



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

МІНІМІЗАЦІЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ УКРАЇНИ

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ З НАДАННЯ
ПІДТРИМКИ ТРЬОМ ПРАВНИЧИМ ШКОЛАМ УКРАЇНИ В МІНІМІЗАЦІЇ
КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ І ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ НУЛЬОВОЇ
ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО КОРУПЦІЇ

Контракт № 72012121C00002, Запит/Проєкт № REQ-121-21-000006

Програма USAID «Справедливість для всіх»

Відділ USAID: Відділ сприяння розвитку демократії та врядування

Автори: **Андрій Білецький**, національний короткостроковий експерт з питань протидії корупції, експерт Міждисциплінарного науково-освітнього центру протидії корупції в Україні

Александра Худас, міжнародна короткострокова експертка з питань соціального впливу, керуюча директорка фонду «Звільнені від теорії»

Анна Іщенко, національна короткострокова експертка з питань соціологічних досліджень, директорка Навчально-наукового центру прикладної соціології «Соціоплюс» Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського

Надано:

Кімонікс Інтернешнл Інк.
1275 New Jersey Ave SE, Suite 200
Washington, DC 20003
Phone: +1-202-955-3300

15 грудня 2023 р.

ДИСКЛЕЙМЕР

Погляди авторів, викладені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або Уряду Сполучених Штатів Америки.

ЗМІСТ

Перелік скорочень	3
ВСТУП	4
Загальна інформація про програму	4
Відбір правничих шкіл для участі в пілотному проєкті	6
Визначення потреб і прогалин у спроможності правничих шкіл-учасниць та інші аспекти впровадження проєкту	8
Вхідне опитування про сприйняття корупції, досвід у протидії корупції та управління проєктами у правничих школах	8
ХНУ	11
УжНУ	22
ЗНУ	32
Вхідне опитування щодо досвіду управління проєктами у правничих школах	40
ХНУ	40
ЗНУ	40
УжНУ	41
Початковий стан антикорупційної діяльності правничих шкіл	41
Нормативно-правова база антикорупційної діяльності закладів вищої освіти в Україні	41
Перевірка початкового стану антикорупційної діяльності правничих шкіл	43
ХНУ	44
ЗНУ	45
УжНУ	45
Вступні зустрічі з ключовими командами правничих шкіл	48
Упровадження пілотного проєкту та задоволення потреб правничих шкіл	48
Визначення та пріоритезація корупційних ризиків у кожній правничій школі	48
Організація семінарів з питань протидії корупції в правничих школах ..	49
Розробка проєктів/планів дій ключовими командами університетів для мінімізації пріоритетних корупційних ризиків	51
Впровадження проєктів/планів дій ключовими командами університетів для мінімізації пріоритетних корупційних ризиків	52

ХНУ.....	52
ЗНУ.....	54
УжНУ	54
Результати пілотного проєкту	55
Фінальне (вихідне) опитування щодо сприйняття корупції та антикорупційної діяльності в правничих школах.....	55
Результати впроваджених командами проєктів для мінімізації пріоритетних корупційних ризиків	61
Вплив пілотного проєкту на правничі школи та заклади вищої освіти (інші факультети, кафедри, університети тощо).....	68
Висновки та рекомендації	72
Додаток А. Учасники вхідних глибинних інтерв'ю.....	78
Додаток Б. Путівник вхідного глибинного інтерв'ю	79
Додаток В. Учасники вихідних глибинних інтерв'ю.....	81
Додаток Г. Путівник вихідного глибинного інтерв'ю.....	82
Додаток Ґ. Матриці оцінених корупційних ризиків правничих шкіл.....	83
ХНУ.....	83
УжНУ	92
ЗНУ.....	95

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

Уповноважений – уповноважена особа, що відповідає за впровадження програми протидії корупції

Програма – Програма USAID «Справедливість для всіх»

ХНУ – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

НАЗК – Національне агентство з питань запобігання корупції

УжНУ – Ужгородський національний університет

ЗНУ – Запорізький національний університет

ВСТУП

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОГРАМУ

Мета Програми USAID «Справедливість для всіх» (далі – Програма) – просувати ідею справедливості для всіх через зміцнення системи правосуддя, послуг у сфері юстиції та залучення суспільства, щоб забезпечити адекватне реагування на правові проблеми та потреби українців у правосудді. Програма розрахована на п'ять років і впроваджуватиметься з 1 жовтня 2021 р. до 30 вересня 2026 р.

Серед завдань Програми такі:

- Завдання 1: Зміцнення незалежності, підзвітності та дієвості установ системи юстиції та правосуддя.
- Завдання 2: Покращення доступності та якості служб/послуг, орієнтованих на людей та розширення шляхів у досягненні справедливості.
- Завдання 3: Забезпечення громадянського суспільства та активних громадян засобами контролю за підзвітністю судової системи та у сфері надання послуг - установами системи юстиції, підвищення суспільного попиту на змістовну судову реформу.

У відповідь на неспровоковане повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року Програма спрямувала всю свою діяльність на безпосереднє задоволення воєнних потреб установ сектору правосуддя України та вирішення правових питань українців, у тому числі вразливих груп населення. Програма адаптувала свою діяльність, зосередивши підтримку на трьох пріоритетах воєнного часу: (1) відновленні функціонування судів та правосуддя в нещодавно звільнених регіонах та регіонах, що постраждали внаслідок війни; (2) розбудові спроможності установ сектору правосуддя розглядати справи про воєнні злочини та цивільні позови щодо відшкодувань у справедливий, ефективний і безсторонній спосіб через впровадження механізмів підзвітності; (3) розширенні безоплатної правової допомоги та правових послуг для постраждалих внаслідок війни.

Програма співпрацює з різними партнерами, серед яких:

- Судова влада, у тому числі Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Рада суддів, Національна школа суддів України, Державна судова адміністрація України, Верховний Суд, Вищий антикорупційний суд, Громадська рада доброчесності, окремі суди та судді;
- Уряд, у тому числі Міністерство юстиції та Координаційний центр з надання правової допомоги, Міністерство освіти та науки, Міністерство цифрової трансформації та Урядовий уповноважений з питань гендерної політики;
- Офіс Президента України, Комісія з питань правової реформи при Президентові України та Національна інвестиційна рада;
- Верховна Рада (Парламент), у тому числі Комітет з питань правової політики, Комітет з питань правоохоронної діяльності, Комітет з питань освіти, науки та інновацій, Комітет з питань антикорупційної політики;
- Офіс Генерального прокурора;
- Громадські організації та професійні об'єднання, у тому числі Національна асоціація адвокатів України, Асоціація приватних виконавців України, Національна асоціація медіаторів України, Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем»;
- Правничі школи;
- Незалежні медіа та журналісти-розслідувачі.

У рамках виконання Завдання 3 Програма зосереджується на досягненні Очікуваного результату 3.3.: «Покращення якості та доступності юридичної освіти». Ці зусилля передбачають подолання корупційних ризиків у юридичній освіті. Сюди входить надання підтримки Офісу доброчесності Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) та Міністерству освіти і науки України в розробці та впровадженні пілотного проекту з мінімізації корупційних ризиків. Цей проект спрямований на розширення можливостей лідерів антикорупції, мінімізацію корупційних ризиків у щонайменше трьох правничих школах України та формування культури нульової толерантності до корупції серед учасників освітнього процесу в галузі права.

Ці зусилля узгоджуються з Державною антикорупційною стратегією України, зміцнюючи систему запобігання корупції в правничій освіті. Ще раніше USAID здійснило оцінку корупційних ризиків у правничій освіті України, надаючи цінні висновки для подолання цих ризиків¹. Окрім цього, USAID надало підтримку в забезпеченні перекладу українською [Серії модулів із протидії корупції](#) Управління ООН з наркотиків і злочинності.

Спираючись на досягнення в результаті цих зусиль, Програма надала підтримку Офісу доброчесності НАЗК і Міністерству освіти в зміцненні спроможності трьох заінтересованих правничих шкіл для визначення та мінімізації корупційних ризиків за допомогою адаптованої до цих завдань програми заходів. Ця співпраця була спрямована на надання підтримки в розвитку міцної інфраструктури протидії корупції в закладах вищої освіти шляхом підвищення обізнаності про корупційні ризики, методи їх пом'якшення, розробки та впровадження інституційних механізмів і заходів, що зосереджуються на своєчасному визначенні та мінімізації корупційних ризиків у діяльності правничих шкіл.

За підтримки Програми уповноважені представники НАЗК провели консультації та інтерактивні семінари з різних тем, пов'язаних із корупцією, академічною доброчесністю та заходами протидії корупції в контексті освіти. Серед охоплених тем були такі:

- Корупція як явище, її еволюція, види та наслідки.
- Організація роботи з протидії корупції: національні та міжнародні стандарти.
- Корупція в державному секторі, вплив корупції на належне врядування, процес виборів, демократію та права людини.
- Роль медіа та інформації в протидії корупції.
- Доброчесний бізнес: міф чи реальність.
- Плагіат і культура академічної доброчесності.
- Нульова толерантність до корупції: альтернативний погляд на вирішення проблеми.
- Політика та інфраструктура протидії корупції в Україні та світі.
- Роль громадськості в формуванні, впровадженні та моніторингу політики протидії корупції.
- Конфлікт інтересів і як ним управляти.
- Викривачі, як їх захищати та реагувати на їхні повідомлення.
- Семінар з антикорупційної експертизи.
- Фінансовий моніторинг: теоретичне заняття і практичний семінар (тема стане актуальною після відкриття реєстру декларацій).
- Формування культури доброчесності у закладі вищої освіти: роль уповноваженої особи, що відповідає за протидію корупції в університеті, та інших заінтересованих сторін.

¹ А.Білецький, О.Нестеренко, Є.Ніколаєв, І.Шемелинець. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у сфері правничої освіти в Україні. 2021р. URL: <http://tinyurl.com/588utcad>

- Оцінка корупційних ризиків
 - Методологія управління корупційними ризиками.
 - Управління робочою групою університету з оцінки корупційних ризиків
 - Визначення та оцінка корупційних ризиків.
 - Принципи розробки, ведення та оновлення реєстру корупційних ризиків і програми протидії корупції.
 - Взаємодія уповноваженої особи, що відповідає за протидію корупції, з іншими заінтересованими сторонами в процесі оцінки корупційних ризиків.

Ці семінари сприяли підвищенню обізнаності, розуміння та здійсненню заходів з подолання корупційних ризиків у контексті відповідного університету.

Для ефективного впровадження цього проєкту Програма зібрала команду короткострокових експертів, до якої увійшли національна експертка з питань соціологічних досліджень, національний експерт з питань протидії корупції та міжнародна експертка з питань соціального впливу. Ці експерти підтримували постійну комунікацію з командами правничих шкіл-учасниць, надавали відповідну до потреб підтримку та консультації, співпрацювали з ключовими заінтересованими сторонами в галузі юридичної освіти для забезпечення сталих результатів проєкту.

Команда експертів Програми надавала експертну підтримку у визначенні потреб і прогалин у знаннях кожній правничій школі-учасниці, розробляла запитальники для опитувань, оцінювала ставлення заінтересованих сторін до корупційних ризиків і пов'язаних із ними аспектів, допомагала відповідним командам правничих шкіл розробити матриці корупційних ризиків і визначити пріоритетність корупційних ризиків, на вирішенні яких має зосередитися кожна команда правничої школи, готувала програми семінарів та інші матеріали, надавала відповідним командам правничих шкіл консультації та підтримку, необхідні для розробки та впровадження їхніх планів заходів, спрямованих на зниження визначених корупційних ризиків. Узагальнюючи результати цього пілотного проєкту, команда експертів Програми розробила докладний звіт із рекомендаціями та висновками за результатами впровадження проєкту.

ВІДБІР ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ДЛЯ УЧАСТІ В ПІЛОТНОМУ ПРОЄКТІ

Програма у співпраці з Офісом доброчесності НАЗК і Міністерством освіти та науки України розпочали відбір правничих шкіл, надіславши заінтересованим керівникам закладів вищої освіти лист із запрошенням взяти участь у впровадженні пілотного проєкту, спрямованого на підвищення інституційної спроможності закладів вищої освіти мінімізувати корупційні ризики. У листі було наведено опис проєкту і пропонувалося заповнити реєстраційну форму для участі в доборі.

Загалом було отримано 12 заявок від різних університетів з різних регіонів України, серед яких такі:

1. Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка».
2. ТОВ «Харківський університет»
3. Херсонський державний університет
4. Національний авіаційний університет
5. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
6. Національний університет «Чернігівська політехніка»
7. Державний податковий університет
8. Ужгородський національний університет
9. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

10. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
11. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
12. Запорізький національний університет

Процес відбору правничих шкіл для участі у проєкті передбачав здійснення системної оцінки отриманих заявок. Окрім врахування висловленого заявниками інтересу, організатори розглядали інформацію про існуючу спроможність у протидії корупції кожного потенційного учасника на основі їхніх заявок. Окрім цього, організатори також брали до уваги досвід завершених проєктів у сфері протидії корупції кожного потенційного учасника. Метою такого огляду було оцінити практичний досвід і відданість правничих шкіл подоланню корупційних ризиків. Такий ретельний процес відбору мав на меті забезпечити отримання відібраними правничими школами якомога більшої користі від цього пілотного проєкту.

На основі цієї інформації Програма за консультацій із Офісом доброчесності НАЗК відібрала такі три правничі школи для участі в цьому пілотному проєкті:

- Запорізький національний університет
- Ужгородський національний університет
- Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Організатори вдячні всім заявникам за виділені час і зусилля та відданість мінімізації корупційних ризиків. Програма рекомендувала всім учасникам, яких не було відібрано цього разу, взяти участь у наступній ітерації пілотного проєкту. Програма у співпраці з Офісом доброчесності НАЗК запросила представників заявників, яких не було відібрано для участі в першій ітерації пілотного проєкту, приєднатися до мережі лідерів антикорупції для обміну досвідом і співпраці.

Програма та Офіс доброчесності НАЗК попросили кожен з трьох правничих шкіл, відібраних для участі в пілотному проєкті, створити ключову команду заінтересованих осіб, до якої входитимуть:

- Уповноважений/-а, відповідальний/-а за впровадження програми протидії корупції у відповідному закладі вищої освіти (далі – Уповноважений);
- Представник(и) адміністрації;
- Представник(и) викладачів;
- Представник(и) студентів у кожному закладі вищої освіти.

Після цього Програма та Офіс доброчесності НАЗК зосередили свої зусилля на розвитку цих ключових команд, проводячи для них тренінги з формування команди, управління проєктами, протидії корупції для розбудови їхньої спроможності з мінімізації корупційних ризиків у контексті кожного університету-учасника. Для кращого розуміння стану антикорупційної діяльності в кожній правничій школі Програма здійснила попередню/вхідну оцінку перед упровадженням діяльності за пілотним проєктом. Для аналізу впливу діяльності пілотного проєкту на кожен правничу школу-учасницю Програма здійснила вихідну оцінку по завершенню діяльності за пілотним проєктом у кожній правничій школі-учасниці. Вхідна та вихідна оцінка включала проведення опитувань і глибинних інтерв'ю з представниками ключових заінтересованих сторін.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ І ПРОГАЛИН У СПРОМОЖНОСТІ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ-УЧАСНИЦЬ ТА ІНШІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ

ВХІДНЕ ОПИТУВАННЯ ПРО СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ, ДОСВІД У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ У ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ

Основні заходи соціологічного супроводу проєкту можна умовно поділити на два напрямки:

- проведення соціологічних опитувань серед здобувачів, а також представників адміністрації та викладацького складу правничих шкіл (включно з проведенням глибинних інтерв'ю) як з метою визначення існуючих корупційних ризиків, так і визначення рівня досягнення цілей проєкту;
- соціологічний супровід основних видів діяльності за проєктом (попереднє опитування проєктних команд до початку впровадження антикорупційних проєктів/планів дій команд залучених правничих шкіл, а також проміжна оцінка ефективності впровадження проєкту).

Таким чином, упродовж проєкту у хронологічному порядку були здійснені такі види діяльності:

- Квітень 2023 року – розробка інструментарію для проведення вхідного опитування, узгодження змісту анкет з потребами та пропозиціями експертів проєкту та проєктними командами університетів-учасників;
- 11.04-16.04.2023 – проведення анкетування серед представників проєктних команд університетів, які мали розробити власні плани дій з мінімізації ідентифікованих та пріоритезованих корупційних ризиків із урахуванням специфіки кожної правничої школи. Опитування було спрямоване на визначення попереднього досвіду проєктної діяльності учасників команд, визначення викликів та пропозицій стосовно удосконалення процесу організації роботи над проєктом. У попередньому опитуванні проєктних команд взяли участь всі члени команд, їх кількість склала:
 - 7 осіб – Запорізький національний університет,
 - 7 осіб – Ужгородський національний університет,
 - 5 осіб – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.
- 04.05 – 16.05.2023 – онлайн опитування представників адміністрації університетів, адміністрації правничих факультетів, викладачів та представників допоміжних підрозділів (далі у звіті – опитування викладачів та інших заінтересованих сторін) стосовно визначення найбільш актуальних корупційних ризиків на рівні правничих шкіл та університетів в цілому. Проведення опитування було заплановано до впровадження основних видів діяльності за проєктом для визначення вихідної ситуації в університетах-учасниках. В опитуванні взяли участь:
 - 13 респондентів з Запорізького національного університету,
 - 34 респонденти від Ужгородського національного університету та
 - 34 респонденти з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна кількість опитаних представників визначеної цільової аудиторії – 81 респондент.

- 27.04-18.05.2023 - кількісне стандартизоване опитування здобувачів усіх рівнів правничих шкіл. Проведення опитування було заплановано до впровадження основних заходів за проектом для визначення вихідної ситуації в університетах-учасниках очима здобувачів. В опитуванні взяли участь:
 - 72 здобувача з Запорізького національного університету,
 - 381 здобувач з Ужгородського національного університету,
 - 120 здобувачів з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.
- 24.04 – 28.04.2023 – проведення серії глибоких інтерв'ю із представниками університетів-учасників. Всього проведено 17 глибоких інтерв'ю, з яких:
 - 7 учасників з Запорізького національного університету,
 - 4 учасники від Ужгородського національного університету,
 - 6 учасників від Харківського університету імені В.Н. Каразіна.

В усіх університетах глибокі інтерв'ю були проведені з Уповноваженим, принаймні одним представником від адміністрації Університету та адміністрації правничих шкіл та студентського самоврядування. Докладний список учасників викладено у Додаток А. Був використаний метод напівструктурованого глибокого інтерв'ю з путівником (Додаток Б).

- 18.05 – надання оброблених результатів соціологічного опитування представникам всіх залучених правничих шкіл та 15.06 – 20.06 - проведення окремих презентації та обговорень результатів для кожної із залучених правничих шкіл.
- 14.07 – 02.08 – проведення проміжної оцінки впровадження проекту очима учасників проектних команд університетів шляхом напівстандартизованого онлайн опитування.
- 16.10.2023 – 27.10.2023 - проведення серії фінальних глибоких інтерв'ю із представниками університетів-учасників. Всього проведено 16 глибоких інтерв'ю, з яких:
 - 5 учасників з Запорізького національного університету,
 - 4 учасники від Ужгородського національного університету,
 - 7 учасників від Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

У всіх університетах глибокі інтерв'ю були проведені з Уповноваженим, принаймні одним представником від адміністрації Університету та адміністрації правничих шкіл та студентського самоврядування. Докладний список учасників викладено у Додатку В. Був використаний метод напівструктурованого глибокого інтерв'ю з путівником (Додаток Г).

- 30.10 – 10.11.2023 – кількісне стандартизоване анкетування здобувачів усіх рівнів правничих шкіл. Проведення опитування було заплановано після проведення основних заходів за проектом для визначення змін у сприйнятті, в уявленнях та оцінках здобувачів, де та якщо такі відбулися після впровадження проекту та планів дій командами залучених правничих шкіл. В опитуванні взяли участь:
 - 205 здобувачів з Запорізького національного університету,
 - 346 здобувачів з Ужгородського національного університету,

- 84 здобувача з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна кількість опитаних у трьох правничих школах склала 635 осіб.

- 30.10 – 10.11.2023 - онлайн опитування представників адміністрації університетів, адміністрації правничих факультетів, викладачів та представників допоміжних підрозділів стосовно оцінки ефективності проєкту та визначення прогресу у знаннях та навичках з питань антикорупції. Проведення опитування було заплановано після проведення основних заходів за проєктом для визначення змін в сприйнятті, уявленнях та оцінках після проведення проєкту, якщо такі відбулися. В опитуванні взяли участь:
 - 18 респондентів з Запорізького національного університету,
 - 54 респонденти від Ужгородського національного університету,
 - 35 респонденти з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна кількість опитаних представників визначеної цільової аудиторії – 107 респондентів.

Проєкт передбачав проведення опитування серед студентів та інших цільових аудиторій - викладачів, представників адміністрації та навчально-допоміжного персоналу. Проєктуючи дослідження, важливо було врахувати особливості, викликані необхідністю дотримання критеріїв якості соціологічної інформації, а також своєрідністю об'єкта дослідження (цільової аудиторії). Зважаючи на це, а також часові обмеження, було прийнято рішення щодо застосування методу онлайн опитування за допомогою напівстандартизованого інструментарію – анкети у Google Forms. Інструментарій опитування містив як закриті, так і відкриті запитання, що дозволило отримати не лише формалізовану оцінку, але й думки та розширені відповіді на запитання. Анкети розміщено за [посиланням](#).

Вхідне опитування здобувачів мало на меті охопити всіх здобувачів, які навчались на момент його проведення, за типом суцільної вибірки, який застосовується для порівняно невеликих генеральних сукупностей, якими є студенти факультетів². Для цього на корпоративні пошти всіх здобувачів без виключення були надіслані листи-запрошення із посиланнями на опитування. Таким же чином, були поширені посилання для інших груп заінтересованих сторін. Проте, зважаючи на складну безпекову ситуацію, зокрема, у двох прифронтових університетах-учасниках та добровільний характер участі у дослідженні, відповіді були отримані в такій кількості:

- 72 респондента з Запорізького національного університету,
- 381 респондента з Ужгородського національного університету,
- 120 респондентів з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Зважаючи на отримані результати, тип вибірки був визначений як комбінований з елементами спрямованого та стихійного відбору.

Під час проєктування вихідного опитування було враховано попередній досвід, була зібрана інформація для побудови репрезентативної вибірки, якої вдалося дотриматися для правничих шкіл Ужгородського національного університету (N=1363 осіб, n=346, похибка не перевищує 4,5% при довірчій ймовірності 0,95) та Запорізького

² Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. – К.: Дух і Літера, 2015. – 380 с. (Детальніше обґрунтування використання суцільної вибірки на стор.95)

національного університету (N=867 осіб, n=205, похибка не перевищує 6% при довірчій ймовірності 0,95). Щодо правничої школи Університету В.Н. Каразіна, то в опитуванні не взяли участь аспіранти, отримані дані репрезентативні для здобувачів бакалаврського рівня навчання (N=382 студенти, що здобувають ступінь бакалавра, n=77, похибка не перевищує 10% при довірчій ймовірності 0,95). Зауважимо, що проведення опитування здобувачів магістерського рівня було ускладнено через проведення практики та відсутності занять у даний час, що варто врахувати при плануванні часових горизонтів наступних ітерацій подібного проєкту.

Також був використаний метод напівструктурованого глибинного інтерв'ю з путівником (Додатки Б, Г). Цей метод дозволяє вивчати індивідуальний досвід учасників: їх дії та взаємодії, сприйняття, переживання або відчуття, їх осмислення.

В цій частині звіту будуть наведені тільки ті результати вхідного опитування студентів та інших заінтересованих сторін, які стосуються фіксації потреб та недоліків існуючих систем антикорупційної спроможності, а також досвід сприйняття корупції (міра розповсюженості корупційних проявів в правничих школах). Повні результати вхідного опитування розміщені за [посиланням](#).

ХНУ

Основним завданням вхідного опитування було отримати інформацію стосовно потреб та недоліків у існуючій системі антикорупційної спроможності очима здобувачів освіти, викладачів та інших заінтересованих сторін.

У загальному розподілі недоліків, що знижують якість підготовки, **існування корупційних механізмів отримання позитивних оцінок рівня знань** як недолік відзначили 5% опитаних студентів.

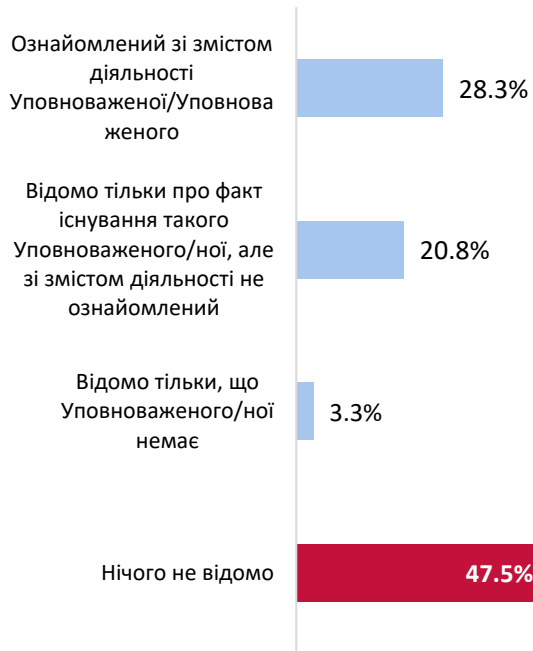
Чи могли б Ви назвати основні недоліки, що знижують якість Вашої підготовки? (відповіді здобувачів)



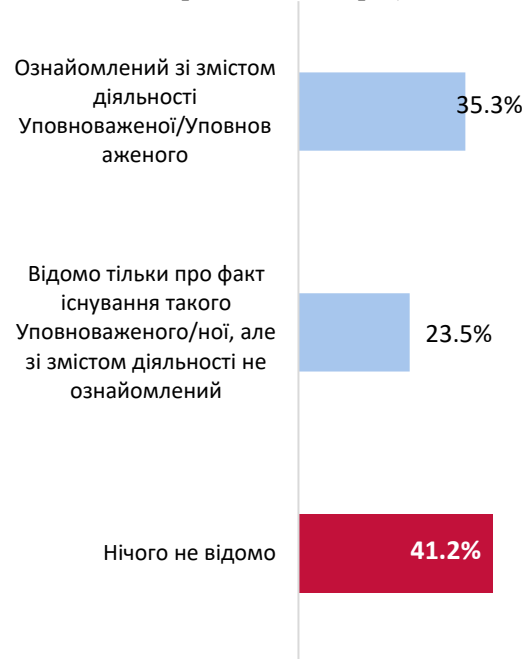
Результати глибинних інтерв'ю засвідчили, що робота Уповноваженого (на посаді приблизно пів року на момент проведення вхідного глибинного інтерв'ю) була спрямована на оновлення Антикорупційної програми та на врегулювання існуючих конфліктів інтересів. В Університеті визначено та врегульовано декілька конфліктів інтересів, в тому числі в найвищому керівництві університету; інші потенційні конфлікти були на горизонтальному рівні – всі врегульовані відповідно до законодавства. Декілька учасників глибинних інтерв'ю з різних категорій заінтересованих сторін детально розповідали про такі конфлікти інтересів, отже, інформація була справді доведена до спільноти.

Щодо обізнаності стосовно діяльності Уповноваженого, то відповіді студентів та викладачів були доволі схожими: 47,5% опитаних студентів та 41,2% опитаних викладачів визначили, що їм нічого не відомо про його діяльність. Такий високий показник необізнаності може свідчити про відсутність (на момент проведення опитування) системної роботи з поширення інформації про діяльність Уповноваженого, а також може бути відображенням прогалин у роботі із цільовими аудиторіями, які були об'єктами опитування.

**Що Вам відомо про діяльність
Уповноваженого щодо реалізації
антикорупційної програми?
(відповіді здобувачів)**

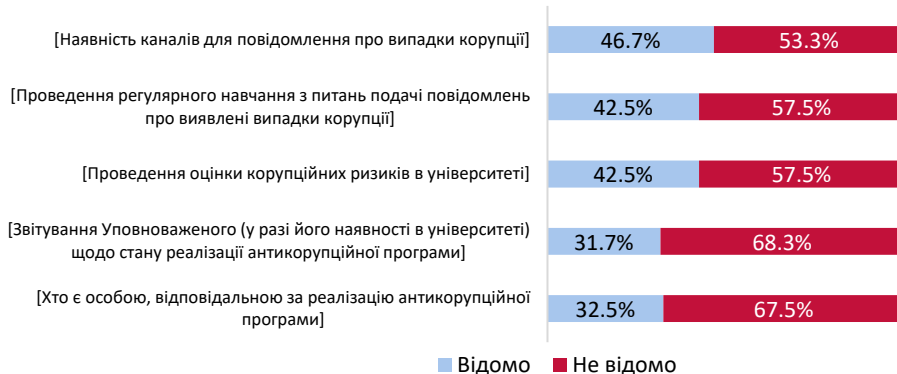


**Що Вам відомо про діяльність
Уповноваженого щодо реалізації
антикорупційної програми?
(відповіді викладачів та інших
заінтересованих сторін)³**



Було виявлено **недостатній рівень інформування здобувачів як про наявні канали для повідомлення про випадки корупції, так і про звітування, а також про інші сторони діяльності Уповноваженого.** Зокрема, 67,5% опитаних студентів зазначили, що їм **не відомо хто є відповідальною особою за реалізацію антикорупційної програми в університеті.**

Чи відомо Вам про ... (відповіді здобувачів)



Також було визначено, що серед студентів юридичного факультету найвищим є рівень ознайомлення із політикою академічної доброчесності, який було зафіксовано на рівні 85,8% серед опитаних студентів. Рівень ознайомленості із антикорупційною програмою склав 65,8% опитаних респондентів. Це дуже корелювало із результатами глибинних інтерв'ю, під час яких від декількох учасників було висловлено загальне побажання до організаторів проекту: основна допомога, якої вони потребують, - **удосконалення Антикорупційної програми.**

³ Тут і далі під опитуванням викладачів та інших заінтересованих сторін розуміється використання сукупних результатів опитування викладачів, представників адміністрації та допоміжного навчального персоналу.

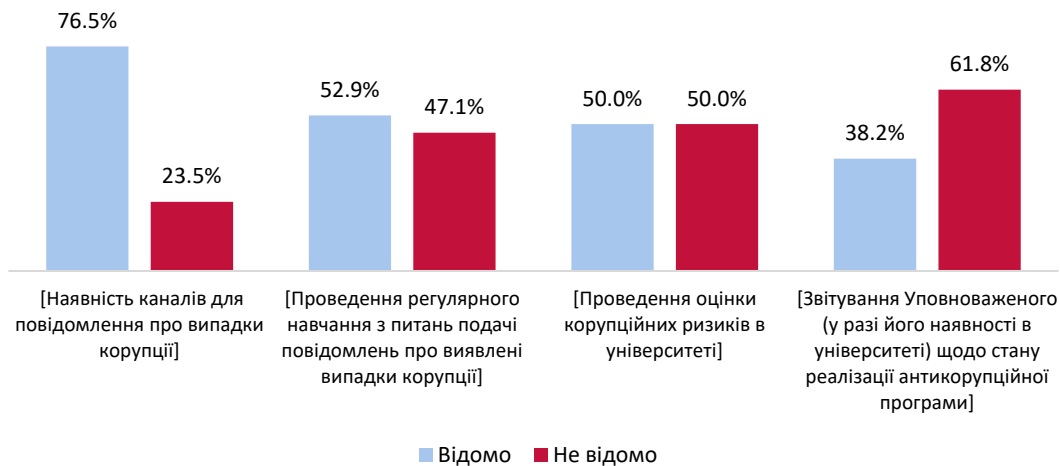
ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, НАСКІЛЬКИ ВИ ОЗНАЙОМЛЕНІ З ТАКИМИ ПОЛІТИКАМИ ВАШОГО УНІВЕРСИТЕТУ...

Відповіді здобувачів	Антикорупційна програма	Політика академічної доброчесності	Етичний кодекс (кодекс честі)
НЕ ОЗНАЙОМЛЕНИЙ/А	34.2%	14.2%	32.5%
ОЗНАЙОМЛЕНИЙ/А	65.8%	85.8%	67.5%

Стосовно результатів, які були отримані під час опитування викладачів та інших заінтересованих сторін, то найменше їм було відомо про звітування Уповноваженого щодо стану реалізації антикорупційної програми – 61,8% опитаних відзначили, що їм не відомо про реалізацію такої складової антикорупційної політики університету.

Чи відомо Вам про реалізацію таких складових антикорупційної політики вашого університету?

Відповіді здобувачів



На момент проведення вхідного опитування 56,7% опитаних студентів визначили, що впродовж семестру вони не обговорювали з викладачами або кураторами питання щодо того як і куди звертатись у разі виявлення корупційних правопорушень.

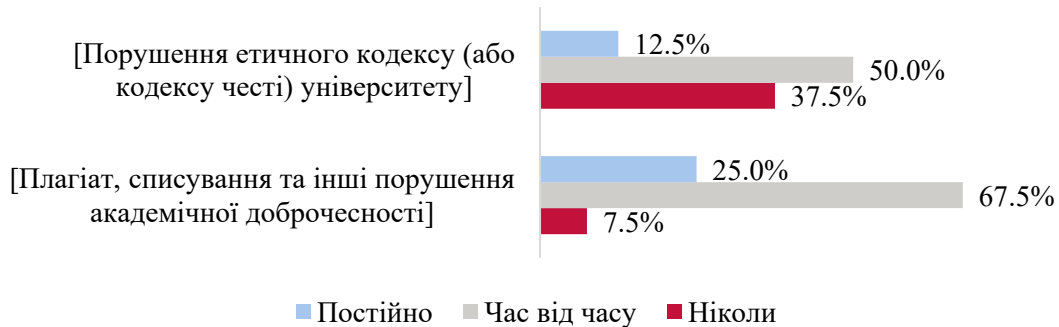
ЯК ЧАСТО ВПРОДОВЖ СЕМЕСТРУ ВИ ОБГОВОРЮВАЛИ З ВИКЛАДАЧАМИ АБО КУРАТОРОМ АБО ІНШИМИ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ОСОБАМИ ЯК І КУДИ ЗВЕРТАТИСЬ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПОРУШЕНЬ

Відповіді здобувачів	
НІКОЛИ	56.7%
ЧАС ВІД ЧАСУ	35.0%
ПОСТІЙНО	8.3%

Відзначимо, що рівень обізнаності в даному питанні мав кореляцію із курсом навчання студентів: так, найменше обізнаними були здобувачі бакалаврського рівня освіти 1 курсу, і зі зростанням курсу навчання, студенти більшою мірою визначали, що вони обговорювали дані питання із викладачами та кураторами.

Як часто впродовж семестру Ви обговорювали з викладачами або куратором або іншими відповідальними особами такі питання?

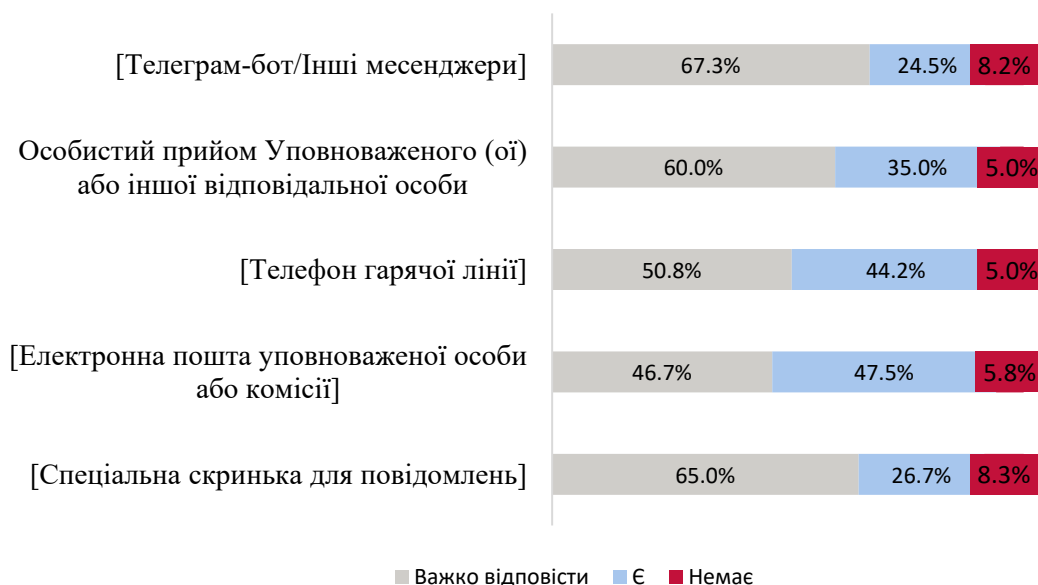
Відповіді здобувачів



Інші результати засвідчили, що найкраще на юридичному факультеті налаштоване обговорення питань плагіату, списування та інших порушень академічної доброчесності: 25% опитаних відзначили, що такі обговорення відбуваються постійно, ще 67,5% респондентів вказали, то такі обговорення відбуваються час від часу.

Які канали повідомлення про вчинення корупційних правопорушень існують у вашому закладі освіти?

Відповіді здобувачів



Важливо зазначити, що станом на початок проєкту, на офіційному веб-сайті ХНУ ім. Каразіна була відсутня інформація про наявність каналів повідомлення інформації про виявлені випадки корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень.

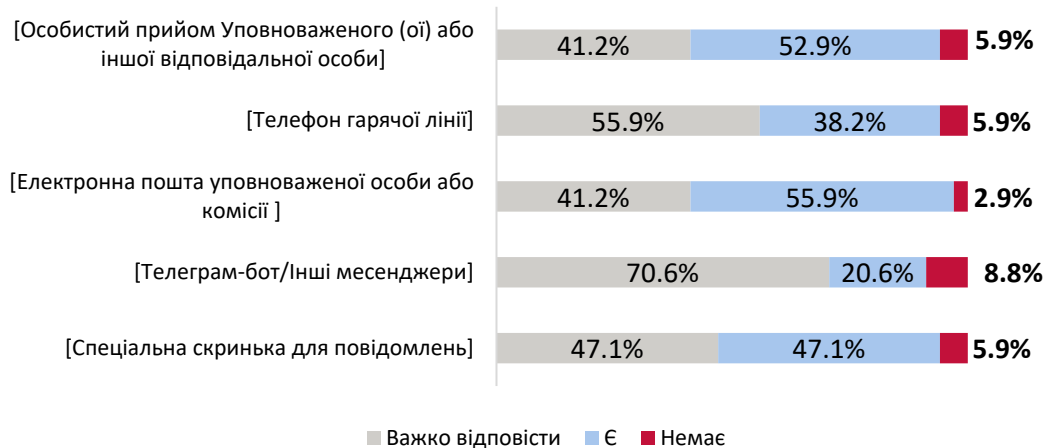
На веб-сайті лише вказувалось, що Уповноважений проводить особистий прийом на якому, припускаємо, можна було повідомити про такі випадки.

Вхідне опитування зафіксувало, що студенти в більшій мірі схильні визначати, що їм не відомо про існування каналів повідомлення про вчинення корупційних

правопорушень: найбільшою мірою їм було відомо про існування електронної пошти Уповноваженого (її наявність відзначили 47,5% опитаних студентів).

Чи є у вашому закладі освіти такі канали для повідомлень про вчинення корупційних дій?

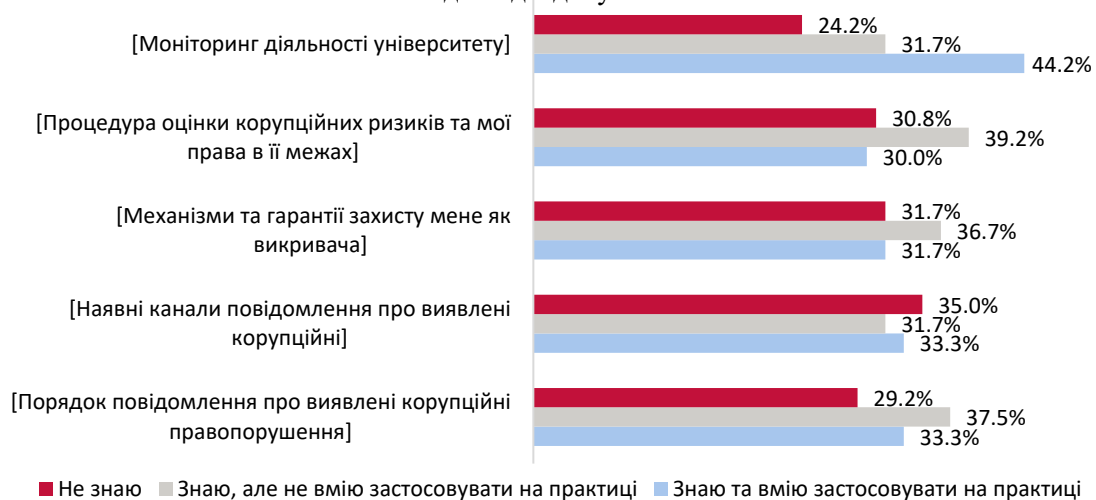
Відповіді здобувачів



Важливим напрямком дослідження було визначення наявних, на вхідному етапі проекту, знань та вмінь застосування на практиці антикорупційних навичок, оскільки проєкт передбачав серію навчальних заходів, ефективність яких і можна було визначити порівнявши результати вхідного та вихідного опитувань. Отже, результати вхідного опитування засвідчили, що **існують прогалини стосовно знань в майже усіх сферах, пов'язаних із антикорупцією.**

Оцініть, будь ласка, свої знання та вміння застосовувати на практиці такі антикорупційні навички:

Відповіді здобувачів



Очікувано, що рівень знань з антикорупції серед викладачів та інших заінтересованих сторін був значно вищим, деякі прогалини були зафіксовані в частині процедури оцінки корупційних ризиків (не знають 20,6% опитаних), а також механізмів та гарантій захисту викривача (20,6% опитаних викладачів та інших заінтересованих сторін визначили, що не знають цю тематику).

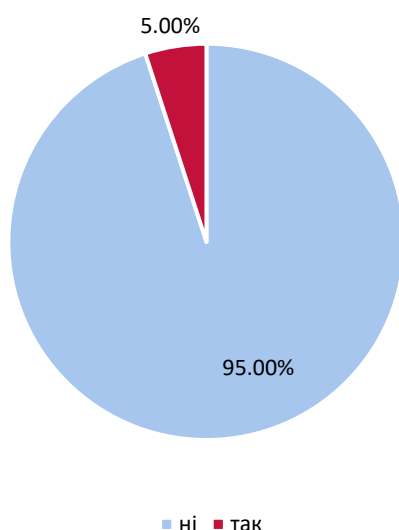
ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, СВОЇ ЗНАННЯ ТА ВМІННЯ ЗАСТОСОВУВАТИ НА ПРАКТИЦІ ТАКІ АНТИКОРУПЦІЙНІ НАВИЧКИ:

Відповіді викладачів та інших заінтересованих сторін	Порядок повідомлення про виявлені корупційні правопорушення	Наявні канали повідомлення про виявлені корупційні	Механізми та гарантії захисту мене як викривача	Процедура оцінки корупційних ризиків та мої права в її межах	Моніторинг діяльності університету
ЗНАЮ ТА ВМІЮ ЗАСТОСОВУВАТИ НА ПРАКТИЦІ	61.8%	67.7%	55.9%	50.0%	55.9%
ЗНАЮ, АЛЕ НЕ ВМІЮ ЗАСТОСОВУВАТИ НА ПРАКТИЦІ	29.4%	20.6%	23.5%	29.4%	32.4%
НЕ ЗНАЮ	8.8%	11.8%	20.6%	20.6%	11.8%

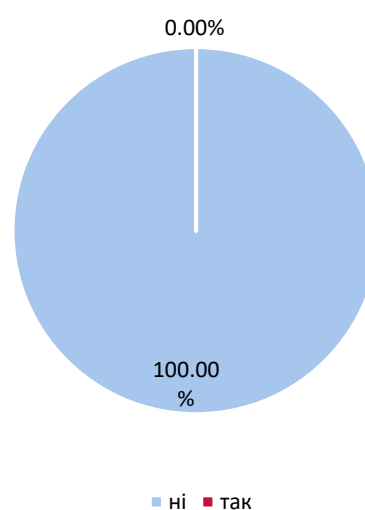
Досвід корупції на вхідному опитуванні було визначено для обох груп респондентів, в аудиторії викладачів протягом останнього навчального року такий досвід був зафіксований на рівні 0% - ніхто з опитаних не відповів на це запитання ствердно.

Чи стикались Ви з проявами корупції в університеті протягом останніх пів року?

Відповіді здобувачів



Відповіді викладачів та інших заінтересованих сторін



Докладніші результати опитування викладачів:

ЧИ ДОВОДИЛОСЬ ВАМ АБО ВАШИМ ЗНАЙОМИМ, ПРОТЯГОМ ЦЬОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ, ДАВАТИ НЕПРАВОМІРНУ ВИНАГОРОДУ ТАКИМ ОСОБАМ:

Відповіді викладачів та інших заінтересованих сторін	[Представник відділу кадрів]	[Представник ректорату]	[Завідувач кафедри]	[Представник деканату]	[Представник навчального відділу]
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
НІ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
ТАК	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

Щодо студентів, то уточнюючі запитання дозволили визначити, що такими проявами можуть бути: неправомірна вигода за складання або підвищення оцінки на заліку або іспиті (3,3% опитаних обрали цей варіант), неправомірна вигода за зарахування поточних робіт (курскових, рефератів тощо) – 2,5% опитаних), та інші прояви, що відображено на діаграмі нижче:

**Якщо Ви стикались Ви з проявами корупції в університеті
протягом останніх пів року то з якими саме?
(відповіді здобувачів освіти)**



Окрім того, 20% опитаних студентів визначили, що протягом поточного навчального року (2022-2023 н.р. на момент опитування) стикались із такими проявами як **успішне складання контрольних заходів студентами, які пропустили більшість навчальних завдань**, ще 16,7% опитаних стикались із **наданням переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів**, 15% опитаних стикались із **відсутністю прозорих критеріїв оцінювання робіт**. Ці та інші прояви, відзначені нижче, скоріше можна визначити як існуючі ризики, що можуть призводити до корупційних явищ, і мали бути опрацьовані в ході пілотного проєкту.

З якими із перелічених проявів Ви стикались протягом поточного навчального року під час освітнього процесу?
(Відповіді здобувачів)



На час проведення вхідного опитування трійкою найбільш дієвих механізмів боротьби із корупційними проявами студентами було визначено: **регулярне анонімне опитування щодо корупційних ризиків** (44,2% опитаних студентів обрали цей варіант), **запровадження електронного документообігу успішності** студентів та його ведення протягом семестру (42,5% опитаних) та **автоматизоване оцінювання робіт** на основі формальних критеріїв (32,5% опитаних).

Які механізми боротьби із корупційними проявами Ви вважаєте найдієвішими для Вашого університету?



Основні результати вхідного опитування та глибинних інтерв'ю, таким чином, можна узагальнити так:

- У загальному розподілі недоліків, що знижують якість підготовки, існування корупційних механізмів отримання позитивних оцінок рівня знань як недолік відзначили 5% опитаних студентів. Що корелює із тим, що саме така частка опитаних студентів (5%) у іншому питанні визначили, що стикались із проявами корупції в університеті.
- Серед викладачів протягом останнього навчального року ніхто не стикався із проявами корупції.
- Результати глибинних інтерв'ю засвідчили, що робота Уповноваженого (на посаді приблизно пів року на момент проведення вхідного глибинного інтерв'ю) була спрямована на оновлення Антикорупційної програми, та на впорядкування існуючих конфліктів інтересів. Щодо обізнаності стосовно діяльності Уповноваженого, то відповіді студентів та викладачів були доволі схожими: 47,5% опитаних студентів та 41,2% опитаних викладачів визначили, що їм нічого не відомо про його діяльність.
- 67,5% опитаних студентів зазначили, що їм не відомо хто є в університеті особою, яка відповідає за реалізацію антикорупційної програми.
- На момент проведення вхідного опитування 56,7% опитаних студентів визначили, що впродовж семестру вони не обговорювали з викладачами або кураторами питання щодо того як і куди звертатись у разі виявлення ознак корупції.
- Вхідне опитування зафіксувало, що студенти в більшій мірі схильні визначати, що їм не відомо про існування каналів повідомлення про вчинення корупційних правопорушень: найбільшою мірою їм було відомо про існування електронної пошти Уповноваженого: її наявність відзначили 47,5% опитаних студентів.
- Існують прогалини стосовно знань студентів в майже усіх сферах, пов'язаних із антикорупцією.
- Рівень знань з антикорупції серед викладачів та інших заінтересованих сторін був значно вищим за студентів, але деякі прогалини були зафіксовані за темами процедури оцінки корупційних ризиків (не знають 20,6% опитаних), а також механізмів та гарантій захисту викривача (20,6% опитаних викладачів та інших заінтересованих сторін визначили, що не знають цю тематику).

- Щодо студентів, то уточнюючі запитання дозволили визначити, що проявами корупції, з якими стикались студенти, можуть бути: неправомірна вигода за складання або підвищення оцінки на заліку або іспиті (3,3% опитаних обрали цей варіант), неправомірна вигода за зарахування поточних робіт (курскових, рефератів тощо) – 2,5% опитаних), та інші.
- 20% опитаних студентів визначили, що протягом поточного навчального року (2022-2023 н.р. на момент опитування) стикались із такими ймовірними проявами як успішне складання контрольних заходів студентами, які пропустили більшість навчальних завдань, ще 16,7% опитаних стикались із наданням переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів, 15% опитаних стикались із відсутністю прозорих критеріїв оцінювання робіт. Ці та інші прояви, відзначені у звіті, скоріше можна визначити як існуючі ризики, що можуть призводити до корупційних явищ, і мали бути опрацьовані в ході проєкту.

Отже, основними виявленими недоліками системи антикорупційної спроможності юридичного факультету в рамках вхідного опитування здобувачів та викладачів стали:

- Недостатній рівень поінформованості викладачів та студентів стосовно антикорупційної політики університету в усіх її складових, включно із поінформованістю щодо діяльності Уповноваженого,
- Недосконалість Антикорупційної програми університету,
- Неєфективність каналів передачі корупційних повідомлень та неналагодженість ефективної комунікації із здобувачами та викладачами з питань антикорупції,
- Потреба у залученні додаткових ставок для фахівців з антикорупції для Уповноваженого підрозділу.

УжНУ

Адміністрація юридичного факультету Ужгородського національного університету на глибинних інтерв'ю висловила високий рівень зацікавленості в реалізації проєкту. Як юристи вони **відчувають потребу удосконалення антикорупційної системи, яка побудована в університеті, та здебільшого спрямована на експертизу документів (наказів та розпоряджень)**. Була визначена необхідність у побудові **більш ефективної комунікації зі студентами з питань антикорупції**, а також впровадження системи соціологічного моніторингу та проведення систематичних опитувань студентів, оскільки опитування проводились виключно в рамках зовнішніх проєктів, які виконувались на факультеті. Разом з цим, відзначено **низьку активність з боку викладачів стосовно реалізації додаткових напрямків діяльності, які можуть бути пов'язані із антикорупцією**.

Стосовно основних недоліків, що знижують якість підготовки студентів, то існування корупційних механізмів отримання позитивної оцінки турбувало 5,8% опитаних вхідного дослідження.

**Чи могли б Ви назвати основні недоліки, що знижують якість
Вашої підготовки? (відповіді здобувачів)**

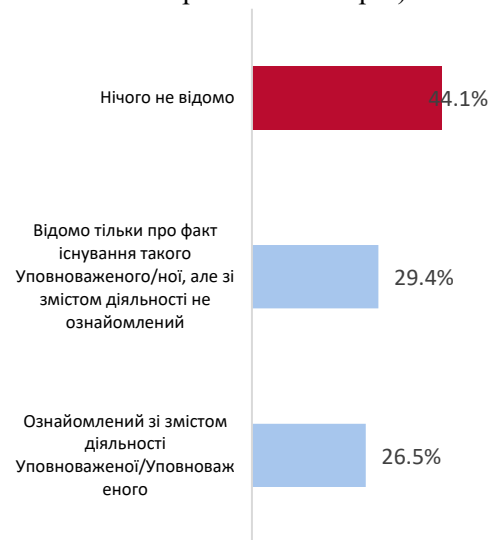


Під час глибинних інтерв'ю було визначено, що в Ужгородському національному університеті є Уповноважений, проте для участі в проєкті зі зміцнення антикорупційної спроможності юридичного факультету обов'язки Уповноваженого по юридичному факультету були покладені на провідного юрисконсульта сектору аналізу правових документів УжНУ. На початок пілотного проєкту за свідченнями учасників глибинних інтерв'ю Уповноважений по університету не вів систематичної роботи, також не проводив заходи для студентів на постійній основі. Не було звернень, які пов'язані з корупційними проявами, або учасникам проєкту по них не було відомо.

**Що Вам відомо про діяльність
Уповноваженого щодо реалізації
антикорупційної програми?
(Відповіді здобувачів)**

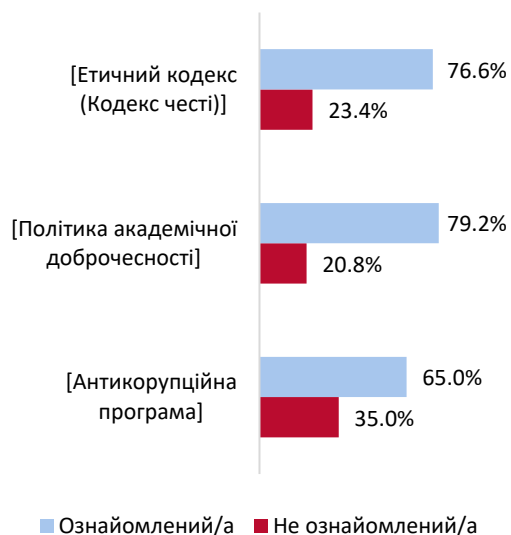


**Що Вам відомо про діяльність
Уповноваженого щодо реалізації
антикорупційної програми?
(Відповіді викладачів та інших
заінтересованих сторін)**



Результати глибинних інтерв'ю були підтвержені в ході як вхідного опитування студентів, 47,9% яких відзначили, що їм **нічого не відомо про діяльність Уповноваженого щодо реалізації антикорупційної програми**, так і під час опитування викладачів та інших заінтересованих сторін - 44,1% яких також нічого не відомо про таку діяльність.

**Оцініть, будь ласка, наскільки Ви
ознайомлені з такими політиками
вашого університету...(Відповіді
здобувачів)**



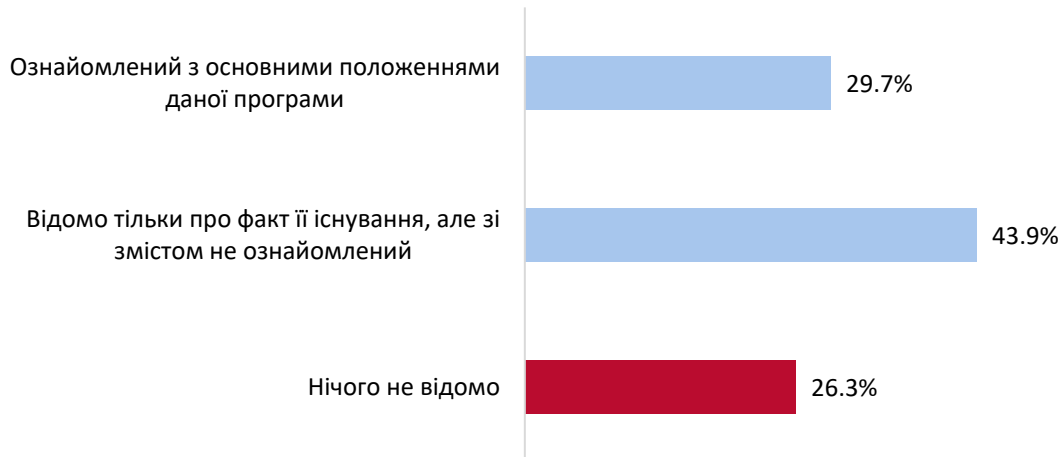
**Оцініть, будь ласка, наскільки Ви
ознайомлені з такими політиками
вашого університету...(Відповіді
викладачів та інших заінтересованих
сторін)**



Найвищий рівень ознайомленості було зафіксовано із політикою академічної доброчесності, 79,2% здобувачів відзначили, що ознайомлені з цією політикою та 97,1% викладачів та інших заінтересованих сторін.

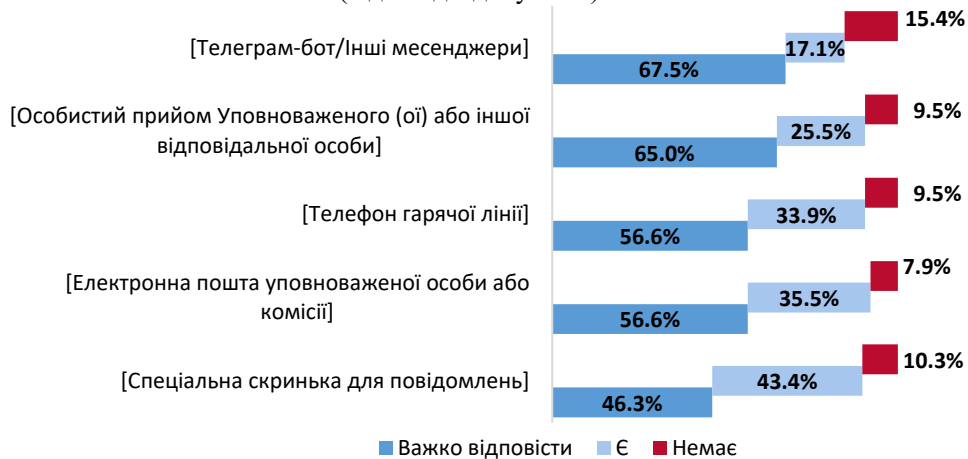
Детальніші результати щодо обізнаності студентів щодо антикорупційної програми університету: **тільки 29,7% опитаних ознайомлені з основними положеннями даної програми**, 43,9% опитаних визначили, що їм відомо тільки про факт її існування, але зі змістом програми вони не ознайомлені.

Що Вам відомо про антикорупційну програму вашого університету? (відповіді здобувачів)



Невтішними виявились результати стосовно обізнаності студентів про існування каналів повідомлень про вчинення корупційних дій. Найбільш відомими виявились: спеціальна скринька для повідомлень – 43,4% опитаних знають про її існування. електронна пошта Уповноваженого – 35,5% опитаних студентів знали про її існування.

Які канали повідомлення про вчинення корупційних правопорушень існують у вашому закладі освіти? (відповіді здобувачів)



Важливо зазначити, що на офіційному веб-сайті Університету, станом на початок проекту, був наявний лише один канал повідомлення інформації про виявлені факти корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень – електронна пошта. З огляду на це, відносно високий показник відповідей «Важко відповісти» цілком відповідає тому

факту, що на офіційному веб-сайті університету відсутня інформація про інші канали повідомлення інформації про виявлені порушення. При цьому під час глибинних інтерв'ю з'ясувалось, що жодних повідомлень на електронну пошту не надходило.

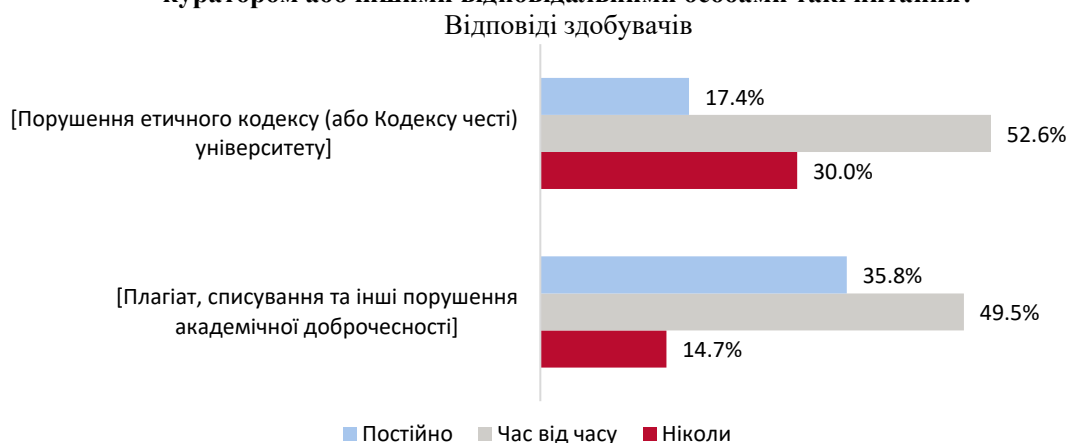
Логічно було визначити також чи обговорюють студенти з викладачами або кураторами, або іншими відповідальними особами питання щодо того, як і куди звертатись у разі виявлення корупційних проявів– 47,6% опитаних визначили, що ніколи не обговорюють такі питання. Тільки 12,4% опитаних визначили, що постійно обговорюють ці питання із визначеними особами.

ЯК ЧАСТО ВПРОДОВЖ СЕМЕСТРУ ВИ ОБГОВОРЮВАЛИ З ВИКЛАДАЧАМИ АБО КУРАТОРОМ АБО ІНШИМИ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ОСОБАМИ ЯК І КУДИ ЗВЕРТАТИСЬ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПОРУШЕНЬ?

Відповіді здобувачів	
НІКОЛИ	47.6%
ЧАС ВІД ЧАСУ	40.0%
ПОСТІЙНО	12.4%

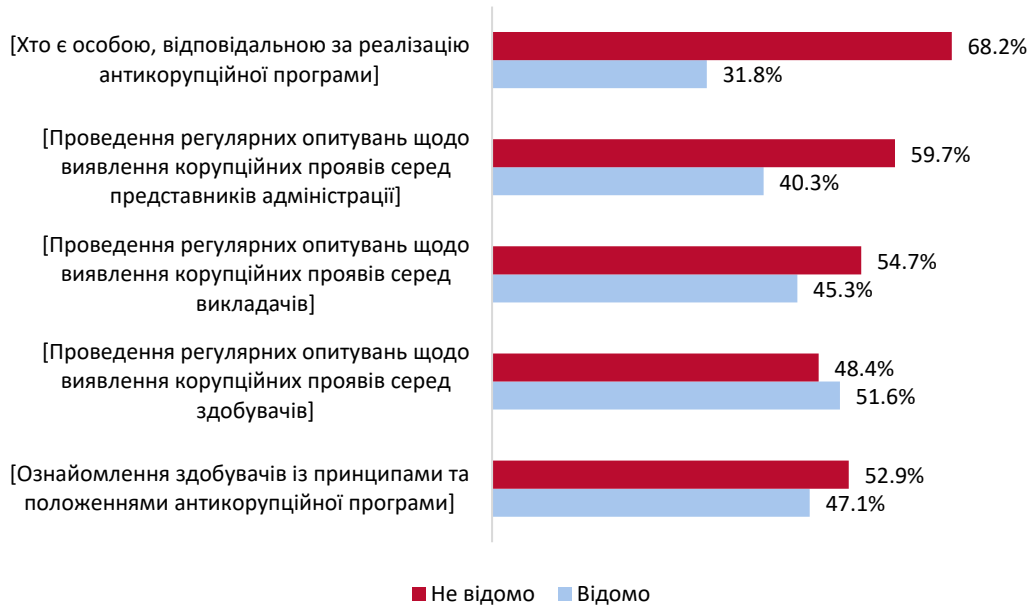
Зауважимо, що до дослідження були включені інші питання, щоб перевірити систему налагодження обговорень з різних тематик загалом. Отримані результати засвідчили, що інші теми обговорюються зі студентами значно частіше, наприклад, 35,8% опитаних студентів відзначили, що постійно впродовж семестру та 49,5% опитаних, що час від часу, обговорюють з викладачами тему плагіату, списування та інших порушень академічної доброчесності. Таким чином, варто додати тему антикорупції до системи комунікації зі студентами.

Як часто впродовж семестру Ви обговорювали з викладачами або куратором або іншими відповідальними особами такі питання?



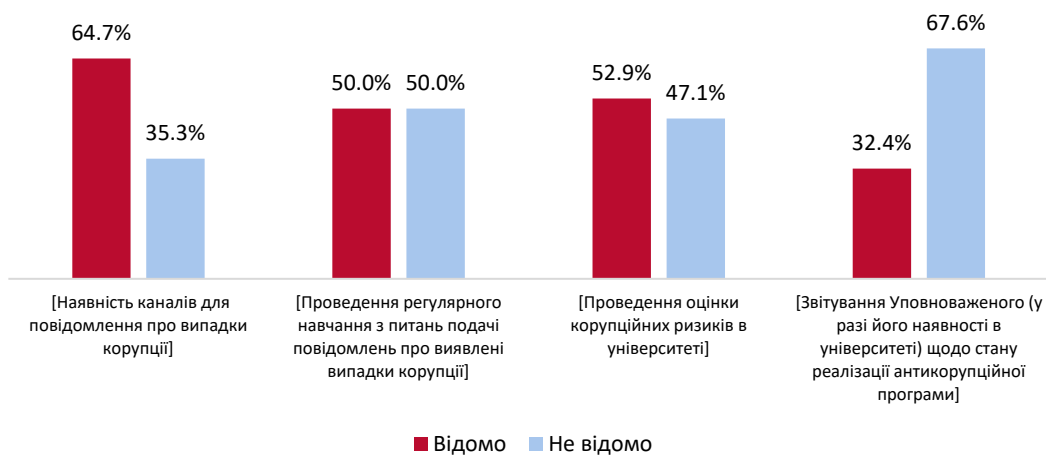
Щодо налаштування системи зворотного зв'язку, то великою є частка як студентів, так і викладачів та інших заінтересованих сторін, які не знають про проведення регулярних опитувань, а також **52,9% опитаних студентів не знають про ознайомлення здобувачів із принципами та положеннями антикорупційної програми.**

Чи відомо Вам про реалізацію таких складових антикорупційної програми Вашого університету? Відповіді здобувачів



Важливо, що звітування Уповноваженого щодо стану реалізації антикорупційної програми не є відомим 67,6% опитаних викладачів. Також 35,3% опитаних викладачів не знають про наявність каналів про повідомлення про випадки корупції.

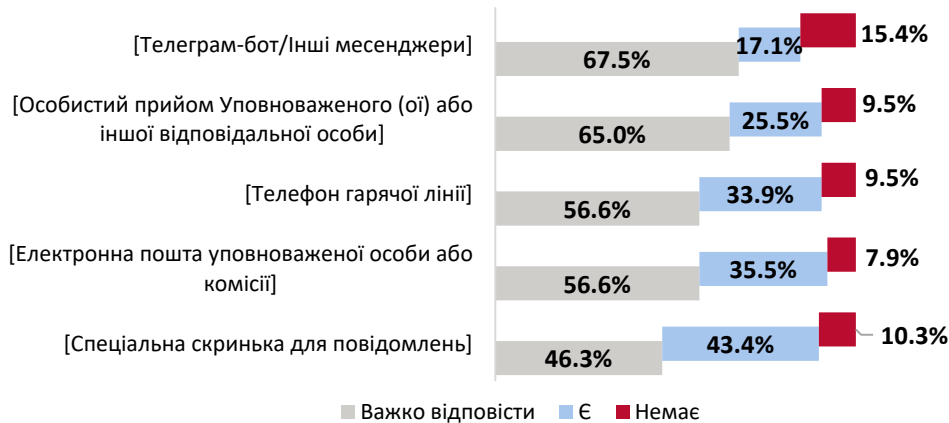
Чи відомо Вам про реалізацію таких складових антикорупційної політики вашого університету? Відповіді викладачів та інших заінтересованих сторін/заінтересованих сторін



Питання каналів повідомлення про вчинення корупційних правопорушень є дуже важливим, адже воно відіграє своєрідну індикаторну функцію стосовно ефективності системи антикорупційної спроможності в цілому. Опитування студентів показало, що більшість вагаються щодо наявності тих чи інших каналів в університеті. Більш відомими є спеціальна скринька для повідомлень та електронна пошта Уповноваженого. Втім, як з'ясувалось під час глибинних інтерв'ю, жодних повідомлень на спеціальну скриньку не надходило.

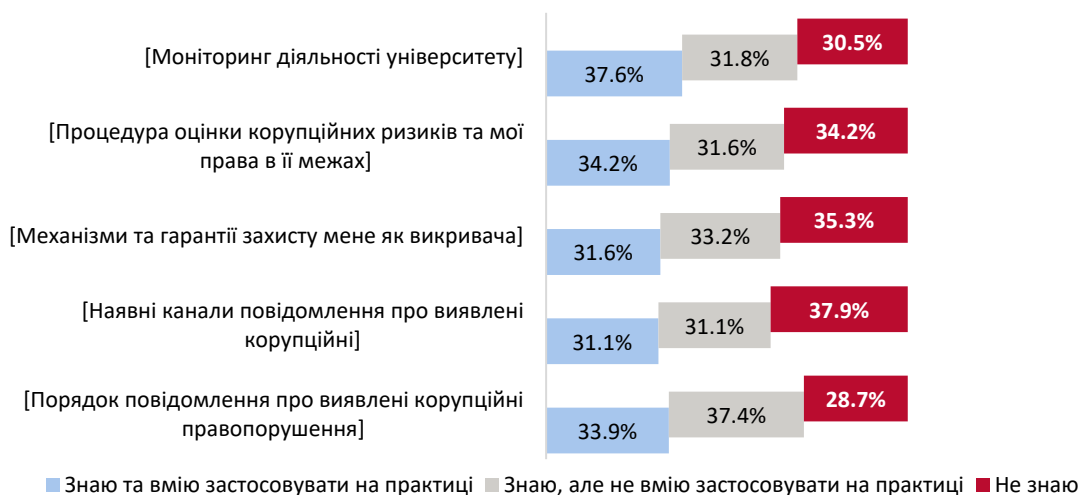
Які канали повідомлення про вчинення корупційних правопорушень існують у вашому закладі освіти?

Відповіді здобувачів



Самооцінка рівня антикорупційних навичок засвідчила, що приблизно третина опитаних студентів не володіють запропонованими для оцінки антикорупційними навичками, цей показник коливається від 28,7% студентів, які не знають про порядок повідомлення про виявлення правопорушення, до 37,9% студентів, які не знають про наявні канали повідомлення. За оцінками студентів, найкраще вони володіють навичками моніторингу діяльності університету – 37,6% опитаних відзначили, що знають та вміють застосовувати на практиці ці знання та вміння. При цьому під такими знаннями та вміннями маються на увазі такі: вміння правильно оцінити подію на предмет правопорушення – чи дійсно мало місце правопорушення, чи ні; знання куди повідомляти про ймовірну корупцію, як повідомляти про ймовірну корупцію; де можна подивитись інформацію про діяльність університету і як за допомогою цієї відкритої інформації знайти відомості про можливі факти порушень.

Оцініть, будь ласка, свої знання та вміння застосовувати на практиці такі антикорупційні навички: (відповіді здобувачів)



Як і в інших університетах-учасниках проекту викладачі продемонстрували більш високий рівень володіння знаннями та навичками стосовно антикорупції. Так, більшість з них є відомими викладачам. При цьому 17,6% опитаних викладачів зазначають, що не

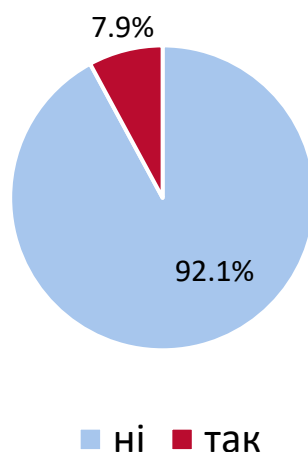
володіють навичками моніторингу діяльності університету, а ще 14,7% опитаних не знають механізми та гарантії захисту викривачів.

ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, СВОЇ ЗНАННЯ ТА ВМІННЯ ЗАСТОСОВУВАТИ НА ПРАКТИЦІ ТАКІ АНТИКОРУПЦІЙНІ НАВИЧКИ

Відповіді викладачів та інших заінтересованих сторін	Порядок повідомлення про виявлені корупційні правопорушення	Наявні канали повідомлення про виявлені корупційні	Механізми та гарантії захисту мене як викривача	Процедура оцінки корупційних ризиків та мої права в її межах	Моніторинг діяльності університету
Знаю та вмію застосовувати на практиці	70.6%	79.4%	67.7%	55.9%	50.0%
Знаю, але не вмію застосовувати на практиці	17.6%	11.8%	17.6%	32.4%	32.4%
Не знаю	11.8%	8.8%	14.7%	11.7%	17.6%

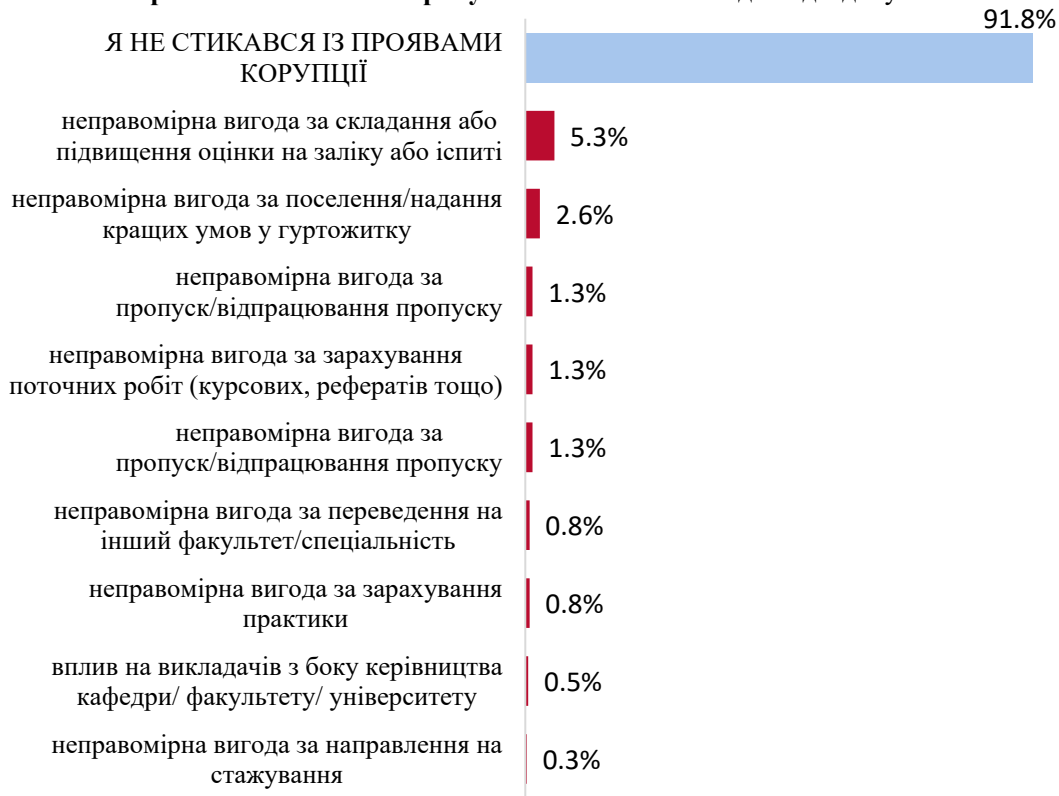
Оцінка досвіду корупції у здобувачів правничої школи відбувалась шляхом з'ясування чи стикались здобувачів з проявами корупції, і якщо так, то з якими саме. Виявилось, що **92,1% опитаних здобувачів не стикались із проявами корупції** протягом останніх пів року на час проведення вхідного опитування.

Чи стикались Ви з проявами корупції в університеті протягом останніх пів року? Відповіді здобувачів



Проявами, з якими стикались здобувачі стали: **неправомірна вигода за складання або підвищення оцінки на заліку або іспиті** (5,3% опитаних), неправомірна вигода за поселення/надання кращих умов у гуртожитку (2,6% опитаних), неправомірна вигода за неправомірну вигоду з пропуск/відпрацювання пропуску (1,3% опитаних) та інші викладені в діаграмі нижче.

Якщо Ви стикались Ви з проявами корупції в університеті протягом останніх пів року то з якими саме? Відповіді здобувачів



Стосовно існування проявів, які можуть стати основою для виникнення проявів корупції, то ним стали надання переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів – 20,3% студентів обрали цей варіант, а також 18,2% опитаних здобувачів обрали варіант - успішне складання контрольних заходів студентами, які пропустили більшість навчальних занять.

З якими із перелічених проявів Ви стикались протягом поточного навчального року під час освітнього процесу? Відповіді здобувачів



Основні результати вхідного опитування та глибинних інтерв'ю, таким чином, можна узагальнити так:

- Існування корупційних механізмів отримання позитивної оцінки турбувало 5,8% опитаних під час вхідного дослідження студентів у переліку серед інших недоліків, що можуть знижувати якість їх підготовки.
- 47,9% опитаних студентів відзначили, що їм нічого не відомо про діяльність Уповноваженого щодо реалізації антикорупційної програми, серед викладачів та інших заінтересованих сторін ця частка склала 44,1% тих, яким також нічого не відомо про діяльність Уповноваженого щодо реалізації антикорупційної програми.
- Найвищий рівень ознайомленості було зафіксовано із політикою академічної доброчесності: 79,2% опитаних здобувачів та 97,1% опитаних викладачів та інших заінтересованих сторін відзначили, що ознайомлені з цією політикою.
- 29,7% опитаних студентів визначили, що ознайомлені з основними положеннями антикорупційної програми, ще 43,9% опитаних визначили, що їм відомо тільки про факт її існування, але зі змістом програми вони не ознайомлені.
- Найбільш відомими каналами повідомлень про корупційні правопорушення виявились: електронна пошта Уповноваженого – 52,9% опитаних студентів знали про її існування, а також 61,8% опитаних знали про існування спеціальної скриньки для повідомлень про прояви корупції.
- 47,6% опитаних студентів відзначили, що не обговорюють з викладачами або кураторами, або іншими відповідальними особами питання щодо того, як і куди звертатись у разі виявлення корупційних порушень. Тільки 12,4% опитаних визначили, що постійно обговорюють ці питання із відповідальними особами.
- Щодо налаштування системи зворотного зв'язку, то великою є частка як студентів, так і викладачів та інших заінтересованих сторін, які не знають про проведення регулярних опитувань (що відображає їх відсутність на час проведення опитування), а також 52,9% опитаних студентів не знають про ознайомлення здобувачів із принципами та положеннями антикорупційної програми.
- Звітування Уповноваженого щодо стану реалізації антикорупційної програми не є відомим 67,6% опитаних викладачів. Також 35,3% опитаних викладачів не знають про наявність каналів повідомлення про випадки корупції.
- Приблизно третина опитаних студентів не володіють запропонованими для оцінки антикорупційними навичками, цей показник коливається від 28,7% студентів, які не знають про порядок повідомлення про виявлення правопорушення, до 37,9% студентів, які не знають про наявні канали повідомлення. За оцінками студентів, найкраще вони володіють навичками моніторингу діяльності університету – 37,6% опитаних відзначили, що знають та вміють застосовувати на практиці ці знання та вміння.
- Викладачі продемонстрували більш високий рівень володіння знаннями та навичками стосовно антикорупції. Так, більшість з них є відомими викладачам. Проте, 17,6% опитаних викладачів не володіють навичками моніторингу діяльності університету, а ще 14,7% опитаних не знають механізми та гарантії захисту викривачів.
- 91,8% опитаних студентів не стикаються із проявами корупції протягом останніх пів року на час проведення вхідного опитування.
- Стосовно існування проявів, які можуть стати основою для виникнення проявів корупції, то ним стали надання переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів – 20,3% студентів обрали цей варіант, а також 18,2% опитаних здобувачів обрали варіант - успішне складання контрольних заходів студентами, які пропустили більшість навчальних занять.

Отже, основними виявленими недоліками системи антикорупційної спроможності юридичного факультету в рамках вхідного опитування здобувачів та викладачів стали:

- Недостатній рівень поінформованості викладачів та студентів стосовно антикорупційної політики університету в усіх її складових, включно із поінформованістю щодо діяльності Уповноваженого,
- Недосконалість Антикорупційної програми університету,
- Неефективність каналів передачі корупційних повідомлень та неналагодженість ефективної комунікації із здобувачами та викладачами з питань антикорупції,
- Відсутність формально закріплених обов'язків для Уповноваженого по Юридичному факультету,
- Існування загроз, що потенційно можуть призводити до виникнення корупційних правопорушень, зокрема, надання переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів, успішне складання контрольних заходів студентами, які пропустили більшість навчальних занять та інші,
- Низький рівень мотивації навчально-педагогічного та допоміжного персоналу стосовно участі у додаткових видах діяльності, пов'язаних із антикорупцією.

ЗНУ

За результатами глибинних інтерв'ю встановлено, що Запорізький національний університет в цілому та його юридичний факультет зокрема працюють над побудовою системи ефективних комунікацій зі студентською спільнотою. Має місце система опитувань та інші канали зв'язку зі здобувачами, в тому числі налаштовані комунікації між органами студентського самоврядування та адміністрацією. Ці результати глибинних інтерв'ю були також підтверджені результатами опитування студентів. Так, 75% студентів, що взяли участь у дослідженні, знають про проведення регулярних опитувань щодо виявлення корупційних проявів серед здобувачів.

Чи відомо Вам про реалізацію таких складових антикорупційної програми Вашого університету? Відповіді здобувачів



Студенти ведуть щосеместрово так звані BLACK BOOK («чорна книга») та WHITE BOOK («біла книга»). У BLACK BOOK викладено зауваження щодо взаємодії «студент-викладач», в тому числі з проявів неетичної поведінки, недоброчесної та пов'язаною потенційно з корупційними явищами. Кейси, викладені, в BLACK BOOK та WHITE BOOK обговорюються на рівні адміністрації університету.

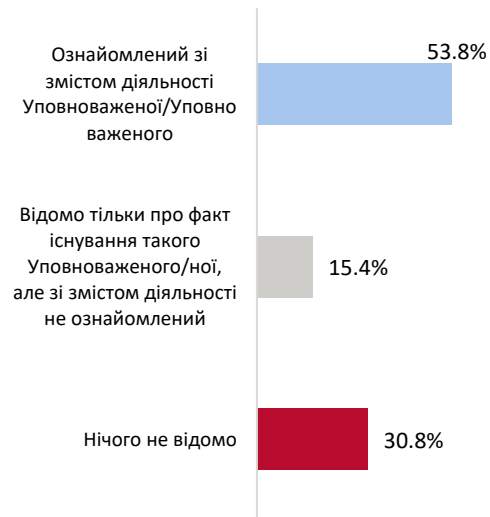
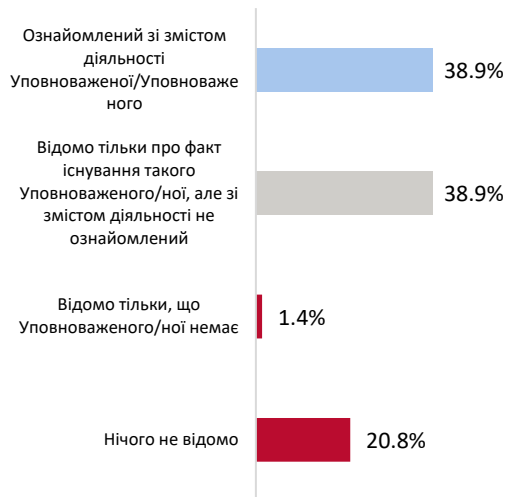
За даними глибинних інтерв'ю є дуже хороша практика – кожного місяця ректор проводить публічну зустріч із студентами, перш за все, це студентський актив, але можуть бути присутні всі студенти, які також можуть брати участь в обговоренні.

Допоміжні підрозділи перелаштовані на дистанційну роботу, можна замовити довідки на відстані без спілкування з допоміжним персоналом.

Протягом останнього довгого часу (та на момент проведення вхідних глибинних інтерв'ю) на юридичному факультеті відсутня належна конкуренція (здебільшого подається лише 1 кандидатура) на конкурсі з викладацьких посад, хоча формально сама процедура повністю дотримується. Юридичний факультет веде активну міжнародну діяльність за підтримки Програми USAID «Справедливість для всіх» та Ukraine Twinning Initiative, залучає зовнішніх лекторів, бере участь у проєктах.

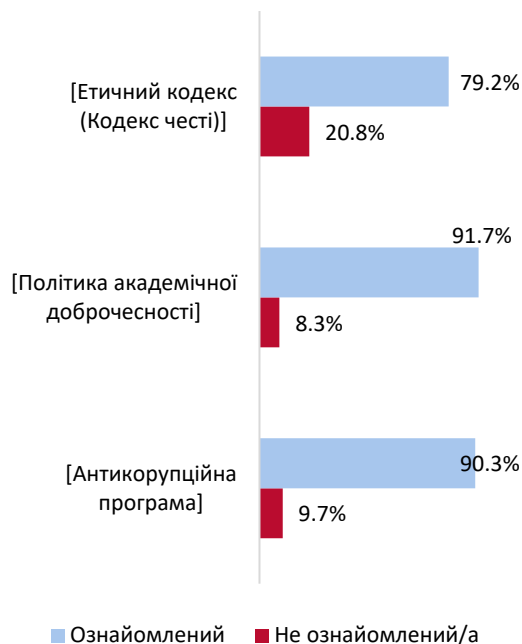
Що Вам відомо про діяльність Уповноваженого щодо реалізації антикорупційної програми? Відповіді здобувачів

Що Вам відомо про діяльність Уповноваженого щодо реалізації антикорупційної програми? Відповіді викладачів та інших заінтересованих сторін



Робота Уповноваженого на момент початку проєкту була **повністю сконцентрована виключно на питанні врегулювання конфлікту інтересів, на визначенні переліку осіб, до яких така вимога встановлена законом**. Робота з налагодження зв'язків зі студентами та викладачами ще не носила системного характеру.

Оцініть, будь ласка, наскільки Ви ознайомлені з такими політиками вашого університету... Відповіді студентів



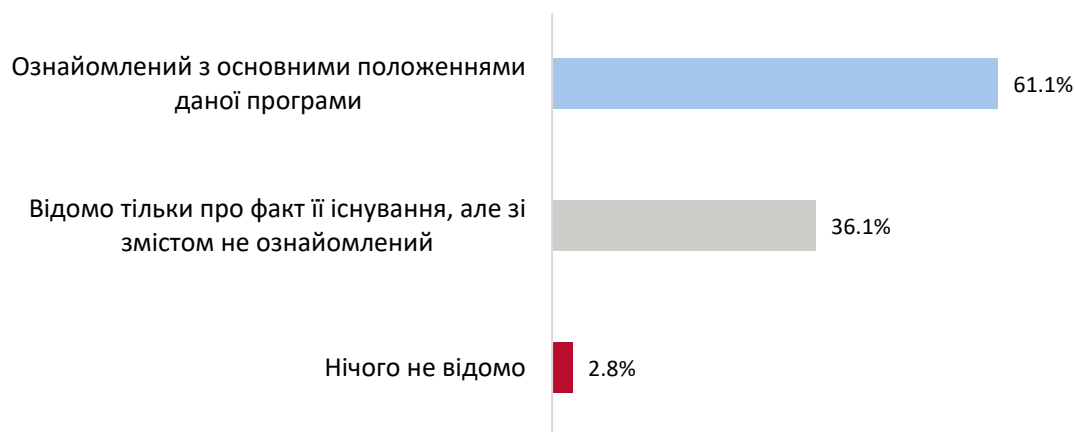
Оцініть, будь ласка, наскільки Ви ознайомлені з такими політиками вашого університету... Відповіді викладачів



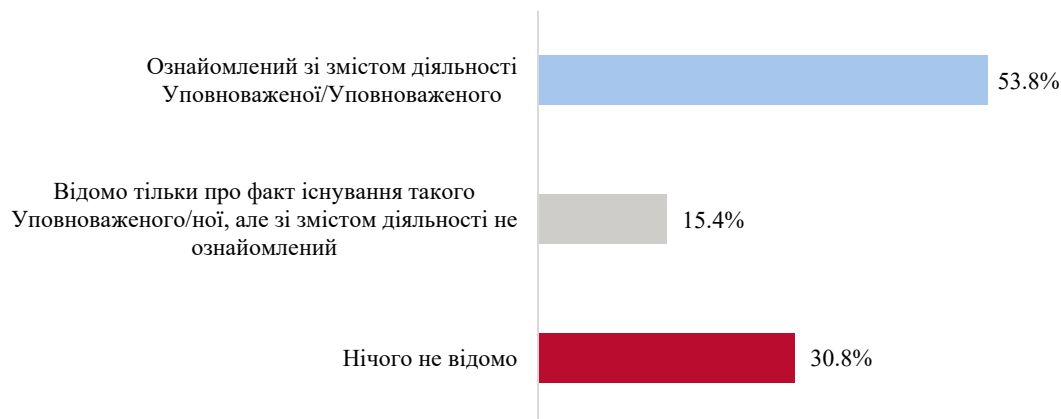
Добре побудовані канали комунікацій відобразились і на високому рівні обізнаності студентів та викладачів щодо політики академічної доброчесності (91,7% студентів та 100% опитаних викладачів ознайомлені з нею), аналогічна ситуація була зафіксована і з обізнаністю стосовно антикорупційної програми – 90,3% опитаних студентів та 100% опитаних викладачів та інших заінтересованих сторін визначили, що ознайомлені з нею.

Проте, докладніше вивчення рівня обізнаності стосовно антикорупційної програми показало, що 36,1% опитаних студентів тільки знають про факт її існування, але не ознайомлені зі змістом.

Що Вам відомо про антикорупційну програму вашого університету? Відповіді здобувачів



Що Вам відомо про діяльність Уповноваженого щодо реалізації антикорупційної програми? Відповіді викладачів



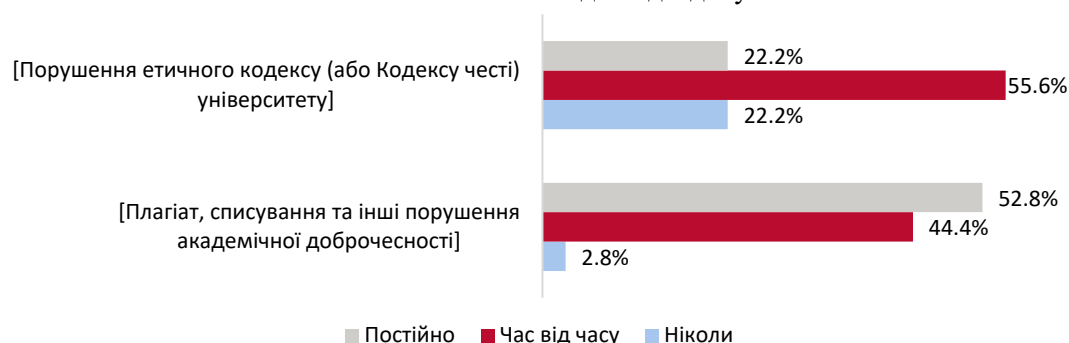
Також ще більш докладне уточнення, наприклад, як часто обговорюють із викладачами питання як і куди звертатися у разі виявлення проявів корупційних правопорушень, дозволило визначити, що 19,4% опитаних студентів ніколи не обговорювали подібне питання з викладачами, куратором або іншими відповідальними особами.

ЯК ЧАСТО ВПРОДОВЖ СЕМЕСТРУ ВИ ОБГОВОРЮВАЛИ З ВИКЛАДАЧАМИ АБО КУРАТОРОМ АБО ІНШИМИ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ЯК І КУДИ ЗВЕРТАТИСЬ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПОРУШЕНЬ? ВІДПОВІДІ ЗДОБУВАЧІВ

ВІДПОВІДІ ЗДОБУВАЧІВ	
НІКОЛИ	19.44%
ЧАС ВІД ЧАСУ	45.83%
ПОСТІЙНО	34.72%

Наведемо й інші результати, пов'язані із частотою обговорень тих, або інших запитань, зокрема, доволі гарно налаштована комунікація, пов'язана із обговоренням порушень академічної доброчесності – тільки 2,8% опитаних студентів визначили, що ніколи не обговорювали дане питання.

Як часто впродовж семестру Ви обговорювали з викладачами або куратором або іншими відповідальними особами такі питання? Відповіді здобувачів



Щодо результатів, які пов'язані із оцінкою рівня знань та вмінь застосовувати на практиці антикорупційні навички, то опитані студенти найкраще володіють такими навичками та знаннями щодо: наявних каналів повідомлень про виявлені правопорушення – 82% респондентів знають про них. Також студенти добре розуміються на порядку повідомлення про виявлені корупційні правопорушення – 90, 3% опитаних студентів.

Оцініть, будь ласка, свої знання та вміння застосовувати на практиці такі антикорупційні навички: (відповіді здобувачів)



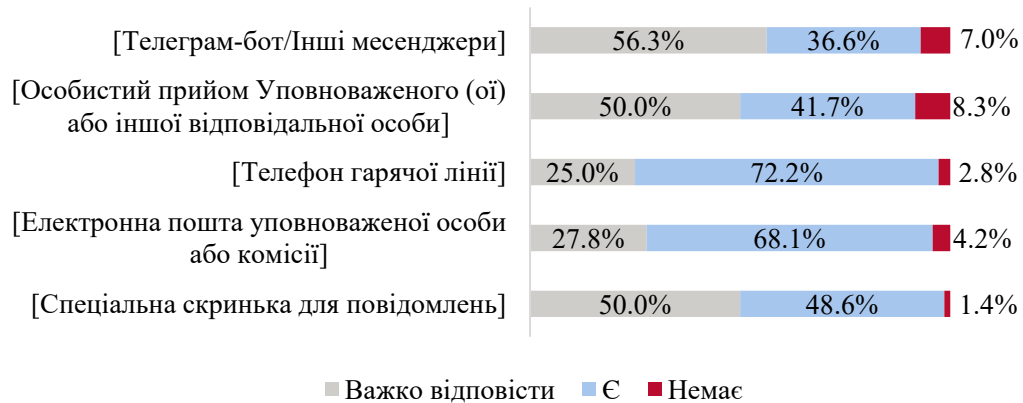
Що стосується викладачів, то в цій категорії респондентів також зафіксовано високий показник володіннями знанням та вмінням застосовувати на практиці антикорупційні навички. Дещо випадає із загального високого рівня моніторингу діяльності університету – тільки 23,1% опитаних викладачів та інших заінтересованих сторін визначили, що не знають та не вміють застосовувати на практиці цей навик.

ОЦІНІТЬ СВОЇ ЗНАННЯ ТА ВМІННЯ ЗАСТОСОВУВАТИ НА ПРАКТИЦІ ТАКІ АНТИКОРУПЦІЙНІ НАВИЧКИ:

ВІДПОВІДІ ВИКЛАДАЧІВ ТА ІНШИХ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ СТОРІН	порядок повідомлення про виявлені корупційні правопорушення	наявні канали повідомлення про виявлені корупційні	механізми та гарантії захисту мене як викривача	процедура оцінки корупційних ризиків та мої права в її межах	моніторинг діяльності університету
Знаю та вмію застосовувати на практиці	84.6%	76.9%	61.5%	61.5%	53.8%
Знаю, але не вмію застосовувати на практиці	15.4%	15.4%	30.8%	30.8%	23.1%
Не знаю	0.0%	7.7%	7.7%	7.7%	23.1%

Стосовно рівня обізнаності щодо існуючих каналів повідомлення про вчинення корупційних правопорушень, то він є вищим серед аудиторії викладачів, та нижчим - серед студентів. Так, половина опитаних студентів не знають про існування таких каналів як Телеграм-бот, особистий прийом Уповноваженого та існування спеціальної скриньки для повідомлень. Найбільш відомо студентській аудиторії про існування телефону гарячої лінії та електронної пошти Уповноваженого.

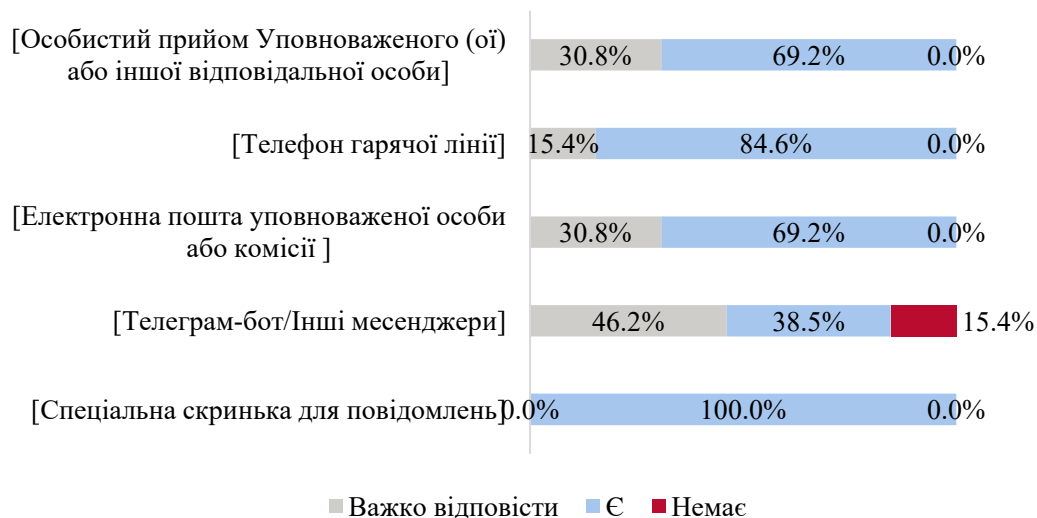
Які канали повідомлення про вчинення корупційних правопорушень існують у вашому закладі освіти? Відповіді здобувачів



Станом на початок проєкту, на офіційному веб-сайті ЗНУ була наявна лише інформація про можливість повідомлення інформації про виявлені факти корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень за допомогою телефонної гарячої лінії. Інформація про інші канали повідомлення такої інформації була відсутня.

Що стосується результатів опитування викладачів, то виявилось, що всі знають про існування спеціальної скриньки для повідомлень, а також високим є рівень відомості про існування телефону гарячої лінії – на рівні 84,6% опитаних.

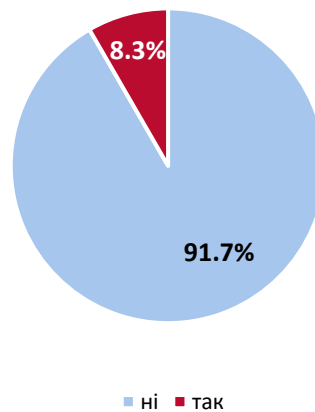
Чи є у вашому закладі освіти такі канали для повідомлень про вчинення корупційних дій? Відповіді викладачів



Станом на початок проєкту, на офіційному веб-сайті ЗНУ було зазначено лише про існування гарячої телефонної лінії для зв'язку з Уповноваженим для повідомлення інформації про виявлені факти корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень.

91,7% опитаних студентів не стикались із проявами корупції в університеті.

Чи стикались Ви з проявами корупції в університеті протягом останніх пів року? Відповіді здобувачів



Стосовно досвіду корупції та явищ, які можуть потенційно сприяти виникненню корупції, то 16,7% опитаних студентів визначили, що протягом поточного року (2022—2023 навч. р. на момент проведення опитування) стикались із успішним складанням заходів студентами, які пропустили більшість занять. Ще 12,5% опитаних студентів відзначили, що стикались із наданням переваги з боку викладачів окремим студентам. Також 8,3% опитаних відзначили відсутність прозорих критеріїв оцінювання робіт.

З якими із перелічених проявів Ви стикались протягом поточного навчального року під час освітнього процесу? Відповіді здобувачів



Основні результати вхідного опитування та глибинних інтерв'ю, таким чином, можна узагальнити так:

- В університеті та на юридичному факультеті побудовано ефективну систему комунікацій, що відображається на високому рівні обізнаності стосовно каналів повідомлень про корупційні правопорушення та інших складових антикорупційної політики
- 75% студентів, що взяли участь у дослідженні, знають про проведення регулярних опитувань щодо виявлення корупційних проявів серед здобувачів.
- Робота Уповноваженого на момент початку проекту була повністю сконцентрована виключно на питанні врегулювання питань, пов'язаних із конфліктом інтересів, на встановленні переліку осіб, до яких існує вимога його декларувати. Робота з налагодження зв'язку зі студентами та викладачами ще не носила системного характеру.
- Добре побудовані канали комунікацій відобразились і на високому рівні обізнаності студентів та викладачів щодо політики академічної доброчесності (91,7% студентів та 100% опитаних викладачів ознайомлені з нею), аналогічна ситуація була зафіксована і з обізнаністю стосовно антикорупційної програми – 90,3% опитаних студентів та 100% опитаних викладачів відзначили, що ознайомлені з нею.
- Докладніше вивчення рівня обізнаності стосовно антикорупційної програми показало, що 36,1% опитаних студентів тільки знають про факт її існування, але не ознайомлені зі змістом.
- Найкраще опитані студенти володіють такими навичками та знаннями щодо: наявних каналів повідомлень про виявлені правопорушення – 82% респондентів знають про них. Також студенти добре розуміються на порядку повідомлення про виявлені корупційні правопорушення – 90,3% опитаних студентів.
- Що стосується викладачів, то в цій категорії респондентів також зафіксовано високий показник володіннями знанням та вміння застосовувати на практиці антикорупційні навички. Деякі випадки із загального високого рівня моніторинг діяльності університету – 23,1% опитаних викладачів та інших заінтересованих сторін зазначили, що не знають та не вміють застосовувати на практиці цей навик.
- 16,7% опитаних студентів визначили, що протягом поточного року (2022—2023 навч. р. на момент проведення опитування) стикались з успішним складанням заходів студентами, які пропустили більшість занять. Ще 12,5% опитаних студентів відзначили, що стикались із наданням переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів. Також 8,3% опитаних стикались із відсутністю прозорих критеріїв оцінювання робіт.

Зважаючи на ці результати, основними виявленими недоліками системи антикорупційної спроможності юридичного факультету Запорізького національного університету в рамках вхідного опитування здобувачів та викладачів стали:

- Існування загроз, що потенційно можуть призводити до виникнення корупційних правопорушень, зокрема, успішне складання контрольних заходів студентами, які пропустили більшість навчальних занять та надання переваги з боку викладачів стосовно окремих студентів, та інші.
- Відсутність Антикорупційної програми, яка б визначала правила, стандарти і процедури щодо виявлення, протидії та запобігання корупції в організації.

- Діяльність Уповноваженого ЗНУ була більше спрямована на два основних напрями: виявлення та врегулювання конфлікту інтересів і візуванні документації, що створюється в університеті. Комунікація з учасниками освітнього процесу станом на початок пілотного проєкту налагоджена не була.

ВХІДНЕ ОПИТУВАННЯ ЩОДО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ У ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ

Ідея проєкту полягала в забезпеченні тривалого залучення українських правничих шкіл у впровадження антикорупційних заходів у їхніх установах. Вона ґрунтувалася на припущенні, що якщо правничим школам надати повноваження в галузі антикорупційної діяльності, вони значно охочіше впроваджуватимуть загальнонаціональні правила та розроблятимуть цільові дії у відповідь на корупційні ризики, властиві певній правничій школі. Наділення певних працівників правничих шкіл функціями боротьби з корупцією могло би забезпечити сталі й тривалі зміни. Для цього учасникам проєкту знадобилося б стати не лише експертами з питань протидії корупції з точки зору предметних знань, але й також лідерами, орієнтованими на командну роботу, здатними ініціювати і впроваджувати проєкти в своїх університетах.

Для досягнення цієї мети шляхом забезпечення спеціалізованої підготовки необхідно було оцінити початковий рівень навичок командної роботи та досвіду управління проєктами відібраних команд. Для цього було проведено коротке [опитування](#) учасників проєкту. Нижче наведено основні висновки щодо відповідних команд правничих шкіл.

ХНУ

У опитуванні взяли участь п'ять із семи членів команди. Лише одна особа з команди раніше проходила підготовку з управління проєктами. Усі опитані члени команди знають про метод проєктувального мислення, але лише одна особа власне використовувала його. Три особи з команди дуже часто або досить часто працювали в команді, а дві особи взагалі не працювали в команді впродовж останнього року. Водночас, четверо з п'яти опитаних членів команди раніше працювали разом і добре знали одне одного. Два члени команди раніше були менеджерами проєктів, а один – певною мірою. Приклади минулих проєктів: управління правничою школою в умовах війни, проведення вебінарів на факультеті та розробка проєктів у рамках програми Erasmus+.

Перелік членів команди:

1. Віталій Серьогін, Декан юридичного факультету
2. Олександр Головка, Проректор з науково-педагогічної роботи
3. Борис Самородов, Проректор з науково-педагогічної роботи
4. Олексій Бондаренко, Доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
5. Дарина Безденєжна, Лекторка кафедри державно-правових дисциплін
6. Ігор Бойко, Провідний професіонал з антикорупційної діяльності
7. Дар'я Ломонос, Голова студентської ради юридичного факультету

ЗНУ

Опитування пройшли всі члени команди. Більшість членів команди ЗНУ раніше проходила підготовку з управління проєктами. Окрім цього, три особи мали досвід роботи з методом проєктувального мислення. Усі члени команди ЗНУ дуже часто працювали в команді, тобто майже щодня. Ба більше, шестеро з семи осіб раніше працювали разом і знали одне одного дуже добре. П'ятеро членів команди раніше були

менеджерами проєктів, а один із них – певною мірою, зокрема, управляючи складними проєктами, що фінансувалися державою або міжнародними організаціями.

Перелік членів команди:

1. Олександр Бондар, Перший проректор ЗНУ;
2. Костянтин Борисов, Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції ЗНУ;
3. Тетяна Коломоець, Декан юридичного факультету;
4. Олексій Макаренко, Заступник декана з міжнародної роботи юридичного факультету, професор;
5. Дар'я Кремова, лекторка;
6. Аліна Рубель, студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти, 5 курсу, Заступниця голови студентської ради юридичного факультету;
7. Олексій Шерештан, студент другого (магістерського) рівня вищої освіти, 5 курсу.

УжНУ

Усі члени команди взяли участь в опитуванні. Лише одна особа з команди раніше проходила підготовку з управління проєктами. Окрім однієї особи, команда не була знайома з методом проєктувального мислення. Незначна кількість учасників команди дуже часто працювала в команді, тобто майже щодня, а четверо – час від часу або взагалі не працювали впродовж останнього року. П'ятеро з семи членів команди раніше працювали разом і добре знали одне одного. Два члени команди раніше були менеджерами проєктів, а троє – лише певною мірою. Приклади минулих проєктів: управління юридичним факультетом, координування юридичної клініки факультету і проєкти pro bono.

Перелік членів команди:

1. Ярослав Лазур, Професор, декан юридичного факультету УжНУ;
2. Ірина Хохлова, Заступниця декана юридичного факультету УжНУ, к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права;
3. Роман Фрідманський, Заступник декана юридичного факультету УжНУ, професор;
4. Павло Черевко, Заступник декана юридичного факультету УжНУ, доцент кафедри цивільного права та процесу;
5. Іван Переш, к.ю.н., завідувач кафедри теорії та історії держави і права
6. Анна Калько, студентка 3 курсу юридичного факультету
7. Юлія Алексович, Провідний спеціаліст юридичного відділу УжНУ / Уповноважена особа з питань запобігання корупції УжНУ

ПОЧАТКОВИЙ СТАН АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Структура національної системи запобігання та протидії корупції така, що кожний державний орган, підприємство, установа або організація повинні дотримуватися вимог Закону України «Про запобігання корупції» та інших законів, що містять вимоги до організації антикорупційної роботи. Заклади вищої освіти не є винятком. Відповідно до закону, вони є окремим видом установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами

вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.⁴

У Розділі 10 Закону України «Про запобігання корупції» зазначається, що юридичні особи забезпечують розробку та вжиття заходів, які є необхідними та обґрунтованими для запобігання і протидії корупції у діяльності юридичної особи. Зокрема, такі заходи включають:

- **Регулярна оцінка корупційних ризиків** у діяльності юридичної особи і здійснення відповідних антикорупційних заходів;
- Посадові та службові особи юридичних осіб, інші особи, які виконують роботу та перебувають з юридичними особами у трудових відносинах, зобов'язані **дотримуватися порядку дій, визначеного в частині 3 Статті 61 цього Закону для запобігання та виявлення корупції та корупційного правопорушення та інших порушень цього Закону** (утримуватися від поведінки, яка може бути розціненою як готовність вчинити корупційне правопорушення, негайно повідомляти про факти корупції та корупційних правопорушень, інші порушення цього Закону тощо);
- **Юридичні особи зобов'язані затвердити антикорупційну програму** – комплекс правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи. Вимоги до змісту антикорупційної програми юридичної особи визначено в Статті 63 цього Закону (вони поширюються на державні, комунальні підприємства, господарські товариства (у яких державна або комунальна частка перевищує 50 відсотків), де середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує п'ятдесят осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує сімдесят мільйонів гривень, на юридичних осіб, які є учасниками процедури закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», якщо вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг), робіт дорівнює або перевищує 20 мільйонів гривень. Слід зазначити, що відповідно до Закону, текст антикорупційної програми повинен перебувати у постійному відкритому доступі для працівників юридичної особи);
- У юридичних особах призначається особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної програми (далі – Уповноважений). Уповноважений є посадовою особою юридичної особи, що призначається відповідно до законодавства про працю керівником юридичної особи або її учасниками (засновниками) у порядку, передбаченому ухваленою антикорупційною програмою. Права та обов'язки Уповноваженого визначаються безпосередньо в антикорупційній програмі кожного конкретного закладу вищої освіти;
- Відповідно до Статті 53-1 цього Закону, юридичні особи зобов'язані забезпечити функціонування внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону. Відповідно до Закону, це Єдиний портал повідомлень викривачів та спеціальні телефонні лінії.

Існуюча нормативно-правова база в галузі протидії корупції дозволяє нам визначити дві проблеми, що можуть постати перед закладами вищої освіти під час їхньої антикорупційної діяльності:

⁴ Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

1. Функціонування та під'єднання до Єдиного порталу повідомлень викривачів: портал було введено в експлуатацію відносно нещодавно (6 вересня 2023 року). Існує черговість підключення організацій до Єдиного порталу повідомлень викривачів, затверджена відповідним наказом НАЗК⁵. Відповідно до цього наказу, юридичні особи, зазначені в частині 2 Статті 62 Закону України «Про запобігання корупції», будуть підключатися в шосту чергу протягом 180 робочих днів (6 місяців) з дати початку роботи Порталу. Водночас, у прикінцевих положеннях Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо упорядкування окремих питань захисту викривачів», який на законодавчому рівні впроваджує Портал, зазначається, що до початку роботи Єдиного порталу повідомлень викривачів відповідно до цього Закону повідомлення приймаються через канали та розглядаються в порядку, які діяли до прийняття цього Закону. Наразі існує проблема: Портал уже введено в роботу, але непідключені органи повинні приймати повідомлення через нього. Відтак, рекомендується приймати повідомлення через незалежно створені внутрішні канали повідомлень.

2. Правовий статус Уповноважених закладів вищої освіти: у законодавстві про запобігання корупції є два різні типи Уповноважених: Уповноважені в значенні Статті 13-1 Закону та Уповноважені в значенні Статті 64 Закону. Хоча Законом не визначено, що Уповноважені юридичних осіб публічного права (Стаття 64 Закону) мають звітувати НАЗК про свою роботу, така звітність все одно має місце. Окрім цього, НАЗК регулярно проводить роз'яснювальну роботу та надає методологічну підтримку Уповноваженим закладів вищої освіти. Утім, правовий статус таких Уповноважених відносно слабший порівняно з Уповноваженими в значенні Статті 13-1 Закону. Наприклад, звільнення Уповноважених відповідно до Статті 13-1 відбувається за згоди НАЗК, а звільнення Уповноважених юридичних осіб публічного права не потребує такої згоди. Через це позиція Уповноважених закладів вищої освіти більш вразлива.

ПЕРЕВІРКА ПОЧАТКОВОГО СТАНУ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ

Основна мета пілотного проєкту була визначена як надання допомоги трьом відібраним українським правничим школам в мінімізації корупційних ризиків і формуванні культури нульової толерантності до корупції. Відтак, одним із основних компонентів проєкту було здійснення аналізу вже проведеної цими правничими школами антикорупційної роботи, розвиток необхідної експертності в питаннях корупції та протидії корупції, надання експертної підтримки в розробці власних антикорупційних проєктів/планів дій та пов'язаних із ними зусиль упродовж періоду впровадження пілотного проєкту. Для виконання цих завдань було розроблено такі напрями експертної підтримки: аналіз поточної антикорупційної діяльності університетів (станом на зараз); надання підтримки командам проєкту в аналізі та визначенні корупційних ризиків, які вони будуть усувати в рамках проєкту; організація та проведення серії семінарів для підвищення рівня знань і навичок у галузі антикорупційного законодавства та відповідних інструментів; надання експертної підтримки ключовим командам університетів для належного та ефективного впровадження їхніх антикорупційних проєктів/планів дій.

Після першої зустрічі, під час якої команда експертів познайомилася з командами правничих шкіл, було запропоновано провести зустріч із експертом з питань протидії корупції Програми. Метою цієї зустрічі було підготувати команди правничих шкіл до визначення корупційних ризиків у їхній діяльності, які вони мали усувати в рамках свого пілотного проєкту. Перш ніж перейти до формулювання основних завдань для

⁵ Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 31 серпня 2023 року № 190/23. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/CHergovist-pidklyuchennya-organizatsij-do-Portalu-.pdf>

впровадження проєктів правничими школами, було важливо дослідити існуючу інформацію про антикорупційну роботу цих шкіл. Відтак, перед першою зустріччю з експертом з питань протидії корупції команда експертів Програми проаналізувала офіційні вебсайти кожного університету-учасника пілотного проєкту за такими критеріями:

- Наявність антикорупційної програми на офіційному вебсайті кожного відповідного закладу вищої освіти (і чи відбулися будь-які зміни з 2018 року, за останні п'ять років);
- Наявність звітів про оцінку корупційних ризиків;
- Наявність каналів повідомлення про можливі випадки корупції;
- Інформація про Уповноваженого, відповідального за антикорупційну політику;
- Наявність інформації про наявність Уповноваженого та канали повідомлення (як і куди повідомляти про ймовірні факти корупції);
- Інформація про результати зовнішнього антикорупційного аудиту;
- Положення про академічну доброчесність;
- Положення про комісію з академічної доброчесності (якщо це питання не було охоплено положеннями про академічну доброчесність) та звіти про діяльність такої комісії.
- Звіти про заходи запобігання та протидії корупції.

Цю інформацію отримували шляхом аналізу офіційних вебсайтів правничих шкіл або надсилаючи запит проєктним командам. Метою такого аналізу було не лише встановлення наявності або відсутності певних документів у публічному доступі, але й надання ключовим командам університетів рецептів швидкої перемоги завдяки прозорості та доступності інформації про їхню антикорупційну діяльність (див. таблицю нижче).

Окрім цього, було проаналізовано документи, пов'язані з протидією корупції в правничих школах, у тому числі антикорупційні програми, положення про оцінку корупційних ризиків, положення про запобігання та вирішення конфліктів інтересів, плани запобігання та протидії корупції.

Аналіз вищезазначеної інформації привів команду експертів Програми до таких висновків щодо кожного з університетів-учасників і їхніх правничих шкіл.

ХНУ

Прийнята в 2016 році Антикорупційна програма університету була опублікована на офіційному вебсайті. Антикорупційна програма була ґрунтовною та відповідає стандартам, встановленим для юридичних осіб у Законі України «Про запобігання корупції» станом на 2016 рік, але в ній не було враховано зміни в законодавстві та практиці, що відбулися відтоді.

На вебсайті, в окремому розділі щодо запобігання корупції, містилася інформація про Уповноваженого з питань запобігання корупції, а також канали повідомлення про ймовірні корупційні порушення (але єдиним доступним каналом був прийом в офісі Уповноваженого, а не гаряча лінія та/або електронна пошта). На вебсайті не було зазначено про гарантії для викривачів (наприклад, конфіденційності).

На офіційному вебсайті не було інформації про оцінку корупційних ризиків в університеті, з чого було зроблено висновок, що така робота не проводилася.

На вебсайті також не було інформації про політику академічної доброчесності, комісію з академічної доброчесності та її рішення.

Проектна команда ХНУ також надала команді експертів Програми проєкт нової антикорупційної програми. Експерти Програми з питань протидії корупції та представники НАЗК переглянули цей проєкт і надали певні рекомендації щодо покращення його тексту, що переважно стосувалося незначних доповнень певними положеннями, що відповідали Типовій антикорупційній програмі юридичної особи.⁶

ЗНУ

Коли розпочався проєкт, ЗНУ не мав затвердженої антикорупційної програми. Утім, університет надіслав експерту Програми Положення про процедуру запобігання та вирішення конфліктних ситуацій у Запорізькому національному університеті, Положення про комісію з оцінки корупційних ризиків у діяльності ЗНУ та План заходів запобігання та протидії корупції в ЗНУ на 2023 рік. Положення про процедуру запобігання та вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ було добре написано і передбачало всі аспекти визначення та вирішення конфліктів інтересу, а також відповідало національному антикорупційному законодавству. План заходів запобігання та протидії корупції в ЗНУ на 2023 рік був дуже ґрунтовним і містив багато заходів, таких як обробка повідомлень (прийняття та розгляд), вжиття заходів із визначення та запобігання конфліктам інтересів, підготовка та навчання з питань протидії корупції тощо. Положення про комісію з оцінки корупційних ризиків у діяльності ЗНУ було досить стандартним і не розкривало всіх особливостей цього процесу.

На офіційному вебсайті ЗНУ не було інформації про Уповноваженого, хоча була інформація про гарячу лінію для повідомлення про ймовірні корупційні правопорушення. Окрім цього, ЗНУ опублікував Положення про академічну доброчесність і Положення про Раду з академічної доброчесності.

УжНУ

УжНУ також мав затверджену антикорупційну програму на 2023-2025 рр. Слід зазначити, що цей університет регулярно переглядав свою антикорупційну програму (щороку або щодва роки), але такий перегляд був досить формальним. Положення антикорупційної програми були стислими та не охоплювали всіх важливих питань. Наприклад, положення про захист викривачів, хоч і було добре сформульованим, не пояснювало процедури повідомлення про ймовірні факти корупції. У ньому не було охоплено такі важливі аспекти, як визначені отримувачі таких повідомлень, доступні канали повідомлення та положення про анонімність повідомлень. Така невизначеність негативно позначилася на чіткості та ефективності програми.

Офіційний вебсайт університету був одним із найбільш наповнених: він містив не лише поточну та попередню антикорупційні програми, але й Плани впровадження антикорупційних заходів на конкретні роки, Кодекс етики університету, Положення про комісію з оцінки корупційних ризиків, Звіт про результати оцінки корупційних ризиків, склад комісії, Положення про внутрішні канали повідомлення тощо.

⁶ Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи. Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції №794/21 від 10.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1702-21#Text>

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ПОЧАТКОВОГО СТАНУ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІЛОТНИХ ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ

Показник / Правнична школа	ХНУ	ЗНУ	УжНУ
Інформація про антикорупційну програму доступна на вебсайті (і будь-які оновлення з 2018 року)	+ (-)	-	+ (+)
Інформація щодо звітів про оцінку корупційних ризиків на вебсайті	-	-	+
Інформація про канали повідомлення про викривачів на вебсайті	+ - (лише в офісі, немає гарячої лінії чи електронної адреси)	+ - (лише гаряча лінія)	+ - (лише електронна пошта)
Інформація про Уповноваженого на вебсайті	+	-	-
Доступність інформації про наявність Уповноваженого та канали повідомлення (як і куди повідомляти про корупцію) на офіційному вебсайті	-	+ (лише інформація на гарячій лінії)	+
Інформація про результати зовнішнього антикорупційного аудиту на офіційному вебсайті	-	-	-
Положення про академічну доброчесність на офіційному вебсайті	-	+	+
Положення про комісію з академічної доброчесності (якщо це не входило до положення про академічну доброчесність) і звіти на офіційному вебсайті	-	+ - (немає звітів)	+
Звіти про антикорупційну діяльність у правничій школі на офіційному вебсайті	+	+	+

ВСТУПНІ ЗУСТРІЧІ З КЛЮЧОВИМИ КОМАНДАМИ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ

Метою зустрічей було познайомити проектні команди з командою експертів Програми і навпаки, розглянути цілі пілотного проекту, обговорити загальні правила, окреслити взаємні очікування. Кожен експерт зазначив, як вони будуть співпрацювати з кожною ключовою командою і наступні кроки у зв'язку з цим. Було встановлено лінії комунікації між командою експертів Програми та кожною ключовою командою правничої школи.

УПРОВАДЖЕННЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПРІОРИТЕЗАЦІЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У КОЖНІЙ ПРАВНИЧІЙ ШКОЛІ

Перед зустріччю з експертом Програми з питань протидії корупції проектним командам було надано для ознайомлення дослідження з оцінки корупційних ризиків у вищій освіті, а саме: «Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у сфері правничої освіти в Україні»⁷ та «Корупційні ризики у вищій освіті. ТОП 25»⁸. Проектні команди попросили ознайомитися з переліком типових корупційних ризиків у закладах вищої освіти, порівняти їх із ризиками, які вони вважають актуальними для своїх правничих шкіл, та визначити конкретні ризики, які б вони хотіли усунути під час пілотного проекту. Для виконання цього завдання проектні команди отримали таблиці, які вони мали заповнити і які містили інформацію про джерело/сферу ризику, імовірність його виникнення, вплив корупційного ризику в разі його виникнення. Для допомоги проектним командам експерт Програми з питань протидії корупції також надав їм Посібник з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції⁹ і відповідав на запитання.

Під час самої зустрічі ключовим командам університетів також було представлено результати аналізу вебсайтів їхніх правничих шкіл і надано коментарі від експертів Програми та НАЗК щодо антикорупційної документації, поданої кожною ключовою командою університету.

Хоча проектна команда **ХНУ** заповнила таблицю, результати цієї роботи на початку були дещо поверхневими. Команда визначила лише п'ять корупційних ризиків: наявність потенційного конфлікту інтересів, корупційні ризики, пов'язані з поселенням у гуртожиток, корупційні ризики, пов'язані зі вступом за траєкторіями, що передбачають проходження вступних випробувань у закладі вищої освіти, порушення правил академічної доброчесності. У результаті цього проектній команді було надано ще два тижні для проведення більш глибокої оцінки корупційних ризиків, наповнення таблиці більш детальною інформацією і пріоритезації визначених корупційних ризиків. Цього

⁷ Білецький А., Нестеренко О., Ніколаєв Є., Шемелинець І. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у сфері правничої освіти в Україні. Вересень 2021 року // Сторінки Євгена Ніколаєва : сайт. URL: https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/NJ_Report_Legal-Education-Corruption-RisksAssessment_UKR_final.pdf (дата звернення: 05.10.2023).

⁸ Корупційні ризики у вищій освіті. ТОП 25: Стратегічний аналіз корупційних ризиків, авторський колектив, відповідальна експертка Марія Цип'яшук. - Київ: Національне агентство з питань запобігання корупції, Асоціація юридичних клінік України, 2022 - 106 с.

⁹ Посібник з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції. URL: https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/posibn_USAID.pdf

часу було достатньо для створення більш ґрунтовної таблиці корупційних ризиків і пріоритезації тих ризиків, які ключова команда ХНУ хотіла вирішити під час упровадження пілотного проєкту, а саме: **недостатня обізнаність працівників університету та студентів про заходи запобігання корупції в університеті.**

Проєктна команда ЗНУ прийшла на зустріч більш підготовленою: вони ретельно ознайомилися як із запропонованими дослідженнями, так і з додатковими матеріалами, в результаті чого склали таблицю з 28 корупційними ризиками в різних галузях: корупційні ризики в сфері формування та впровадження антикорупційної політики, корупційні ризики під час вступу на навчання, корупційні ризики під час навчання, корупційні ризики, пов'язані з професійною кар'єрою викладачів, корупційні ризики, пов'язані з поселенням у гуртожиток. За результатами консультацій і внутрішніх переговорів вони обрали ризик **хабарництва під час процесу навчання** як той, що вони хотіли б мінімізувати під час пілотного проєкту.

Проєктна команда УжНУ мала практично такі самі проблеми, як і ключова команда ХНУ. Спочатку вони створили таблицю, що також містила лише п'ять визначених ризиків: зловживання під час складання академічної різниці; формальне виконання функцій і повноважень із реалізації антикорупційної політики, зокрема тих, що покладені на Уповноважену особу та керівництво правничої школи; неофіційні прохання, вплив на викладачів з боку колег, третіх осіб з метою несправедливого оцінювання результатів навчання певного здобувача освіти; неналежне впровадження або несистематичність заходів запобігання та виявлення корупції в правничій школі. Проєктна команда також отримала додаткові два тижні для підготовки остаточної таблиці з корупційними ризиками та визначення пріоритетного ризику, який би вони хотіли вирішити впродовж пілотного проєкту. Проєктна команда обрали ризик **«формальне виконання функцій і повноважень із реалізації антикорупційної політики, зокрема тих, що покладені на Уповноважену особу та керівництво правничої школи».**

З усіма заповненими матрицями корупційних ризиків, визначеними правничими школами, можна ознайомитися в Додатку Г.

ОРГАНІЗАЦІЯ СЕМІНАРІВ З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ

Одним із завдань команди експертів Програми, зокрема, експерта Програми з питань протидії корупції, була співпраця з представниками Офісу доброчесності НАЗК для організації та підготовки матеріалів для серії семінарів з питань протидії корупції, спрямованих на підвищення рівня знань і навичок відповідних команд правничих шкіл. Окрім цього, ці семінари були спрямовані на підвищення обізнаності серед ширшої аудиторії правничих шкіл, у тому числі здобувачів освіти та викладацького складу. Темами семінарів з питань протидії корупції були такі: що таке корупція, види та наслідки корупції; вплив корупції на державний сектор, врядування, демократію та права людини; роль медіа в протидії корупції; доброчесний бізнес; плагіат і академічна доброчесність; антикорупційна політики в світі і в Україні; участь громадськості в політиці; управління конфліктом інтересів; захист викривачів; фінансовий моніторинг; організаційні стандарти протидії корупції; культура доброчесності університету; методології оцінки корупційних ризиків; співпраця заінтересованих сторін.

На основі цих тем експерт Програми з питань протидії корупції та представники Офісу доброчесності НАЗК розробили програму тренінгів, до якої увійшло 11 семінарів:

1. Корупція в державному секторі (проводився експертами НАЗК).

2. Роль медіа та інформації в розбудові доброчесного суспільства. Доброчесний бізнес: міф чи реальність (проводився експертами НАЗК).
3. Антикорупційна політика та інфраструктура в світі і в Україні; роль громадянського суспільства у формуванні, впровадженні та моніторингу антикорупційної політики (проводився експертом Програми з питань протидії корупції).
4. Доброчесність у закладах вищої освіти. Плагіат і академічна культура в закладах вищої освіти (проводився експертами НАЗК).
5. Формування культури доброчесності в закладі вищої освіти: роль Уповноваженого з питань запобігання корупції в підвищенні обізнаності про корупцію серед зовнішніх і внутрішніх заінтересованих сторін (проводився експертами НАЗК).
6. Семінар з питань антикорупційної експертизи (проводився експертами НАЗК).
7. Нульова толерантність до корупції: альтернативний погляд на вирішення проблеми корупції (проводився експертами НАЗК).
8. Організація зусиль із протидії корупції: національні та міжнародні стандарти (проводився експертами НАЗК).
9. Оцінка корупційних ризиків в організації (проводився експертом Програми з питань протидії корупції).
10. Конфлікти інтересів (проводився експертами НАЗК).
11. Захист викривачів (проводився експертом Програми з питань протидії корупції).

Кожний семінар передбачав інтерактивну подачу навчального матеріалу і надання учасникам необхідної літератури для поглиблення знань.

Цільову аудиторію семінарів поділили на дві частини: семінари виключно для проєктних команд (семінари № 5, 7, 8 і 9) і семінари для ширшої аудиторії правничих шкіл, а саме, здобувачів освіти і лекторів (семінари № 1, 2, 3, 4, 6, 10 і 11). Окрім цього, проєктні команди правничих шкіл могли обирати семінари, в яких вони були зацікавлені. Слід відмітити, що команда ЗНУ зареєструвалася на всі вищезгадані семінари. ХНУ вибрав 5 тем (семінари № 4, 5, 6, 8 і 10), УжНУ також вибрав 5 тем (семінари № 4, 5, 6, 7, 8). Загальна кількість унікальних учасників семінарів з усіх правничих шкіл склала 235¹⁰.

Більшість опитаних представників проєктних команд правничих шкіл високо оцінили якість семінарів з питань протидії корупції. Ці семінари допомогли або значною мірою допомогли вирішити проблеми, що постали перед проєктними командами університетів у впровадженні антикорупційних проєктів. Знання, отримані під час цих семінарів, за словами опитаних представників проєктних команд, допоможуть або значною мірою допоможуть їм у майбутній антикорупційній діяльності в їхніх університетах.

Загалом, проєктні команди всіх трьох правничих шкіл позитивно оцінюють вплив антикорупційних семінарів, організованих для них. Більшість представників цих команд підтвердила, що ці семінари були дуже корисними: 83,3% учасників проміжного опитування визначило їх корисними, а решта 16,7% визначили їх досить корисними. Респонденти зазначили, що семінари відіграли важливу роль у підвищенні рівня їх знань щодо запобігання та протидію корупції.

Представники проєктних команд правничої школи також зазначили, що питання, що піднімалися на антикорупційних семінарах, допомогли або значною мірою допомогли їм вирішити конкретні проблеми, що постали перед ними під час пілотного проєкту. Представники проєктних команд університетів зазначили, що знання, здобуті під час

¹⁰ З програмами та матеріалами семінарів можна ознайомитися за посиланням: <https://drive.google.com/drive/folders/1gfQZPvBiuJtJ0YPq5wNyLFq8x5zdNDo?usp=sharing>

семінарів, є практичними і можуть допомогти визначити та запобігти корупційним ризикам в університеті і використовуватимуться у майбутній діяльності.

РОЗРОБКА ПРОЄКТІВ/ПЛАНІВ ДІЙ КЛЮЧОВИМИ КОМАНДАМИ УНІВЕРСИТЕТІВ ДЛЯ МІНІМІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТНИХ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Експертка Програми з питань соціального впливу допомогла кожній із ключових команд університетів організувати їхні антикорупційні проекти/плани дій шляхом підготовки та проведення серії з чотирьох семінарів. Семінари проводилися в травні, червні та вересні 2023 року в форматі онлайн на платформі Zoom, кожен з них тривав 2-2,5 години. Кожна команда брала участь у семінарах окремо для створення безпечного простору, що сприяв відкритому спілкуванню про потенційні корупційні ризики в їхньому університеті та на факультеті. Тренерка проводила семінар англійською мовою, для україномовних учасників забезпечувався синхронний переклад.

Семінар № 1 був спрямований на розбудову командної спроможності та ознайомлював із базовими поняттями управління проектами та проектного мислення. Тренінг охоплював теми ролей в проектній команді, стадій розвитку команди, визнання сильних сторін одне одного і комунікації всередині команди. Члени команди мали можливість поділитися своїм досвідом і дізнатися більше про своїх колег. На виконання завдання після семінару команди розробили контракти, де були прописані правила, які учасники хочуть встановити щодо роботи в команді, у тому числі загальні ідеї («бути доброзичливими») і конкретні моменти («ми комунікуємо через групу в WhatsApp і зобов'язуємося відповідати на повідомлення не пізніше ніж через 24 години»).

Семінар № 2 проводився близько двох тижнів по тому, ключові команди університетів повинні були розробити початкові ідеї своїх антикорупційних проектів. Перед цим семінаром команди вже вибрали пріоритетні корупційні ризики, над якими вони працюватимуть за підтримки експерта Програми з питань протидії корупції. Експерт Програми з питань протидії корупції брав участь у Семінарі № 2 з кожною проектною командою, щоб за потреби надавати негайний зворотний зв'язок щодо ідей проектних команд з точки зору експерта.

Під час семінару команди представили свої пріоритетні корупційні ризики. Деяким командам знадобилося конкретизувати свій ризик. Далі, відповідно до методу проектного мислення, команди почали розробляти свої ідеї для проекту/плану дій, визначаючи цільові групи та намагаючись краще їх зрозуміти шляхом створення мап емпатії. Лише після завершення цього кроку команди почали генерувати ідеї під час сесії з мозкового штурму. Далі ці ідеї оцінювалися з огляду на їх вплив та здійсненність шляхом візуалізації за допомогою матриці впливу/здійсненності. Потім, у якості домашнього завдання, команди попросили обрати фінальну ідею проекту, яку вони впроваджуватимуть, використовуючи знання та навички, здобуті в процесі участі в цьому пілотному проекті.

У процесі відбору фінальної ідеї проекту учасникам допомагав експерт з питань протидії корупції. У результаті цього кожна команда додала в таблицю до 10 ідей проектів із пропозиціями показників успіху.

Після завершення цього кроку команди взяли участь у Семінарі № 3, метою якого було перетворення ідей на здійсненні проекти/плани дій. Передусім, команди вивчили правило Парето, яке допомогло їм вибрати найважливіші ідеї для діяльності в рамках проекту, щоб вони могли розпочати планування двох-трьох із них, а не понад десяти. Далі, командам сказали визначити цілі SMART для своїх проектів та/або вибраної діяльності, що входила до фінального проекту/плану дій. Насамкінець, експертка

Програми з питань соціального впливу провела тренінг для кожної ключової команди університетів зі створення структури розподілу роботи (СРР) для кожного виду діяльності та її трансформації в графік. У якості домашнього завдання команди попросили трансформувати їхні СРР в графіки проєкту, використовуючи шаблон графіку, наданий експерткою Програми з питань соціального впливу. Після цього експертка Програми з питань соціального впливу надала зворотний зв'язок щодо кожного проєкту графіків, підготовленого ключовими командами університетів¹¹.

На цьому етапі організації антикорупційних проєктів почалися літні канікули і інтенсивність роботи команд знизилася. Це було очікувано і враховувалося в графіках проєктів/планів дій.

По закінченню літніх канікул ключовим командам університетів допомогли повернутися в стрій за допомогою підказок щодо організації ефективної зустрічі команди для обговорення статусу проєкту після довгої перерви. Після проведення такої зустрічі кожною командою вони взяли участь у Семінарі № 4, який охоплював тему управління проєктними ризиками. Кожна команда розробила аналіз SWOT (сильних і слабких сторін, можливостей і загроз) поточного стану свого проєкту, виконала оцінку ризиків і обговорила стратегії їх пом'якшення. Їхнім домашнім завданням було розробити стратегії пом'якшення ризиків для пріоритетних ризиків проєктів/планів дій. Матеріали серії семінарів з управління проєктами доступні для ознайомлення.¹²

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТІВ/ПЛАНІВ ДІЙ КЛЮЧОВИМИ КОМАНДАМИ УНІВЕРСИТЕТІВ ДЛЯ МІНІМІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТНИХ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Нижче наведено перелік проєктів/планів дій, розроблених кожною командою правничих шкіл.

ХНУ

ЦІЛЬОВИЙ КОРУПЦІЙНИЙ РИЗИК: недостатня обізнаність працівників і здобувачів освіти університету про заходи запобігання корупції в університеті загалом і правничій школі зокрема.

МЕТА ПРОЄКТУ: підвищення обізнаності працівників і здобувачів освіти університету про заходи запобігання корупції в університеті загалом і правничій школі зокрема.

ПРОМІЖНІ ЦІЛІ:

1. До 15 жовтня 2023 року створити надійну (актуальну, з зовнішніми посиланнями) сторінку на офіційному вебсайті університету про антикорупційну політику, презентувати результати опитування рівня задоволеності представленою інформацією; 30% студентів і 50% викладачів відвідають вебсайт через 1 місяць після запуску сторінки.

РЕЗУЛЬТАТ: ціль частково досягнуто, оскільки не кожний елемент цілі відстежувався. Сторінку було створено, 536 відвідувань.

¹¹ Графіки проєктів, розроблені ключовими командами, доступні за посиланням: <https://drive.google.com/drive/u/2/folders/1ya31f0jr5-h59m53uqcTahP9h4OzqGLI>

¹² Програми, презентації, електронні таблиці тощо з семінарів з питань управління проєктами доступні за посиланням: https://drive.google.com/drive/folders/19id6Z3FeyMU8rSl8rprufPm1WpderH_6?usp=sharing

2. До 17 вересня 2023 року створити і періодично оновлювати записку про запобігання корупції, що буде у вільному доступі. Записку було розповсюджено через корпоративну пошту серед викладачів і студентів, кураторів груп, через органи студентського самоврядування та соціальні мережі університету. Викладачі та студенти ознайомлені зі змістом цієї записки.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. Записку було створено і розповсюджено.

3. 30 викладачів і 25% студентів беруть участь в антикорупційних зустрічах онлайн, у результаті чого вони знають, хто такий Уповноважений з питань запобігання корупції, беруть участь у обговореннях під час зустрічі, подано щонайменше 5 запитань.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. 65 викладачів і 82% студентів взяли участь у зустрічах. Було подано 3-6 запитань під час кожної зустрічі.

4. Станом на 17 вересня 2023 року створено і працюють усі канали комунікації. Інформація про них знаходиться у вільному доступі. Інформація про існування каналів повідомлення та їхні типи регулярно повідомляється цільовій аудиторії. Процедура отримання і розгляду повідомлень стандартизована. Викладачі та студенти демонструють обізнаність про наявні канали комунікації і здатність їх використовувати.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. Через ці канали не надходило жодних повідомлень.

5. Щонайменше 80 студентів взяли участь у вебінарі у вересні 2023 року щодо повідомлення про потенційні випадки корупції. Після вебінару 80% учасників відчують упевненість в тому, що повідомлять про такий випадок, якщо стануть його свідками.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. 481 студентів (82%) взяли участь. Після вебінару не проводилося оцінювання того, чи відчували вони впевненість у тому, що повідомлять про потенційний корупційний випадок.

6. Кожен студент-першокурсник підписує декларацію академічної доброчесності та протидії корупції під час посвяти. Декларація містить посилання на інформаційний хаб. На початку академічного року відбувається зустріч зі студентами/випускниками/викладачами, присвячена питанням антикорупційної діяльності в університеті.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль не досягнута. Студенти не могли фізично підписати декларацію через онлайн-навчання під час війни. Водночас, їм було повідомлено про антикорупційні процедури в правничій школі. Адміністрація також вивчає інші варіанти для подальшого залучення студентів.

7. Лекції з питань протидії корупції проводяться під час кураторської години щонайменше раз на місяць.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. 504 студенти (86%) відвідали зустрічі.

8. Антикорупційні питання обговорюються на зустрічах Академічної ради правничої школи та Студентської ради правничої школи за участі Уповноваженого.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто.

9. Раз на рік (у грудні) питання корупції/протидії корупції обговорюються на загальних зборах університету за участі Уповноваженого. На загальних зборах Уповноважений звітує про впроваджену ним діяльність.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто, випереджаючи графік – уже у вересні 2023 року. Другі збори заплановані на грудень 2023 року.

ЗНУ

ЦІЛЬОВИЙ КОРУПЦІЙНИЙ РИЗИК: ризик хабарництва в процесі навчання

МЕТА ПРОЄКТУ: створення механізмів запобігання хабарництву і просування етичної поведінки.

ПРОМІЖНІ ЦІЛІ:

1. До середини вересня робоче навантаження розподілено серед викладачів на основі результатів рейтингу НПП.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто.

2. До листопада інформацію щодо 98% предметів буде оновлено на платформі Moodle, у тому числі: ім'я викладача, вимоги до оцінювання, виставлені оцінки – для забезпечення безконтактних відносин між студентами і викладачами.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. 100% предметів було завантажено на платформу.

УжНУ

ЦІЛЬОВИЙ КОРУПЦІЙНИЙ РИЗИК: формальне виконання функцій і повноважень із реалізації антикорупційної політики, зокрема тих, що покладені на Уповноважену особу та керівництво правничої школи.

МЕТА ПРОЄКТУ: до листопада 2023 року 90% учасників освітнього процесу чітко знатимуть про антикорупційні механізми університету.

ПРОМІЖНІ ЦІЛІ:

1. Створення посилання на офіційному вебсайті університету щодо антикорупційної політики для інформування всіх учасників освітнього процесу і відвідувачів сайту про антикорупційну політику університету.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль не досягнута. Команда вирішила не досягати цієї цілі через низьку кількість відвідувачів вебсайту університету, а відтак незначний вплив цієї діяльності на досягнення мети проєкту.

2. Зустрічі з Уповноваженим у рамках кураторської години – у результаті зустрічей учасники освітнього процесу дізнаються, хто такий Уповноважений з питань запобігання корупції, його повноваження та діяльність.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль не досягнута. Зустрічі відбудуться в грудні у зв'язку з тим, що антикорупційна програма була прийнята радою університету в кінці жовтня 2023 року.

3. Створення пам'ятки для всіх учасників освітнього процесу щодо мінімізації корупційних ризиків та діяльності Уповноваженого, розсилка електронною поштою на корпоративні адреси та поширення її через соціальні мережі та інші канали комунікації.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто.

4. Вибори представника Уповноваженого серед студентів для запровадження відносин довіри та кращої комунікації ідей студентів Уповноваженому і навпаки.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто.

5. Створення каналу повідомлення про ймовірні корупційні правопорушення, створення відповідних каналів отримання повідомлень (електронна пошта, скринька довіри). Учасники освітнього процесу знають про канали комунікації і демонструють здатність їх використовувати.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. Було створено окрему електронну пошту і скриньку довіри. Інформація про це доступна в соціальних мережах правничої школи і та на дошці оголошень.

6. Проведення лекцій про важливість проходження антикорупційних опитувань, що проводяться в університеті. Повідомлення учасника освітнього процесу про те, що таке опитування є важливим інструментом отримання інформації та подальшої розробки рекомендацій для покращення різних напрямів антикорупційної діяльності. Основна мета – залучити 80% учасників освітнього процесу до опитування, що проводиться в правничій школі.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль частково досягнуто. Було проведено лекції.

7. Серія лекцій про випадки корупції, що проводилися правоохоронцями. Мета цієї діяльності – переконати учасників освітнього процесу правничої школи повідомляти про випадки корупції, свідками яких вони стають.

РЕЗУЛЬТАТ: Ціль досягнуто. Зовнішні експерти провели три серії лекції з питань правоохоронної діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ

ФІНАЛЬНЕ (ВИХІДНЕ) ОПИТУВАННЯ ЩОДО СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ ТА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ

Вихідне опитування зафіксувало значну позитивну динаміку за основними показниками, які були визначені для оцінки впливу пілотного проєкту¹³

ВХІДНЕ ОПИТУВАННЯ викладачів та інших заінтересованих сторін: 04.05 – 16.05.2023 – онлайн анкетування представників адміністрації університетів, адміністрації правничих факультетів, викладачів та представників допоміжних підрозділів (у звіті – опитування викладачів та інших заінтересованих сторін) стосовно визначення найбільш актуальних корупційних ризиків на рівні правничих шкіл та університетів в цілому. В опитуванні взяли участь:

¹³ Докладне порівняння результатів вхідного та вихідного опитувань за [посиланням](#).

- 13 респондентів з Запорізького національного університету,
- 34 респонденти від Ужгородського національного університету та
- 34 респонденти з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна кількість опитаних представників визначеної цільової аудиторії – 81 респондент.

ВИХІДНЕ ОПИТУВАННЯ здобувачів: 27.04-18.05.2023 - онлайн анкетування здобувачів усіх рівнів правничих шкіл. Проведення опитування було заплановано до впровадження основних заходів за проектом для визначення вихідної ситуації в університетах-учасниках очима здобувачів. В опитуванні взяли участь:

- 72 здобувача з Запорізького національного університету,
- 381 здобувач з Ужгородського національного університету,
- 120 здобувачів з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

ВИХІДНЕ ОПИТУВАННЯ здобувачів - 30.10 – 10.11.2023 – онлайн анкетування здобувачів усіх рівнів правничих шкіл. Проведення опитування було заплановано після проведення основних заходів за проектом для визначення змін у сприйнятті, в уявленнях та оцінках здобувачів, де та якщо такі відбулися після впровадження проекту та планів дій командами залучених правничих шкіл. В опитуванні взяли участь:

- 205 здобувачів з Запорізького національного університету,
- 346 здобувачів з Ужгородського національного університету,
- 84 здобувача з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна кількість опитаних у трьох правничих школах склала 635 осіб.

ВИХІДНЕ ОПИТУВАННЯ викладачів та інших заінтересованих сторін: 30.10 – 10.11.2023 - онлайн анкетування представників адміністрації університетів, адміністрації правничих факультетів, викладачів та представників допоміжних підрозділів стосовно оцінки ефективності проекту та визначення прогресу у знаннях та навичках з питань антикорупції. Проведення опитування було заплановано після проведення основних заходів за проектом для визначення змін в сприйнятті, уявленнях та оцінках після проведення проекту, якщо такі відбулися. В опитуванні взяли участь:

- 18 респондентів з Запорізького національного університету,
- 54 респонденти від Ужгородського національного університету,
- 35 респонденти з Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна кількість опитаних представників визначеної цільової аудиторії – 107 респондентів.

Під час проектування вихідного опитування було враховано попередній досвід, була зібрана інформація для побудови репрезентативної вибірки, якої вдалося дотриматися для правничих шкіл Ужгородського національного університету (N=1363 осіб, n=346, похибка не перевищує 4,5% при довірчій ймовірності 0,95) та Запорізького національного університету (N=867 осіб, n=205, похибка не перевищує 6% при довірчій ймовірності 0,95). Щодо правничої школи Університету В.Н. Каразіна, то в опитуванні не взяли участь аспіранти, отримані дані репрезентативні для здобувачів бакалаврського рівня навчання (N=382 студенти, що здобувають ступінь бакалавра, n=77, похибка не перевищує 10% при довірчій ймовірності 0,95).

**ДИНАМІКА ОБІЗНАНОСТІ ЩОДО АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ УНІВЕРСИТЕТУ
ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, НАСКІЛЬКИ ВИ ОЗНАЙОМЛЕНІ З АНТИКОРУПЦІЙНОЮ
ПРОГРАМОЮ?**

	ВХІДНЕ ХНУ ІМ.В. КАРАЗІНА	ВИХІДНЕ ХНУ ІМ.В. КАРАЗІНА	ВХІДНЕ УЖНУ	ВИХІДНЕ УЖНУ	ВХІДНЕ ЗНУ	ВИХІДНЕ ЗНУ
Повністю ознайомлений/а	37.5%	↑ 65.5%	33.95%	↑ 53.8%	62.50%	↑ 73.2%
Радше ознайомлений/а	28.3%	↑ 29.8%	31.05%	↑ 35.5%	27.78%	22.4%
Радше не ознайомлений/а	15.8%	1.2%	17.37%	5.8%	6.94%	3.4%
Взагалі не ознайомлений/а	18.3%	3.6%	17.63%	4.9%	2.78%	1%

Частка тих, хто повністю ознайомлений із Антикорупційною програмою університету значно збільшилась у всіх учасників пілоту .

Варто відзначити позитивний ефект проєкту на діяльність Уповноважених. До початку проєкту здебільшого їх діяльність стосувалась впорядкування конфлікту інтересів та експертизи документів, що затверджувались в університеті.

**ДИНАМІКА ОБІЗНАНОСТІ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ**

	ВХІДНЕ ХНУ ІМ.В.Н.КАРАЗІНА	ВИХІДНЕ ХНУ ІМ.В.Н.КАРАЗІНА	ВХІДНЕ УЖНУ	ВИХІДНЕ УЖНУ	ВХІДНЕ ЗНУ	ВИХІДНЕ ЗНУ
Ознайомлений зі змістом діяльності Уповноваженої/ Уповноваженого	28.3%	↑ 70.2%	17.9%	↑ 42.8%	38.9%	↑ 64.4%
Відомо тільки про факт існування такого Уповноваженого /ної, але зі змістом діяльності не ознайомлений	20.8%	19%	30.8%	39.9%	38.9%	27.8%
Відомо тільки, що Уповноваженого /ної немає	3.3%	1.2%	3.4%	3.2%	1.4%	1.5%
Нічого не відомо	47.5%	9.5%	47.9%	14.2%	20.8%	6.3%

Як видно із результатів, частка здобувачів обізнаних у діяльності Уповноважених збільшилась:

- Серед опитаних студентів юридичного факультету ХНУ ім. В.Н.Каразіна частка тих, хто є ознайомленим із діяльністю Уповноваженого зросла більше, ніж вдвічі: з 28,3% до 70,2%.

- Серед опитаних студентів юридичного факультету УжНУ частка тих, хто є ознайомленим із діяльністю Уповноваженого зросла з 17,9% до 42,8%.
- Серед опитаних студентів юридичного факультету ЗНУ частка ознайомих із діяльністю Уповноваженого зросла з 38,9% до 64,4%.

Певне відставання у позитивній динаміці у порівнянні із іншими учасниками, зафіксоване в УжНУ, може бути пояснене тим, що у проєкті брала участь спеціально призначена Уповноважена по юридичному факультету, повноваження якої ще не були закріплені офіційно на початку проєкту.

Така позитивна динаміка у обізнаності стосовно діяльності Уповноваженого, в тому числі, визначається проведенням зустрічей зі студентами та викладачами, що мали місце в університетах. Ці зустрічі мали гарний відгук серед студентів. На них було висвітлено основну інформацію стосовно антикорупційної політики університету (включно з каналами комунікації), а також у розглянуті кейси щодо того як мають поводитись студенти у тих чи інших випадках.

Проведення вхідного опитування, а також проведення власних опитувань (наприклад, на юридичному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна) сприяло збільшенню обізнаності здобувачів стосовно соціологічного моніторингу, що спостерігається в усіх університетах-учасниках проєкту:

ЧИ ВІДОМО ВАМ ПРО ПРОВЕДЕННЯ РЕГУЛЯРНИХ ОПИТУВАНЬ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ? ВІДПОВІДІ ЗДОБУВАЧІВ

	ВХІДНЕ ХНУ ім.В.Н.Каразіна	ВИХІДНЕ ХНУ ім.В.Н.Каразіна	ВХІДНЕ УжНУ	ВИХІДНЕ УжНУ	ВХІДНЕ ЗНУ	ВИХІДНЕ ЗНУ
Відомо	62.5%	↑ 88.1%	51.6%	↑ 73.7%	75.0%	↑ 80.5%
Не відомо	37.5%	11.9%	48.4%	26.3%	25.0%	19.5%

Значно зросла частка здобувачів, яким відомо про наявність каналів для повідомлення про випадки корупції:

ЧИ ВІДОМО ВАМ ПРО НАЯВНІСТЬ КАНАЛІВ ДЛЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИПАДКИ КОРУПЦІЇ? ВІДПОВІДІ ЗДОБУВАЧІВ

	ВХІДНЕ ХНУ ім.В.Н.Каразіна	ВИХІДНЕ ХНУ ім.В.Н.Каразіна	ВХІДНЕ УжНУ	ВИХІДНЕ УжНУ	ВХІДНЕ ЗНУ	ВИХІДНЕ ЗНУ
Відомо	46.7%	↑ 76.2%	40.79%	↑ 66.2%	61.11%	↑ 81%
Не відомо	53.3%	23.8%	59.21%	33.8%	38.89%	19%

УНІВЕРСИТЕТ, В ЯКОМУ Я НАВЧАЮСЬ, ВІЛЬНИЙ ВІД КОРУПЦІЇ В УСІХ ЇЇ ПРОЯВАХ ВІДПОВІДІ ЗДОБУВАЧІВ

	ВХІДНЕ ХНУ ім.В.Н.Каразіна	ВИХІДНЕ ХНУ ім.В.Н.Каразіна	ВХІДНЕ УжНУ	ВИХІДНЕ УжНУ	ВХІДНЕ ЗНУ	ВИХІДНЕ ЗНУ
Повністю погоджуюсь	39.2%	↑ 47.6%	50.26%	↑ 53.2%	27.78%	↑ 65.4%
Радше погоджуюсь	29.2%	↑ 34.5%	25.53%	24.9%	48.61%	24.4%
Радше не погоджуюсь	18.3%	10.7%	11.05%	11.6%	12.50%	6.3%
Взагалі не погоджуюсь	6.7%	6%	4.47%	3.5%	5.56%	1%
Важко відповісти	6.7%	1.2%	8.68%	6.9%	5.56%	2.9%

Зафіксовано тенденцію підвищення рівня знань та умінь застосовувати антикорупційні навички на практиці у здобувачів, що взяли участь у дослідженні в усіх університетах, які взяли участь у пілоті:

ХНУ імені В.Н.Каразіна Відповіді здобувачів	Порядок повідомлення про виявлені корупційні правопорушення		Наявні канали повідомлення про виявлені корупційні правопорушення		Механізми та гарантії захисту мене як викривача		Процедура оцінки корупційних ризиків та мої права в її межах		Моніторинг діяльності університету	
	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ
Знаю та вмю застосовувати на практиці	33.3%	↑ 52.4%	33.3%	↑ 58.3%	31.7%	↑ 51.2%	30.0%	↑ 48.8%	44.2%	↑ 59.5%
Знаю, але не вмю застосовувати на практиці	37.5%	40.5%	31.7%	29.8%	36.7%	29.8%	39.2%	34.5%	31.7%	31%
Не знаю	29.2%	7.1%	35.0%	11.9%	31.7%	19%	30.8%	16.7%	24.2%	9.5%

УжНУ Відповіді здобувачів	Порядок повідомлення про виявлені корупційні правопорушення		Наявні канали повідомлення про виявлені корупційні правопорушення		Механізми та гарантії захисту мене як викривача		Процедура оцінки корупційних ризиків та мої права в її межах		Моніторинг діяльності університету	
	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ
Знаю та вмю застосовувати на практиці	33.95%	↑ 52.3%	31.05%	↑ 48.8%	31.58%	↑ 48.6%	34.21%	↑ 46.2%	37.63%	↑ 50.3%

Знаю, але не вмію застосовувати на практиці	37.37%	37.9%	31.05%	36.4%	33.16%	34.4%	31.58%	35.3%	31.84%	32.4%
Не знаю	28.68%	9.8%	37.89%	14.7%	35.26%	17.1%	34.21%	18.5%	30.53%	17.3%

ЗНУ	Порядок повідомлення про виявлені корупційні правопорушення		Нааявні канали повідомлення про виявлені корупційні правопорушення		Механізми та гарантії захисту мене як викривача		Процедура оцінки корупційних ризиків та мої права в її межах		Моніторинг діяльності університету	
	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ	ВХІДНЕ	ВИХІДНЕ
Знаю та вмію застосовувати на практиці	41.7%	↑64.9%	30.6%	↑68.8%	31.9%	↑62.4%	41.7%	↑63.9%	37.5%	↑71.2%
Знаю, але не вмію застосовувати на практиці	48.6%	31.2%	51.4%	22.4%	44.4%	30.2%	37.5%	28.3%	44.4%	24.4%
Не знаю	9.7%	3.9%	18.0%	8.8%	23.6%	7.3%	20.8%	7.8%	18.1%	4.4%

Щодо вихідного опитування, в якому взяли участь викладачі, представники адміністрації юридичних факультетів та представники допоміжного персоналу, то його результати також продемонстрували значну позитивну динаміку. А проведені фінальні глибинні інтерв'ю дозволили визначити індивідуальний досвід учасників проєкту та розгорнуті оцінки його ефективності.

Так, наприклад, в ЗНУ схвальні відгуки отримала запропонована система врахування рейтингу НПП за категоріями під час перегляду навантаження (не кількісного, а якісного – врахування при розподілі аудиторних годин). Розроблена система рейтингування дозволила оцінити здобутки викладачів, при цьому рейтинги розраховані за різними категоріями: від асистента викладача до професора. Перші 10 переможців в кожній з категорій також отримали матеріальне стимулювання (премія), практика преміювання за результатами рейтингування була і раніше, але вперше рейтинг було використано для перегляду навантаження на юридичному факультеті, для чого потрібно було здійснити

аналіз динаміки (покращення або погіршення показників у порівнянні із попереднім періодом) рейтингу кожного викладача.

Впроваджено практику безконтактних відносин «викладач-здобувач», в тому числі й в частині оцінювання результатів навчання. Результат досягнуто шляхом перегляду та наповнення системи Moodle новими завданнями з чіткими критеріями для оцінювання. Так, велика увага була приділена практичному навчанню, коли здобувачам потрібно не просто давати відповіді на запитання (як, наприклад, відбувається під час тестування), але розв'язувати певний кейс, що вимагає демонстрації індивідуального підходу, здатності майстерно використовувати нормативну базу та демонструвати власне бачення вирішення поставленої у кейсі проблеми.

Стосовно ЗНУ, то у фінальному опитуванні взяло участь 18 представників викладацького та адміністративного персоналу, всі з яких визнали, що повністю ознайомлені із діяльністю Уповноваженого, зі змістом антикорупційної програми, каналами повідомлень про можливі корупційні повідомлення та іншими складовими, які були винесені для оцінки у дослідження. У ХНУ ім. В.Н.Каразіна в опитуванні взяли участь 35 представників викладацького та адміністративного персоналу, серед яких рівень обізнаності із Антикорупційною програмою склав 91,2% опитаних, і тільки 11,4% респондентів нічого не було відомо про діяльність Уповноваженого.

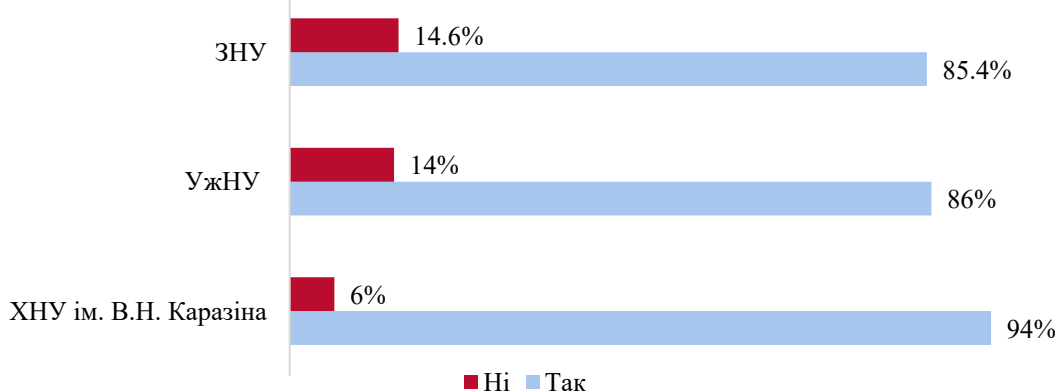
“Як викладач я відчуваю безпосередньо у своїй діяльності вплив результатів Проєкту. Так, рейтинг НПП існував і раніше, проте на сьогодні результати рейтингування за категоріями беруться до уваги і під час розподілу навчального навантаження, а розвиток безконтактних відносин, який був визначений як пріоритет під час Проєкту, вплинув на те, що оновлення матеріалів на сторінках освітніх компонентів у СЕЗН Moodle, викладання яких забезпечується НПП юридичного факультету, досягло 100%, як було заплановано на початку реалізації Проєкту. Слід зазначити, що ми почали використовувати нові види завдань для самостійної роботи, поточного та підсумкового контролю здобувачів, які унеможливають списання, дублювання робіт або використання штучного інтелекту. Також важливим є удосконалення електронного журналу, який дозволяє робити процес оцінювання прозорим”

— ДАР'Я ЄВТУШЕНКО, СТАРШИЙ
ВИКЛАДАЧ КАФЕДРИ
КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ЗНУ

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕНИХ КОМАНДАМИ ПРОЄКТІВ ДЛЯ МІНІМІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТНИХ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

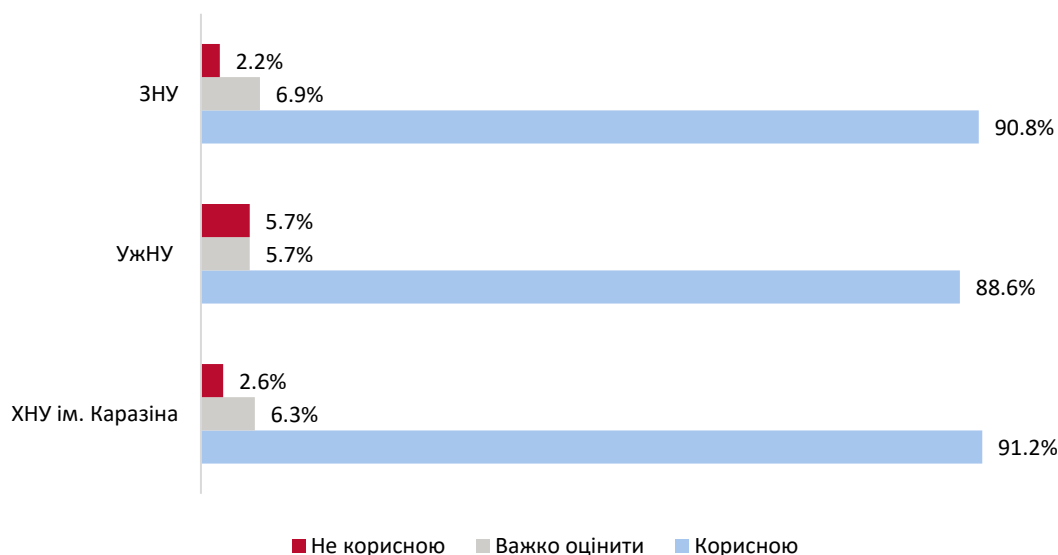
Результати опитування показали, що без огляду на дистанційний формат навчання у двох з трьох юридичних факультетів, обізнаність щодо реалізації проєкту є дуже високою і коливається від 85,4% серед опитаних студентів Запорізького національного університету, до 94% опитаних студентів, які знають про реалізацію проєкту у ХНУ ім. В.Н. Каразіна.

Чи відомо Вам про реалізацію у вашій правничій школі пілотного проєкту, спрямованого на підвищення інституційної спроможності закладів вищої юридичної освіти до мінімізації корупційних ризиків (за підтримки програми USAID "Справедливість для всіх

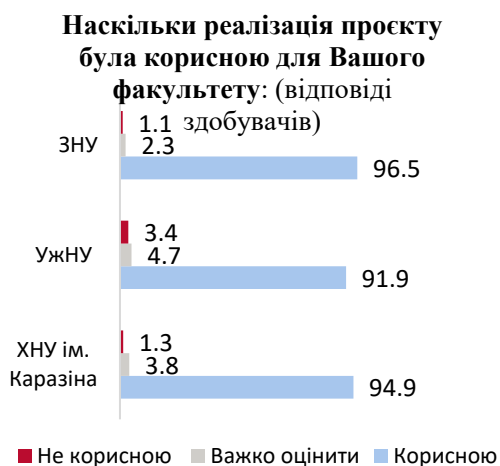


Окрім визначення рівня обізнаності щодо реалізації проєкту, важливим було оцінити наскільки корисним його вбачають студенти для особистого розвитку (для себе особисто), для факультету та для університету в цілому.

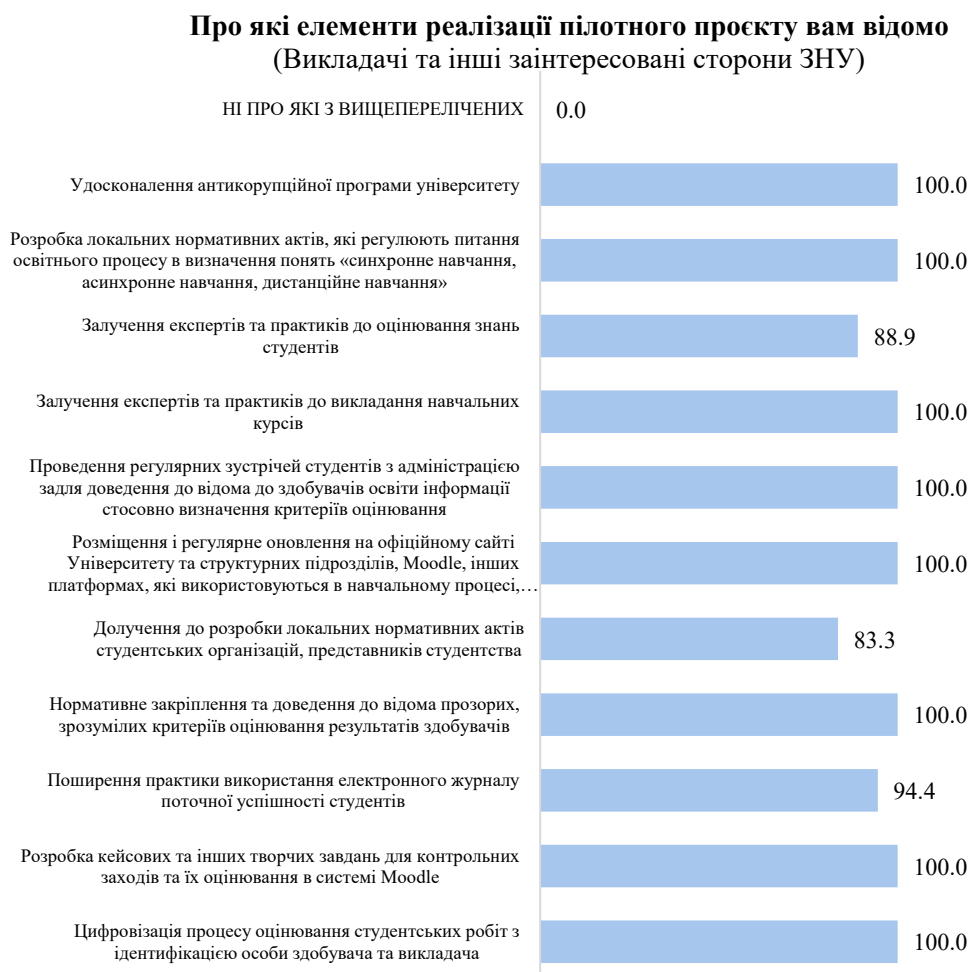
Наскільки реалізація проєкту була корисною для Вас особисто:
(відповіді здобувачів)



Отримані результати свідчать, що проєкт оцінений доволі високо як з точки зору особистого впливу на студентів, так і з точки зору його впливу на правничі школи та університети в цілому.



Опосередковано рівень досягнення результатів проєкту можна визначити по обізнаності щодо реалізації елементів проєкту. Нижче наведемо ці дані для різних університетів:



Про які елементи реалізації пілотного проєкту вам відомо
(Викладачі та інші заінтересовані сторони ХНУ ім. В.Н.Каразіна)



Про які елементи реалізації пілотного проєкту вам відомо
(Викладачі та інші заінтересовані сторони УжНУ)



У рамках антикорупційних проєктів кожна з правничих шкіл досягнула таких результатів:

ХНУ прийняв нову антикорупційну програму на 2023-2025 рр.¹⁴ Нова програма була розроблена з урахуванням коментарів експерта Програми з питань протидії корупції та представників Офісу доброчесності НАЗК. Нова антикорупційна програма була

¹⁴ Антикорупційна програма Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна 2023-2025 р. URL: http://law.karazin.ua/resources/doks2021/korupcia/antikorprohr_2023_zatverdzhena.pdf

розроблена на заміщення старої, яку було прийнято в 2016 році і до якої необхідно було внести зміни.

Окрім цього, проектна команда оновила сторінку «Запобігання корупції» на офіційному вебсайті правничої школи: <https://law.karazin.ua/zapobigannya-koruptsii>. Нова сторінка містить такі підкатегорії, як нормативно-правова основа запобігання корупції, наукові публікації з питань запобігання корупції, методичні рекомендації НАЗК, інформаційно-аналітичні матеріали, навчальна платформа НАЗК, антикорупційна пам'ятка каразінця, посилання на сторінку Уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції, сторінку щодо академічної доброчесності, результати соціологічних досліджень з питань запобігання корупції, канали повідомлень про факти корупції.

Оновлена сторінка дуже сприяє доступу до інформації про антикорупційну діяльність правничої школи і прозорості такої інформації для учасників освітнього процесу.

Уповноважений провів низку зустрічей зі студентами та разом із органами студентського самоврядування створив канали повідомлення. Єдиний елемент цього проекту, який не було впроваджено як планувалося, було зобов'язання кожного першокурсника підписати декларацію про академічну доброчесність і протидію корупції при зарахуванні до університету, бо у зв'язку з війною та навчанням онлайн було неможливо забезпечити фізичне підписання студентами цього документа. Натомість першокурсникам повідомили про існування інформаційного хабу з питань протидії корупції на офіційному вебсайті правничої школи.

ЗНУ зробив значні кроки в напрямку досягнення своїх цілей. Одним із вагомих досягнень була розробка та успішне впровадження ґрунтовної антикорупційної стратегії на 2023-2025 рр.¹⁵, що відображала міцну відданість формуванню етичної поведінки та підзвітності. А також, створення окремої Комісії з питань конфліктів інтересів і життя проактивних заходів запобігання конфліктам інтересів в університеті. Ця ініціатива забезпечує функціонування університету відповідно до високих стандартів доброчесності та прозорості.

У рамках зусиль із залучення ширшої спільноти ключова команда університету провела інформаційно-просвітницьку сесію за участі 620 студентів для ознайомлення їх з діяльністю проекту, просування інклюзивності та підвищення обізнаності.

Окрім цього, університет налагодив цінне партнерство з Запорізькою обласною військовою адміністрацією, в результаті чого було сплановано і підтверджено проведення круглого столу для презентації проекту і його результатів. Цей захід було проведено 17 листопада¹⁶.

Для мінімізації корупційних ризиків, відібраних ЗНУ, було прийнято рішення зосередитися на вирішенні питань персоналу, зокрема тих, що пов'язані з системою оцінювання. Відтак, університет досягнув значного прогресу в забезпеченні прозорого визначення робочого навантаження на основі рейтингу працівників. Було прийнято спеціальне Положення про процедуру розрахунку та розподілу академічного навантаження й перелік основних видів методичної, наукової, організаційної роботи

¹⁵ Антикорупційна програма Запорізького національного університету на 2023-2025 роки. URL: https://www.znu.edu.ua/2023/docs/antikoruptsiyna_programa.pdf

¹⁶ У ЗНУ обговорили важливість антикорупційної роботи у вишах. URL: https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=61142&lang=ukr&news_code=u-znu-obgovorili-vazhlivist-antikoruptsiynoyi-roboti-u-vishakh

науково-педагогічних працівників ЗНУ¹⁷ і Наказ ректора про врахування результатів рейтингу НПП при розподілі академічного навантаження.

Окрім цього, для забезпечення безконтактної взаємодії викладача під час оцінювання роботи студента університет вжив заходів, у тому числі із вдосконалення системи Moodle, як тепер охоплює всі курси, що викладаються в правничій школі ЗНУ.

УжНУ також адаптував і прийняв антикорупційну програму¹⁸, хоча цей процес ускладнювався тривалістю розгляду і затвердження програми Вченою радою. Було обрано представницю Уповноваженого серед студентства. Це студентка 4 курсу, яка також була членкинею ключової команди УжНУ. Уповноважена особа щодо мінімізації корупційних ризиків серед студентства представилася студентам усіх кафедр правничої школи для встановлення відносин довіри та запросила студентів подавати свої ідеї в галузі академічної доброчесності. Інформація про Уповноважену особу щодо мінімізації корупційних ризиків серед студентства була також поширена в соціальних мережах правничої школи¹⁹. Уповноважена особа щодо мінімізації корупційних ризиків серед студентства створила відеопам'ятку для всіх учасників освітнього процесу, що містила такі категорії, як «академічна доброчесність» і «корупція», а також існуючі канали повідомлення про випадки корупції²⁰. Точки комунікації, створені в рамках проекту, включали окрему електронну пошту і скриньку довіри. Скринька довіри вже використовується, були подані перші повідомлення. Але, за словами ключової команди УжНУ, вони більше стосувалися методів викладання лекторів факультету. Інформація про точки комунікації доступна в соціальних мережах правничої школи і на дошці оголошень.

Насамкінець, ключова команда УжНУ організувала серію семінарів. Перша серія заохочувала учасників освітнього процесу в правничій школі брати участь в опитуваннях, що проводилися в університеті, оскільки при проведенні вхідного опитування на початку проекту Програми виявилось проблематичним отримати достатню кількість відповідей. Як зазначила ключова команда у своєму висновку: «як показує практика, для отримання результатів такі семінари необхідно проводити регулярно».

Ще одна серія семінарів була спрямована на обмін знаннями про форми корупції та заохочення студентів повідомляти про будь-які ймовірні випадки корупції, свідками яких вони можуть стати. Було організовано три такі лекції. Перша проводилася представником Територіального управління Бюро економічної безпеки у Закарпатській області. Лекторка розповідала студентам усіх курсів про новостворений орган, який вона представляла, а також надала інформацію про те, де і як повідомляти про ймовірні корупційні правопорушення і пов'язані з корупцією правопорушення, інші порушення

¹⁷ Положення про порядок розрахунку та розподілу навчального навантаження й перелік основних видів методичної, наукової, організаційної роботи науково-педагогічних працівників ЗНУ. URL: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/2023_polozhennya_pro_poryadok_rozrak_hunku_ta_rozpod_lu_navch_navantazh_j_perel_k_osnovnikh_vid_v_metod_nauk_organ_z_roboti_npp_znu.pdf

¹⁸ Антикорупційна програма ДВНЗ «Ужгородський Національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/57230>

¹⁹ Посилання на оголошення на сторінці УжНУ у Facebook: <https://www.facebook.com/share/p/BWZow5esUKbN2cAn/?mibextid=dzYiin>

²⁰ Посилання на відеопам'ятку: https://www.facebook.com/watch/?v=997233664822578&extid=CL-UNK-UNK-UNK-IOS_GK0T-GK1C&ref=sharing

Закону України «Про запобігання корупції»²¹. Друга лекція проводилася прокурором Закарпатської обласної прокуратури. На лекції обговорювалося питання запобігання та протидії корупції за межами кримінальних проваджень, застосування Закону України «Про запобігання корупції» та Кримінального процесуального кодексу²². Третя лекція проводилася представником Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області на тему «Корупційні правопорушення: судова практика» для студентів третього курсу²³. Насамкінець, було проведено лекції для студентів першого курсу студентами четвертого курсу, у тому числі представником Уповноваженого серед студентства. Лекції стосувалися антикорупційної діяльності та стандартів УжНУ²⁴.

Також були заплановані заходи, які зрештою не були впроваджені командою. Не було створено офіційний вебсайт із антикорупційною політикою університету. Команда пояснила це тим, що вони вирішили цього не робити через низьку кількість відвідувань вебсайту університету, що зробило цей канал комунікації неефективним з точки зору команди. Іншим можливим фактором було те, що нова антикорупційна програма університету була прийнята лише в кінці жовтня через тривалі процедури, згадані вище. Через це не було проведено зустрічі з Уповноваженим в рамках кураторської години, наразі вони заплановані на грудень 2023р.

ВПЛИВ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ НА ПРАВНИЧІ ШКОЛИ ТА ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ІНШІ ФАКУЛЬТЕТИ, КАФЕДРИ, УНІВЕРСИТЕТИ ТОЦЬО)

Результати вихідних глибинних інтерв'ю показали значний вплив проєкту, який поширився не тільки на юридичні факультети, але і на університети в цілому. Так, удосконалені в усіх університетах Антикорупційні програми матимуть вплив і будуть застосовані для усіх підрозділів відповідних університетів.

“Одним із важливих результатів проєкту була поява у ЗНУ Антикорупційної програми. Під час її підготовки ми отримали фахову підтримку від представників Проєкту, а також ознайомились із існуючими програмами інших університетів, що дозволило нам врахувати досвід колег, а також врахувати зауваження Комісії з врегулювання конфліктів і розробити Антикорупційну програму, яка б дійсно відповідала нашим потребам.”

— ТЕТЯНА КОЛОМІЄЦЬ, ДЕКАН
ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЗНУ

²¹ Посилання на допис правничої школи у Facebook із відеозвітом з заходу:

<https://www.facebook.com/share/NoFctCn1Bt6Kq8PH/?mibextid=dzYiin>.

²² Посилання на допис правничої школи у Facebook із фото з заходу:

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=816891443775237&id=100063631653738&mibextid=dzYiin.

²³ Посилання на допис правничої школи у Facebook із фото з

заходу: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=826282269502821&id=100063631653738&mibextid=dzYiin

²⁴ Посилання на допис правничої школи у Facebook із фото з

заходу: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=830450685752646&id=100063631653738&mibextid=dzYiin

“Наша діяльність під час реалізації Проєкту розпочалась з юридичного факультету, проте розроблена Антикорупційна програма, удосконалена нормативна база, отримана практика комунікації зі студентами має вплив на всі факультети нашого університету”

— КОСТЯНТИН БОРИСОВ,
УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ
ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ
КОРУПЦІЇ ЗНУ

“В Університеті 23 факультети та інститути, наша мета - поступово поширювати наші антикорупційні практики на всі підрозділи університету.”

— СЕРЬОГІН ВІТАЛІЙ, ДЕКАН
ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ХНУ ІМ.
В.Н.КАРАЗИНА

Поширенню результатів проєкту на інші підрозділи університетів сприяли обговорення результатів вхідного соціологічного опитування²⁵. Так, наприклад, у Запорізькому національному університеті результати вхідного опитування були оприлюднені під час загально університетської Вченої ради профільним проректором, а також були обговорені на вчених радах структурних підрозділів. Обговорення отриманих результатів на юридичному факультеті ЗНУ викликало інтерес з боку інших факультетів та кафедр, що сприяло опосередкованому позитивному впливу на рівні інших підрозділів університету, які частково перейняли цю практику.

“Успішно запровадивши Проєкт зі зміцнення антикорупційної спроможності на юридичному факультеті, ми збираємось поширювати його напрацювання й на інші факультети нашого університету та фахові коледжі”

— БОНДАР О.Г., ПЕРШИЙ ПРОРЕКТОР
ЗНУ

²⁵ Приклад висвітлення результатів обговорення:
https://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=60048&lang=ukr&news_code=minimizatsiyu-koruptsijnikh-rizikiv-vivcha---yuridichnij-fakultet

“Юридичний факультет дозволив нам розробити шаблон, який ми будемо застосовувати для інших факультетів.”

— ГОЛОВКО О.М., ПРОРЕКТОР З
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ХНУ ІМ.
В.Н. КАРАЗИНА

Участь університетів-учасників у проєкті також може мати позитивний вплив на їх вступні кампанії, що є значною перевагою в умовах скорочення бюджетних місць та конкуренції за здобувачів.

Пілотний проєкт допоміг правничим школам-учасникам не лише мінімізувати корупційні ризики в їхній діяльності та опанувати базові навички управління проєктами, але й забезпечили додаткові можливості для розвитку як правничих шкіл, так і їхніх членів команди.

Членкиня команди ХНУ Дарина Безденежна завдяки своїй активній участі в роботі ключової команди ХНУ отримала можливість відвідати захід, організований Управлінням ООН з наркотиків і злочинності, під назвою «Регіональні та глобальні зусилля для протидії корупції: діалог для Азії та Європи»,²⁶ що відбувся у Відні 17-18 жовтня 2023 року. Їй було надано можливість представити та обговорити результати пілотного проєкту в своїй правничій школі. Також очікується, що член ключової команди ЗНУ Олексій Макаренков візьме участь у 4-му Антикорупційному академічному симпозиумі, що є частиною Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції, яка відбудеться в Атланті, США 9-10 грудня 2023 року. Під час цього заходу він представить результати пілотного проєкту. Очевидно, що участь у цих двох заходах – це не лише нагода представити результати пілотного проєкту, а також нагода надати представникам правничих шкіл можливість зустрітися з фахівцями в галузі протидії корупції з усього світу, надихнутися їхньою роботою, повчитися в них, отримати досвід, що може бути корисним для їхніх університетів.

Ключова команда правничої школи ЗНУ серйозно розглядає перетворити свій університет на регіональний хаб з освіти в галузі доброчесності. Їх надихнула співпраця між університетами, що підпорядковуються Міністерству внутрішніх справ і НАТО, з розбудови доброчесності та проходження спеціальної підготовки з питань корупції та протидії корупції в рамках цього пілотного проєкту, вони відчували сили й можливості заявити про себе як регіональний хаб для інших закладів освіти.

“Коли я обрала для себе юридичний факультет ЗНУ та вступала на навчання, для мене було важливим визначити наскільки цей факультет є корумпованим, адже я не могла собі дозволити ніяких неформальних сплат. Щоб дізнатись про це, у соціальних мережах я знаходила студентів нашого факультету і зверталась до них із особистими повідомленнями, щоб вони повідомили мені, якою є ситуація, у відповідь на мої питання всі зазначали про відсутність корупції. Після мене вступила на навчання моя сестра, і я їй щиро могла рекомендувати даний факультет. Тому, що антикорупційна спроможність - є конкурентною перевагою під час набору студентів.”

— АЛІНА РУБЕЛЬ, ЗАСТУПНИЦЯ
ГОЛОВИ СТУДЕНТСЬКОЇ РАДИ ЗНУ

²⁶ Програма заходу доступна за посиланням:

https://grace.unodc.org/grace/uploads/documents/news/Agenda_Regional_dialogue_Europe_Asia_-_Vienna_-_16.10.2023.pdf

Студентів УжНУ також надихнула тема освіти в галузі протидії корупції на основі лекцій, які вони відвідали в рамках пілотного проекту. Вони створили спеціальне коротке відео в форматі Reels про важливість нульової толерантності до корупції²⁷.

Представники ЗНУ двічі за час реалізації проекту поширювали інформацію про його реалізацію під час:

- Круглого столу на тему «Корупційні ризики під час вступної кампанії у 2023 році: аналіз позитивних практик виявлення, аналізу та попередження» у Запорізькій військовій обласній адміністрації, де були присутні не тільки представники різних ЗВО та закладів перед вищої освіти, але й представники органів місцевого самоврядування та громадських організацій²⁸.
- Під час доповіді деканки юридичного факультету ЗНУ стосовно спільних результатів проекту на VII Харківському міжнародному юридичному форумі, де були широко представлені не тільки представники інших правничих шкіл, але й представники міжнародної громадськості²⁹.

Важливо також зазначити і про вплив пілотного проекту на подальшу інституційну спроможність щодо запобігання та протидії корупції трьох правничих шкіл, які взяли участь у пілотному проекті:

- Перш за все, правничі школи, які брали участь у пілотному проекті, змогли напрацювати нові нормативні документи, які регулюють їх внутрішню діяльність з питань запобігання та протидії корупції: Антикоруційні програми, політики з виявлення та врегулювання конфлікту інтересів. Прийняті під час реалізації пілотного проекту антикоруційні програми розраховані на наступні 2-3 роки і слугуватимуть своєрідним дороговказом на шляху антикоруційної діяльності університетів.
- Так само команди трьох правничих шкіл в рамках реалізації пілотного проекту змогли напрацювати матриці корупційних ризиків. У рамках проекту, їх основна діяльність спрямовувалась на мінімізацію лише одного або двох корупційних ризиків, а тому в них залишається ще багато роботи над іншими корупційними ризиками, які не зачіпались в рамках пілотного проекту.
- Завдяки семінарам з проектного менеджменту, проектні команди навчилися належним чином адресувати та вирішувати проблеми, пов'язані з мінімізацією корупційних ризиків: на яких заходах варто зосередитись, як обрати для себе ключові показники, які вони хочуть досягнути наприкінці реалізації такого проекту тощо. Така діяльність допоможе їм в майбутньому при плануванні подальшої антикоруційної діяльності.
- Значна частина членів проектних команд у проміжному опитуванні зазначила, що отримані ними під час антикоруційних семінарів знання були корисними для них, дозволили їм вирішити їх нагальні потреби, які перед ними ставились на той час, а також, що ці знання допоможуть їм в майбутньому. Відтак, можемо

²⁷ Відео доступне за посиланням:

https://www.facebook.com/watch/?v=997233664822578&extid=CL-UNK-UNK-UNK-IOS_GK0T-GK1C&ref=sharing

²⁸ Докладніше за посиланням:

https://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=59935&lang=ukr&news_code=nad-protidi--yu-korpuptsijnim-rizikam-pratsyuyut-osvityani

²⁹ <https://www.youtube.com/live/r4joPUMZ69k?si=3-mGU9cUCxDynTRR> (дивитися з 3 год 16 хв 30 сек)

з впевненістю сказати, що університети отримали своїх внутрішніх фахівців з боротьби з корупцією, які зможуть використати отримані знання у майбутньої антикорупційній діяльності університетів.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВИСНОВКИ

- Пілотний проєкт розпочався як важливий етап вирішення проблем, що існували в антикорупційній діяльності закладів вищої освіти в Україні. Визнаючи часто формальний характер існуючої діяльності в галузі протидії корупції в закладах вищої освіти, було створено спільну ініціативу Програми та Офісу доброчесності НАЗК, спрямовану на зміцнення антикорупційної спроможності трьох відібраних правничих шкіл. Ці правничі школи було відібрано з огляду на продемонстровані ними ініціативи та інтерес в очолюванні трансформації антикорупційної діяльності.
- Для забезпечення ґрунтовного підходу було виокремлено три чіткі етапи пілотного проєкту. На підготовчому етапі було закладено основу шляхом проведення всеосяжного вхідного опитування за участі проєктних команд для отримання розуміння про існуючий стан діяльності з протидії корупції у правничих школах. На проміжному етапі було проведено семінари та оцінювання в галузі протидії корупції, завдяки чому вдалося зосередитися на корупційних ризиках, надати можливість командам визначити та вибрати конкретні напрями для втручання. Семінари з питань управління проєктами сприяли створенню конкретних проєктів/ планів дій для мінімізації виявлених та пріоритезованих корупційних ризиків.
- На фінальному етапі проєкту проєктні команди впроваджували заплановану діяльність. Цей етап забезпечив практичну платформу для застосування знань, здобутих на попередніх етапах. Вихідне опитування, що проводилося на цьому етапі, відіграло важливу роль у визначенні ефективності впроваджених проєктів і надало цінну інформацію для майбутніх зусиль.
- Результати пілотного проєкту відображають позитивний перехід до більш систематичного та проактивного підходу до протидії корупції в трьох правничих школах. Підвищення обізнаності про корупційні ризики разом із розробкою та впровадженням інституційних механізмів є позитивним кроком у напрямку створення надійної антикорупційної інфраструктури в закладах вищої освіти.
- Фактично, пілотний проєкт не лише сприяв цілеспрямованому зміцненню антикорупційних зусиль у правничих школах, але й торував шлях до ширших системних покращень. Успіх, якого досягнули ці три заклади вищої освіти, демонструє потенціал для масштабування та вироблення висновків за результатами таких ініціатив для всього сектору вищої освіти в Україні. Поточні зусилля з визначення, усунення та мінімізації корупційних ризиків підкреслюють важливість тієї ролі, яку можуть відігравати такі спільні проєкти в формуванні культури доброчесності та підзвітності в закладах освіти.

РЕКОМЕНДАЦІЇ, ЯКІ ДОЗВОЛЯТЬ ПОКРАЩИТИ НАСТУПНУ ІТЕРАЦІЮ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ:

- **Брак підтримки антикорупційної діяльності має негативний вплив на антикорупційні зусилля загалом:** на жаль, проєкт продемонстрував і підтвердив тезу про те, що без належної зовнішньої підтримки (експертизи та інших ресурсів) антикорупційна діяльність університетів перетворюється на формальність. Університети можуть брати формальну участь в антикорупційній діяльності, призначаючи Уповноваженого за впровадження антикорупційних програм, затверджуючи програмні документи, здійснюючи різні антикорупційні заходи, але вони часто не повною мірою розвивають свою спроможність. Лише завдяки зовнішнім ініціативам, таким як цей пілотний проєкт або ініціативи Офісу доброчесності НАЗК, деякі університети мають доступ до експертної підтримки своїх антикорупційних ініціатив. Відтак, державі, у тому числі Верховній Раді України, МОН і НАЗК, слід подумати, як належним чином мотивувати заклади вищої освіти для покращення їхньої антикорупційної діяльності.
- **Члени ключової команди університету повинні бути проактивними для отримання якомога більших результатів від співпраці із залученими короткостроковими експертами:** під час впровадження проєкту можуть бути випадки, коли університети повністю покладаються на зовнішніх експертів, відтак знижуючи міру власної участі в антикорупційній діяльності. Як наслідок, відповідальність повністю покладається на зовнішніх експертів, які, попри наявність необхідних знань і навичок, можуть бути не здатними належним чином впроваджувати певні види діяльності, часто через брак відповідних повноважень та/або розуміння внутрішньої специфіки університету. Експертам з питань протидії корупції університетів / Уповноваженим / іншим заінтересованим сторонам університету слід відігравати більш проактивну роль під час таких проєктів.
- **Потреба в залученні висококваліфікованих експертів до антикорупційної діяльності університетів:** державі та університетам слід розглянути шляхи мотивування висококваліфікованих осіб зі знаннями та досвідом у галузі протидії корупції обіймати посади, що відповідають за посилення антикорупційної діяльності в університетах. Серед можливих варіантів – залучення випускників університету з необхідними знаннями та навичками та забезпечення навчальних курсів для існуючих фахівців у галузі протидії корупції для підвищення їхньої кваліфікації.
- **НАЗК слід оптимізувати і вдосконалити свої підходи до роботи з Уповноваженими університетів:** інформації, доступної в базі знань на вебсайті НАЗК³⁰ для Уповноважених ЗВО, вочевидь, недостатньо для надання їм всеосяжної допомоги. Пропонується розробити такий формат роботи, який дозволить повною мірою, і, що важливіше, швидко надавати допомогу Уповноваженим ЗВО (наприклад, спеціальна гаряча лінія, посібник / вебсторінка із частими запитаннями тощо).
- **Підтримання рівня інтересу в запобіганні та протидії корупції:** семінари, що проводилися під час проєкту, виявили високий рівень інтересу серед студентів і викладачів університету в певних аспектах запобігання та протидії корупції.

³⁰ База знань НАЗК: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/prevention/anticorruption-upovnovazhenym/upovnovazhenym-zvo/>

Важливо підтримувати цей дискурс в університетах, оскільки це не лише призведе до мінімізації корупційних ризиків, але й сприятиме загальній обізнаності учасників освітнього процесу.

- **Бажання представників університету відкрито обговорювати проблеми їхнього ЗВО залишається низьким:** попри наявність експертної підтримки та запровадження правил конфіденційності під час зустрічей, представникам університетів досі складно відкрито обговорювати різні питання, пов'язані з корупційними ризиками в їхній діяльності.
- **Упровадження середньострокових проєктів зовнішньої підтримки антикорупційної діяльності в університетах потребує більшої залученості проєктних команд і має передбачати розробку плану дій по закінченню проєкту:** під час упровадження пілотного проєкту команди університетів повинні були виконати низку домашніх завдань. З огляду на конкретні часові рамки виконання, встановлені експертом Програми з питань протидії корупції, деяким командам університетів було складно вчасно завершити свої завдання навіть попри те, що їм було надано консультації та матеріали / відповідні форми для полегшення виконання завдань, а саме завдання було спрощено звуженням напрямів аналізу. Програма попросила ключові команди університетів визначити один пріоритетний корупційний ризик і працювати над ним упродовж впровадження пілотного проєкту. При цьому ключові команди розробили матриці з іншими визначеними корупційними ризиками, які вони тепер можуть вирішувати один за одним. Утім, для подальшої інституціоналізації наданої підтримки в галузі протидії корупції рекомендується запитувати у реципієнтів такої підтримки розроблений детальний план майбутньої діяльності в цій галузі. Це допоможе забезпечити безперервність роботи проєктних команд і університетів для подальшої розробки антикорупційних планів і діяльності.
- **Низова командна робота представників різних груп учасників освітнього процесу в рамках проєкту призвела до відповідних змін у правничих школах у галузі мінімізації корупційних ризиків.** Є багато ризиків для ефективної та сталої роботи таких команд, що згадувалися вище. Водночас, активне залучення внутрішніх гравців із високим статусом в організації, таких як проректори та декани, виявилось дуже важливим для втілення позитивних змін. Підтримки зовнішніх експертів, наявності правових вимог та/або наявності можливостей вивчення питань протидії корупції виявилось недостатнім для вироблення позитивних змін там, де бракувало лідерства керівництва університету / правничої школи.

- **Маючи чітку логіку, проєкт вимагає послідовного впровадження етапів, які є взаємопов'язаними між собою, тому університети-учасники висловлювали думку, що тривалий літній період в середині проєкту уповільнює імплементацію проєкту через відпускний та канікулярний період, а також вступну кампанію, яка подовжується і на вересень. Таким чином, початок проєкту має припадати на перші місяці осіннього або весняного семестрів, для того, щоб більшість заходів припадали на один період.**

“Завершення проєкту стало для нас викликом, адже літо дещо вибило з роботи через вступну кампанію, восени тільки почалось навчання, ми не були готові до такої кількості першокурсників, до необхідності роботи у дві зміни. Тому на продовження втілення завдань за проєктом у нас залишився тільки жовтень.”

— **ХОХЛОВА І. В., ЗАСТУПНИЦЯ
ДЕКАНА ЮРИДИЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ УЖГОРОДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

- **Важливою цільовою аудиторією є студенти, які щойно вступили до лав університету, тобто початок осіннього семестру повинен бути присвячений зустрічам та заходам саме для цієї аудиторії, що відразу дозволяє сформуванню у них як потрібні знання про діяльність Уповноваженого та напрямків його діяльності в університеті, так і необхідну інформацію стосовно каналів та порядку повідомлення щодо можливих корупційних проявів, та інші необхідні знання та навички, які вони зможуть використати протягом всього терміну навчання. Вдалим рішенням є спеціально організовані зустрічі з Уповноваженим, проведення інформування на зустрічах із кураторами-викладачами та адміністрацією факультету, інформування з боку студентських органів самоврядування.**

“Наш декан був дуже вмотивований щодо участі в цьому проєкті, і дуже мотивував нас як команду. Йому подобались всі заходи проєкту, і він закликав всіх до участі в усіх заходах, і перш за все, брав особисту участь у них також.”

— **БЕЗДЕНЕЖНА Д. О., СТАРША
ВИКЛАДАЧКА, ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА**

- **Учасники дослідження зауважували, що графік навчальних семінарів повинен бути більше рознесений у часі. Це сприятиме кращому засвоєнню та застосуванню великого обсягу отриманої інформації.**
- **Вдалим рішенням є організація комунікацій між організаторами та учасниками-проєкту за допомогою спільного чату, що дозволяло дуже швидко обмінюватись інформацією, нагадуваннями та враженнями від проведених заходів. Відзначено як перевага проєкту гнучкість при побудові графіка основних заходів, врахування думки правничих шкіл, а також легкість комунікацій за допомогою групи у WhatsApp та оперативність отримання відповідей на запитання.**
- **Експерти помітили кореляцію між успішністю реалізації антикорупційного проєкту/плану дій та особистим лідерством з боку деканів правничих шкіл. Правничі школи, де декани демонстрували особисту професійну зацікавленість у реалізації проєкту та брали безпосередню активну участь у організації**

більшості заходів особисто, більш швидко досягали поставлених цілей. Варто врахувати цей факт при формуванні вимог до учасників наступних проєктів.

- **На думку учасників проєкту можливим напрямком удосконалення проєкту можуть стати спеціалізовані заходи для освітніх адміністраторів - управлінського персоналу.**

Було запропоновано у цьому блоці зупинитися на антикорупційних питаннях, які б стосувалися не тільки врегулювання конфлікту інтересів (його більш глибоке вивчення), але й, наприклад, на темі можливостей для сумісництва ректора, проректорів та іншого управлінського персоналу. З цією метою доцільно розглянути можливість з боку Національного агентства із запобігання корупції провести обговорення із залученням керівництва університетів.

“Декан взяв в свої руки ініціативу і довів справу до завершення.”

— БОНДАРЕНКО О.О., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА

- **Важливу роль в успішності реалізації проєкту відіграє самостійна робота проєктних команд поза заходами з експертами Програми та НАЗК.** Учасники дослідження зауважували, що в умовах відповідної безпекової ситуації дуже ефективними були офлайн-зустрічі, а зважаючи на формування змішаних проєктних команд зі студентів, викладачів та адміністраторів, це також сприяло налагодженню більш довірливих відносин та виникненню синергетичного ефекту за іншими напрямками спільної роботи.

“Щодо командної роботи над проєктом в контексті часових рамок – було дуже складно зібрати усіх разом в онлайні, так як оффлайн немає. Одну зустріч ми проводили оффлайн, і це було більш результативно. Але ми подолали всі перешкоди, які були, нам вдалося виконати всі завдання.”

— БЕЗДЕНЄЖНА Д.О., СТАРША
ВИКЛАДАЧКА, ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.
КАРАЗИНА

- **Учасники глибинних інтерв'ю підкреслювали позитивний ефект від проведення спільних заходів, де були присутні представники від всіх університетів.** Такий формат дозволив під час дискусійної частини проводити обмін досвідом учасників, шукати разом можливі шляхи вирішення проблем, які були актуальними для всіх правничих шкіл.
- **Існує потреба в уніфікації правового статусу Уповноважених:** різний правовий статус Уповноважених закладів вищої освіти не сприяє чіткішому розумінню їхньої ролі та обов'язків, визначених законом. З огляду на неоднозначне тлумачення їхнього правового статусу, пропонується уніфікувати положення Статей 13-1 та 64 Закону «Про запобігання корупції» для регулювання правового статусу Уповноважених. На виконання Державної антикорупційної програми НАЗК розробило відповідний проєкт змін до Закону та провело громадське обговорення. Експерти проєкту рекомендують прийняти ці зміни та впровадити їх задля подальшої мінімізації корупційних ризиків.

“Я особисто брав участь в усіх, запропонованих проєктом заходах, включно з усіма лекціями від НАЗК. Вони були корисними через те, що в них аналізувались конкретні приклади. Також на спільних заходах із іншими університетами ми могли обмінятися думками, подискутувати, наприклад, з деканом юридичного факультету іншого університету.”

— КОСТЯНТИН БОРИСОВ,
УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ
ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ
КОРУПЦІЇ ЗНУ

ДОДАТОК А. УЧАСНИКИ ВХІДНИХ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю

ПРЕДСТАВНИК	УНІВЕРСИТЕТ
24.04.2023	
Рубель А.М., заступниця голови студентської ради	Запорізький національний університет
Коломоєць Т.О., декан юридичного факультету	Запорізький національний університет
Борисов К.Б., уповноважена особа із запобігання та виявлення корупції	Запорізький національний університет
Бондар О.Г., перший проректор	Запорізький національний університет
25.04.2023	
Іваненко С.В., вчений секретар приймальної комісії	Запорізький національний університет
Кондратенко С.В., особа, до повноважень якої входить координація поселення до гуртожитків	Запорізький національний університет
Лазур Я.В. декан юридичного факультету	Ужгородський Національний Університет
26.04.2023	
Калько Анна (представник студентського самоврядування)	Ужгородський національний університет
Хохлова І.В, заступник декана по виховній роботі (координує також поселення до гуртожитків)	Ужгородський національний університет
Русин Ю. (юристконсульт, представниця Антикорупційного Уповноваженого на юридичному факультеті)	Ужгородський національний університет
27.04.2023	
Кремова Д.С. (Викладачка)	Запорізький національний університет
Серьогін В.О., декан юридичного факультету	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Головко О.М., проректор з науково-педагогічної роботи	Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Самородов Б.В., проректор з науково-педагогічної роботи	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
28.04.2023	
Ломонос Дар'я, Голова Студентської ради юридичного факультету	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Бондаренко О.О., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Бойко І.А., провідний професіонал з антикорупційної діяльності	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ДОДАТОК Б. ПУТІВНИК ВХІДНОГО ГЛИБИННОГО ІНТЕРВ'Ю

Залежно від посади респондента акцент під час інтерв'ю зроблено на найбільш релевантні до сфери компетенції цього респондента запитання з нижченаведеного переліку.

Ми також хочемо зазначити, що метою цих інтерв'ю не є викриття корупційних практик і осуд осіб, які їх вчинили, а навпаки, на нямір допомогти закладу вищої освіти удосконалити власну діяльність в сфері запобігання корупції.

Зі свого боку, ми гарантуємо респондентам конфіденційність, тобто, ця розмова залишиться виключно між інтерв'юєрами і респондентом.

Орієнтовний перелік питань:

1. Чи могли б Ви назвати основні недоліки, що знижують якість освіти у Вашій правничій школі? Які заходи вживаються для того, щоб подолати наявні недоліки? Що перешкоджає вирішенню цих проблем?
2. Охарактеризуйте, будь ласка, як в цілому в вашому університеті налагоджено систему попередження корупційних ризиків? Які складові цієї системи вже успішно функціонують і показали свої результати?
3. Сприйняття корупції в ЗВО (на Вашу думку, в якій сфері в ЗВО можуть мати місце суттєві корупційні ризики?)
 - які опитування проведені? студентів/викладачів? закриті тестові чи відкриті питання? кількість учасників опитування? технологія/методи проведення опитування?
 - з якою періодичністю проводяться опитування
 - які управлінські рішення (на якому рівні) за результатами опитувань можуть бути прийняті? Наведіть, будь ласка, приклади прийнятих рішень. На яких рівнях відбувається обговорення результатів соціологічних досліджень? (на засідання кафедр, на Вченій раді, інше).
4. Якою є ваша особиста суб'єктивна думка про те, які корупційні ризики більш імовірні?
 - Стосовно студентського середовища (вступ, навчання, випуск, поселення в гуртожиток тощо)
 - Стосовно викладацького складу (прийом на роботу, продовження контракту, проведення конкурсу, розподіл навантаження тощо)
5. Давайте обговоримо існуючі канали повідомлення про ймовірні корупційні прояви (канали, скільки було, про що, яка процедура розгляду, результати розгляду)
 - які канали повідомлення про випадки можливої корупції існують?
 - в які способи учасників освітнього процесу інформують про ці канали?
 - чи відбувається інформування викладачів і студентів про те, які дії/практики мають ознаки корупційних дій і які такими не є
 - визначений алгоритм розгляду повідомлення
 - визначений алгоритм захисту прав викривачів, у т.ч. перевірки, чи не було порушено ці права
 - результати розгляду (офіційні/неофіційні)
 - повідомлення з неналежною доказовою базою або такі, що були проігноровані
 - неправдиві повідомлення
6. Чи відомо Вам про виявлені правопорушення (кількість, які види, під час яких “етапів” (вступ, навчання, випуск), хто виступав порушником (без персональних даних), куди про це було повідомлено, чи є кримінальні/адміністративні провадження/судові провадження)
7. Давайте обговоримо існуючі заходи запобігання і протидії корупції в ЗВО (які заходи проводяться, хто є ініціатором, неформальні заходи з боку студентства, взаємодія з НАЗК)
 - в який спосіб виконуються процедури, передбачені антикорупційною програмою
 - чи проводиться оцінка корупційних ризиків в ЗВО, якщо так, наскільки часто?

- чи проводиться в ЗВО зовнішній незалежний аудит, якщо так, наскільки часто?
- взаємодія з НАЗК: проходження навчання на освітніх заходах НАЗК, звітування перед НАЗК, ознайомлення з методичними матеріалами НАЗК.
- Освітній процес: шифрування екзаменаційних робіт, у т.ч. під час дистанційних іспитів алгоритм ідентифікації особи здобувача освіти, передусім під час дистанційних іспитів, які заходи дотримання правил академічної доброчесності здобувачами освіти існують в ЗВО, яким чином вони впроваджуються.
- процедури, що застосовуються для зменшення ризику необ'єктивного оцінювання здобувачів освіти? Веде заняття один викладач - тоді приймає іспити інший. Прозора процедура апеляції. Усні/письмові іспити
- процедура перескладання пропущених занять, дисциплін, з яких отримано оцінку “незадовільно”: офіційно платна/безкоштовна; кількість дозволених перескладань; перескладання іншому викладачу/комісії
- нерелевантні критерії оцінювання результатів діяльності викладачів
- Проживання у гуртожитку
- затверджений порядок надання здобувачам освіти місць для проживання у гуртожитку
- алгоритм отримання місця у кімнаті з кращими умовами проживання
- порядок/критерії надання знижки на оплату за проживання, звільнення від оплати на період фактичного непроживання у гуртожитку (наприклад, у період дистанційного навчання).

8. Яким Ви бачите майбутній розвиток антикорупційної системи? Які практики/удосконалення Ви плануєте втілити? Чи є перешкоди для їх втілення? Які саме?

БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТУ, ДЕ ВІДСУТНІЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ УПОВНОВАЖЕНИЙ

1. Назвіть, будь ласка, основні причини відсутності в структурі Вашого ЗВО Антикорупційного уповноваженого?
2. Чи плануєте впроваджувати? Чи маєте певні перешкоди на цьому шляху? Які саме?
3. Якими рисами та досвідом має, на Вашу думку, володіти така особа?

БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО УПОВНОВАЖЕНОГО

4. Опишіть, будь ласка, основні напрямки Вашої діяльності як Уповноваженої особи?
5. Наведіть, будь ласка, конкретні кейси, з якими Вам як Уповноваженій особі, доводилось стикатися протягом останнього року?
6. Які організаційні та інші чинники ускладнюють Вашу роботу?
7. Чи маєте Ви потребу у додатковому навчанні/підвищенні кваліфікації з антикорупційної тематики? Якщо так, то який формат був би для Вас найбільш зручним?

ДОДАТОК В. УЧАСНИКИ ВИХІДНИХ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю

ПРЕДСТАВНИК	УНІВЕРСИТЕТ
16.10.2023	
Рубель А.М., заступник Голови студентської ради	Запорізький національний університет
Євтушенко Д.С., викладачка	Запорізький національний університет
Коломоєць Т.О., декан юридичного факультету	Запорізький національний університет
Бондар О.Г., Перший проректор	Запорізький національний університет
Борисов К.Б., Уповноважена особа із запобігання та виявлення корупції	Запорізький національний університет
17.10.2023	
Хохлова І.В., заступник декана по виховній роботі	Ужгородський національний університет
Алексович Ю., юристконсульт, представник Антикорупційного Уповноваженого на юридичному факультеті	Ужгородський національний університет
Лазур Я.В., декан юридичного факультету	Ужгородський національний університет
18.10.2023	
Калько А. І., представниця студентського самоврядування	Ужгородський національний університет
24.10.2023	
Серьогін В.О., декан юридичного факультету	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
25.10.2023	
Бондаренко О.О., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
26.10.2023	
Головко О.М., проректор з науково-педагогічної роботи	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Самородов Б.В., проректор з науково-педагогічної роботи	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Бойко І.А., провідний професіонал з антикорупційної діяльності	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
27.10.2023	
Безденєжна Д.О., викладачка	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Ломонос Дар'я, Голова Студентської ради юридичного факультету	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ДОДАТОК Г. ПУТІВНИК ВИХІДНОГО ГЛИБИННОГО ІНТЕРВ'Ю

Обговорення результатів впровадження проєкту

На якому етапі знаходиться впровадження вашого антикорупційного проєкту? Наскільки вам вдалося втілити всі його компоненти?

Які зміни відбулися за час реалізації проєкту, і як вони були пов'язані із діяльністю проєкту:

- У системі інформування та поширення інформації (в тому числі про канали інформування)
- У Антикорупційній програмі університету
- У діяльності Антикорупційного уповноваженого
- У напрямку Академічної доброчесності

З якими найбільшими викликами вам довелося зіштовхнутися під час планування та реалізації антикорупційного проєкту?

(Обговорення результатів вхідних хвиля глибоких інтерв'ю, потрібно визначити чи вирішено ці проблеми по завершенню проєкту)

Оцінка співпраці з фахівцями проєкту

Оцінка задоволеності реалізацією компонентів пілотного проєкту:

- Побудова партнерських відносин між фахівцями пілотного проєкту та представниками університетів;
- Побудова комунікацій (легкість спілкування) між сторонами проєкту
- Графік основних заходів;
- Вміння донести матеріал фахівцями пілотного проєкту;
- Доброзичливість та тактовність з боку фахівців проєкту.

Чи можете Ви назвати недоліки, які ускладнювали Вашу роботу з фахівцями проєкту?

В цілому наскільки корисними ви вважаєте семінари з управління проєктами для проєктної роботи вашої команди? Наскільки, на вашу думку, семінари допомогли вашій команді (та іншій цільовій аудиторії) вдосконалити свої знання та навички у сфері запобігання корупції?

Чи вдалося на семінарах вирішити конкретні виклики та проблеми, з якими стикалась ваша команда під час впровадження антикорупційних заходів на факультеті/університеті?

Чи надали семінари практичну інформацію та вказівки щодо того, як виявити та усунути корупційні ризики в університетах?

Поширення результатів проєкту та їх сталість по завершенню проєкту

Говорячи про сталість результатів проєкту, чи можете Ви визначити як організатори програми можуть підтримати вас або вашу команду, щоб збільшити шанси на успішне закріплення результатів проєкту, продовження вибудовування антикорупційної спроможності вашої правничої школи по завершенню проєкту?

Вам вдалося досягти певних результатів, проте чи можете Ви сформулювати нові цілі по підтримці антикорупційної спроможності для Вашого університету? Чи обговорювали Ви з колегами якими будуть нові завдання для вашого Університету та Правничої школи?

Які ресурси Вам для цього потрібні?

Чи плануєте Ви поширювати інформацію про реалізацію Антикорупційного проєкту серед інших правничих шкіл або на науково-практичних заходах?

Чи висвітлено на інформаційних ресурсах вашого університету та факультетів інформація про реалізацію проєкту? Якщо ні, то що цьому заважає?

ДОДАТОК Г. МАТРИЦІ ОЦІНЕНИХ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ

ХНУ

Зона/сфера ризику	Ризик	Ймовірність настання ризику (низька, середня, висока)	Вплив корупційного ризику у разі його настання (низький, середній, високий)	Коментар
Формування і реалізація антикорупційної політики ЗВО	Відсутність антикорупційної програми	Низька	Середній	Антикорупційна програма затверджена в ЗВО, тому ймовірність настання ризику є низькою.
	Формальність і невизначеність змісту антикорупційної програми	Низька	Середній	Антикорупційна програма є достатньо конкретизованою та в цілому відповідає чинному законодавству, але потребує оновлення та врахування специфіки ЗВО
	Відсутність антикорупційної програми у вільному доступі для працівників ЗВО	Низька	Середній	Текст Антикорупційної програми доступний на офіційному веб-сайті ЗВО для ознайомлення. Посилання: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/pro_vvedennia_v_diu_rishennia_vchenoi_radi_z_pitannia_pro_zatverdzhennia_ant

				ikoruptionsiinoi_programi_kharkivsko_go_natsionalnogo_universitetu_imeni_v_n_karazina.pdf http://law.karazin.ua/resources/doks2021/antykoruptsiina_prohrama_khnu_imeni_v-n-karazina.pdf
	Відсутність Уповноваженого	Низька	Високий	Уповноважений призначений і функціонує
	Формальне виконання функцій і повноважень із реалізації антикорупційної політики, зокрема тих, що покладені на Уповноважену особу та керівництво правничої школи	Низька	Високий	Керівництво та Уповноважений належним чином виконують свої повноваження
	Неналежний рівень виконання або несистемний характер проведення заходів із запобігання і виявлення корупції в правничій школі: проведення навчальних заходів, заходів з оцінки корупційних ризиків, перевірки контрагентів, заходів з виявлення та реагування на випадки конфлікту інтересів тощо	Низька	Високий	Заходи щодо запобігання і виявлення корупції мають системний характер
	Відсутність процедури обов'язкового ознайомлення з антикорупційною програмою працівників, науково-педагогічних працівників, студентів	Висока	Високий	Процедури обов'язкового ознайомлення з антикорупційною програмою працівників, науково-педагогічних працівників, студентів відсутня
	Відсутність внутрішніх каналів повідомлення (зокрема анонімних та/або з	Висока	Високий	Внутрішні канали повідомлення інформації про можливі факти

	використання спеціального програмного забезпечення) інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»			вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» є традиційними, недостатньо використовується програмне забезпечення
	Відсутність унормування внутрішніх каналів (зокрема анонімних) повідомлення та процедури розкриття інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень. Інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»	Середня	Високий	Внутрішні канали (зокрема анонімні) повідомлень та процедур розкриття інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень недостатньо внормовані
	Відсутність унормування механізмів роботи з повідомленнями викривачів та захисту викривачів від переслідування на робочому місці або під час навчання	Середня	Високий	Механізми роботи з повідомленнями викривачів та захисту викривачів від переслідування на робочому місці або під час навчання передбачені Законом, але не розкриті в програмі
	Брак культури поваги до викривачів всередині колективу (неформальний осуд викривання з боку колективу та/або студентів, застосування негативних заходів впливу до викривачів тощо)	Низька	Високий	Має місце збереження певних стереотипів і вад правової культури
У сфері адміністрування ЗВО	Наявність потенційного конфлікту інтересів, пов'язаного з перебуванням у родинних відносинах окремих працівників університету (наукові династії тощо) чи внутрішнього сумісництва	Середня	Високий	Здійснюється конкурсний відбір на посади, вибори керівного складу університету та призначення керівників підрозділів з трудовим

				колективом (зокрема, деканів), запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (у т.ч. зовнішній контроль)
	Ризик неофіційних платежів у зв'язку з підготовкою та захистом дисертаційного дослідження	Низька	Високий	Результати анонімних опитувань
	Зменшення обсягу навантаження викладача, зменшення його/її тарифної ставки з метою отримання неправомірної вигоди	Низька	Низький	Положення про планування та звітування НПП унеможливає такі явища
	Ризик використання сімейних чи дружніх зв'язків, сплата неофіційних платежів за працевлаштування	Низька	Високий	Прийняття на роботу НПП виключно за конкурсом
	Ризик порушення обмеження щодо спільної роботи близьких осіб	Низька	Високий	Діяльність Уповноваженого, застосування заходів зовнішнього контролю.
	Ризик неповідомлення працівником про потенційний чи реальний конфлікт інтересів	Середній	Високий	Закон та Антикорупційна програма певною мірою нівелюють цей ризик, але мають місце факти порушення виконавської дисципліни
	Ризик вимагання та/або одержання подарунків від підпорядкованих осіб	Низька	Низький	Системна робота щодо реалізації Закону та Антикорупційної програми з боку керівництва ЗВО та Уповноваженого
	Ризики, пов'язані з наданням стимулювальних виплат працівникам	Низька	Низький	Надання стимулювальних виплат попередньо обговорюється на

	(призначення і виплата премій, надбавок і доплат до посадового окладу за непрозорими критеріями)			кафедрах та вченій раді факультету
Під час вступу на навчання	Вступ за траєкторіями, що передбачають проходження вступних випробувань у закладі вищої освіти	Низька	Високий	Вступ на навчання відбувається, як правило, за результатами зовнішнього оцінювання знань. У разі проведення вступних випробувань у ЗВО, вони проводяться в письмовій формі, з обов'язковим шифруванням робіт та вибірковою перевіркою екзаменаційних робіт Приймальною комісією.
	Вступ іноземних громадян	Низька	Високий	Чітка регламентація процедури вступу чинним законодавством, та колегіальна робота Приймальної комісії ЗВО
	Необ'єктивне оцінювання, сприяння з боку сторонніх осіб, ризик одержання неправомірної вигоди під час проведення вступних випробувань у ЗВО	Низька	Середній	Чітка регламентація процедури вступу чинним законодавством, та колегіальна робота Приймальної комісії ЗВО
	Відсутність на офіційному сайті ЗВО програм та зрозумілих критеріїв оцінювання вступних випробувань	Низька	Середній	Програми та зрозумілі критерії оцінювання оприлюднюються своєчасно
Під час навчання	Відсутність дієвого механізму моніторингу, контролю і реагування на порушення академічної доброчесності	Низька	Високий	Функціонує система контролю академічної доброчесності
	Ризик надання або отримання неправомірної вигоди та/або подарунка	Низька	Високий	Постійні опитування здобувачів вищої освіти, профілактична

	(матеріальних, нематеріальних) під час навчання (за пропущені заняття / за можливість не відвідувати майбутні заняття; за складання іспиту чи заліку безпосередньо або через посередників; зва на направлення на стажування; за переведення на іншу спеціальність; за переведення до іншого університету тощо)			робота зі здобувачами та НПП з боку керівництва університету. Виключно письмова форма проведення всіх видів атестації. Широке використання тестових завдань на платформах Moodle і Google Workspace. Активна діяльність органів студентського самоврядування. Наявність постійної комунікації зі студентською спільнотою.
	Неофіційні прохання, вплив на викладачів з боку керівництва ЗВО, колег, третіх осіб з метою несправедливого оцінювання результатів навчання певного здобувача освіти	Низька	Високий	Постійні опитування здобувачів вищої освіти, профілактична робота зі здобувачами та НПП з боку керівництва університету. Виключно письмова форма проведення всіх видів атестації. Широке використання тестових завдань на платформах Moodle і Google Workspace. Активна діяльність органів студентського самоврядування. Наявність постійної комунікації зі студентською спільнотою.
	Викладання дисциплін упродовж семестру в неповному обсязі / непроведення занять із наступною перевіркою під час іспиту знання матеріалу дисципліни в повному обсязі з метою отримання неправомірної вигоди/подарунка	Низька	Низький	Постійні опитування здобувачів вищої освіти, профілактична робота зі здобувачами та НПП з боку керівництва університету. Виключно письмова форма проведення всіх видів атестації. Широке використання тестових завдань на платформах Moodle і Google Workspace. Активна

				діяльність органів студентського самоврядування. Наявність постійної комунікації зі студентською спільнотою. Застосування для адміністрування та контролю навчального процесу ПК «Деканат»
	Порушення правил академічної доброчесності, а саме ймовірність списування на заліках, іспитах чи контрольних, складання заліку/іспиту за іншу особу, фальсифікація фізичної присутності студентів на заняттях, замовлення поточних чи дипломних робіт у інших студентів або комерційних фірм, що спеціалізуються на виконанні подібних робіт, плагіату	Низька	Високий	Оцінювання знань за допомогою комп'ютеризованих систем з обов'язковою автентифікацією учасників
	Ймовірність неофіційних платежів та/або подарунків під час навчання, наприклад, за складання іспиту чи заліку; за направлення на стажування; за переведення на іншу спеціальність чи до іншого університету; за пропущені заняття / за можливість не відвідувати майбутні заняття	Низька	Високий	Постійні опитування здобувачів вищої освіти, профілактична робота зі здобувачами та НПП з боку керівництва університету. Виключно письмова форма проведення всіх видів атестації. Широке використання тестових завдань на платформах Moodle і Google Workspace. Активна діяльність органів студентського самоврядування. Наявність постійної комунікації зі студентською спільнотою. Застосування для адміністрування та контролю навчального процесу ПК «Деканат»

	Вплив неофіційних стосунків між студентами і викладачами на освітній процес (зокрема, конфлікт інтересів, непотизм, клієнтелізм та/або фаворитизм)	Низька	Високий	Існує механізм розв'язання конфліктів, створена та функціонує постійно діюча конфліктна комісія
Поселення у гуртожитки	Непрозорі критерії поселення в гуртожиток або їх відсутність (коли кількість осіб, які потребують поселення, перевищує кількість вільних місць)	Низька	Високий	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів. Передбачається запровадження електронної системи поселення за принципом електронної черги.
	Наявність таких критеріїв, однак сумнівна юридична природа їхнього затвердження або неоприлюднення цих критеріїв, зокрема на офіційному сайті ЗВО	Низька	Високий	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів. Передбачається запровадження електронної системи поселення за принципом електронної черги.
	Недотримання/ігнорування затверджених критеріїв під час поселення конкретних осіб	Низька	Низький	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів. Передбачається запровадження електронної системи поселення за принципом електронної черги.
	Відсутність інформації про порядок поселення в гуртожиток та результати розподілу місць між студентами, які потребують поселення	Низька	Низький	Інформація присутня на сайті університету https://karazin.ua/storage/documents/742_4SZ0Vt14gqxszhf6k9wjJlfM6.pdf
	Неоприлюднення на офіційному сайті ЗВО актуальної інформації про кількість вільних місць у гуртожитках	Низька	Низький	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів
	Створення умов для отримання неправомірної вигоди за поселення в	Низька	Низький	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів.

	гуртожиток у кімнату з кращими умовами проживання			Кімнати в гуртожитках рівнозначні за умовами проживання
	Створення умов для отримання додаткових примусових платежів за проживання в гуртожитку порівняно з офіційно встановленою вартістю	Низька	Низький	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів. Поселення в гуртожиток відбувається під контролем Студентської ради студмістечка.
	Примус до виконання з метою отримання сплати за звільнення від наявного обов'язку господарських та/або ремонтних робіт у приміщенні гуртожитку	Низька	Низький	Ризик відсутній в умовах війни та дистанційного навчання студентів. Господарські та/або ремонтні роботи у приміщеннях гуртожитку здійснюються винятково персоналом університету

УЖНУ

Зона/сфера ризику	Ризик	Ймовірність настання ризику (низька, середня, висока)	Вплив корупційного ризику у разі його настання (низький, середній, високий)	Коментар
У сфері формування і реалізації антикорупційної програми та діяльності уповноваженого	Відсутність уповноваженої особи	Низька	Середній	Уповноважену особу формально призначено (додати інформацію, коли це планується зробити офіційно)
	Формальне виконання функцій і повноважень із реалізації антикорупційної політики, зокрема тих, що покладені на Уповноважену особу та керівництво правничої школи.	Середня	Середній	Впровадження ключових показників ефективності для уповноваженого
	Відсутність систематичності просвітницьких антикорупційних заходів в правничій школі	Середня	Середній	запровадження програми антикорупційних заходів на рік
	Непроведення регулярної оцінки корупційних ризиків в закладі вищої освіти	Середня	Середній	запровадження програми антикорупційних заходів на рік
	Непрозорість та недоступність інформації про антикорупційну діяльність ЗВО	Низька	Середня	ознайомлення кожного працівника та студентства щодо антикорупційної діяльності в ЗВО та висвітлення на основній сторінці в інтернет мережах

У сфері навчання	Неофіційні прохання, вплив на викладачів з боку колег, третіх осіб з метою не справедливого оцінювання результатів навчання певного здобувача освіти.	Низький	Середній	формування академічної дорочесності серед професорсько викладацького складу тастуденства
	Зловживання під час складання академічної різниці	Низька	Середній	Проект положення приймати комісійно
	Вплив неофіційних стосунків між студентами і викладачами на освітній процес та намагання студентів скласти іспити різними способами	Середня	Середній	формування академічної дорочесності серед професорсько викладацького складу тастуденства
	Ризик надання або отримання неправомірної вигоди та/або подарунка (матеріальних, нематеріальних) під час навчання (за пропущені заняття / за можливість невідвідувати майбутні заняття; за складання іспиту чи заліку безпосередньо або через посередників; за направлення на стажування; за переведення на іншу спеціальність; за переведення до іншого університету тощо)	Низька	Середній	
	Відсутність дієвого механізму контролю за дотриманням академічної доброчесності	Висока	Середній	створення дієвої системи управління процесом дотримання академічної доброчесності

	Нав'язування власних розробок (посібників) як умови позитивного оцінювання	Низька	Низький	
--	--	--------	---------	--

ЗНУ

Зона/сфера ризику	Ризик	Ймовірність настання ризику (низька, середня, висока)	Вплив корупційного ризику у разі його настання (низький, середній, високий)	Коментар
Формування і реалізація антикорупційної політики ЗВО	Відсутність затвердженої Антикорупційної програми закладу вищої освіти	Середня	Високий	Питання є пріоритетним у діяльності ЗВО, корелює із положеннями Концепції на 2023-2025 р.р., здійснюється підготовка її проєкту
	Відсутність у відкритому доступі на офіційному сайті закладу Антикорупційної програми	Середня	Середній	<p>За підсумками підготовки, затвердження Антикорупційної програми (п.1 таблиці) передбачається розміщення на офіційному сайті ЗВО.</p> <p>На офіційному сайті ЗВО розміщено локальні нормативні акти про планування тематичних просвітницьких заходів (висвітлюються результати проведення), про функціонування в організаційній структурі ЗВО Уповноваженої особи з питань запобігання корупції, наявні внутрішні канали повідомлення (в т.ч. й із можливістю подання анонімних повідомлень) інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, про наявні механізми їх запобігання.</p>

	Формальне виконання повноважень Уповноваженою особою	Висока	Високий	В організаційній структурі ЗВО передбачено наявність Уповноваженої особи з питань запобігання корупції, Положення про визначення її правового статусу. Передбачається здійснення нею повноважень (на постійній основі, в т.ч. й під час вступної кампанії), хоча й відсутня систематична статистична поінформованість громадськості про результати її роботи.
	несистемний характер проведення тематичних правопросвітницьких заходів із запобігання і виявлення корупції,	Висока	Високий	<p>Здійснюється річне планування організації та проведення тематичних правопросвітницьких заходів з різними фокус-групами, проведення інших запобіжних заходів (плани в наявності). Тематичні заходи проводяться щосеместрово й у разі потреби. Тематика заходів визначається специфікою цільової аудиторії (науково-педагогічні працівники, здобувачі, представники допоміжного персоналу тощо). Здійснюється анкетування (тематичне анкетування для здобувачів юридичного факультету й як складова загального анкетування з питань забезпечення якості вищої освіти – для здобувачів всіх інших факультетів ЗВО).</p> <p>Навчання здобувачів й курсу (року навчання) всіх рівнів вищої освіти (бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий) всіх</p>

				спеціальностей та форм здобуття освіти (денна, заочна) з питань академічної доброчесності (тематичний курс), результати висвітлено на офіційному сайті ЗВО. Перевірка всіх рукописів на наявність запозичень, заходи реагування, формування нульової толерантності до порушень академічної доброчесності.
	Відсутність внутрішніх каналів повідомлення (зокрема анонімних) інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»	Висока	Високий	Систематичне інформування всіх учасників освітньо-виховного процесу про наявні внутрішні канали повідомлень відповідної інформації Наявність скринька довіри, телефону довіри, адреси електронної пошти для повідомлень про такі факти. Розміщення інформації про наявні канали на офіційному сайті ЗВО, її доступність на офіційних сторінках ЗВО у соціальних мережах.
	Відсутність унормування внутрішніх каналів (зокрема анонімних) повідомлення та процедури розкриття інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»	Висока	Середній	Наявність локальних актів, якими визначаються внутрішні канали повідомлень та процедура розкриття інформації про можливі факти вчинення таких діянь, а саме: Положення про порядок запобігання і врегулювання потенційного та реального конфлікту інтересів у діяльності посадових осіб Запорізького національного університету; створено Комісію з розгляду таких питань;

				<p>Положення про порядок та процедури вирішення конфліктних ситуацій у Запорізькому національному університеті, сформовано інституції для розгляду різних категорій таких справ.</p> <p>В наявності практика застосування зазначених актів, її аналіз.</p>
	Відсутність унормування механізмів роботи з повідомленнями викривачів та захисту викривачів від переслідування на робочому місці або під час навчання	Висока	високий	<p>В наявності практика проведення тематичних просвітницьких заходів для всіх учасників освітньо-виховного процесу, зорієнтованих на формування сприятливого середовища для викривачів корупції</p> <p>Обов'язкове обговорення на засіданнях рад факультетів положень чинного законодавства щодо роботи із повідомленнями викривачів корупції й формування сприятливого середовища для впровадження відповідних практик у ЗВО</p>
	Відсутність чітких, прозорих політик та процедур організації заходів щодо формування сприятливого середовища в організації для викривачів	Висока	високий	<p>В наявності практика проведення тематичних просвітницьких заходів для всіх учасників освітньо-виховного процесу, зорієнтованих на формування сприятливого середовища для викривачів корупції</p> <p>Обов'язкове обговорення на засіданнях рад факультетів, кафедр, студентської ради ЗВО та факультетів положень чинного законодавства щодо роботи із</p>

				повідомленнями викривачів корупції й формування сприятливого середовища для впровадження відповідних практик у ЗВО
	Брак культури поваги до викривачів всередині колективу (неформальний осуд викривання з боку колективу та/або студентів, застосування негативних заходів впливу до викривачів тощо)	Висока	Високий	В наявності практика проведення тематичних просвітницьких заходів для всіх учасників освітньо-виховного процесу, зорієнтованих на формування сприятливого середовища для викривачів корупції Обов'язкове обговорення на засіданнях рад факультетів, студентської ради ЗВО, факультетів положень чинного законодавства щодо роботи із повідомленнями викривачів корупції й формування сприятливого середовища для впровадження відповідних практик у ЗВО
Корупційні ризики під час вступу на навчання	Необ'єктивне оцінювання, сприяння з боку сторонніх осіб, ризик одержання неправомірної вигоди під час проведення вступних випробувань у закладі освіти	Низька для цивільних закладів вищої освіти	Середній	Наявність локальних актів, які регламентують відносини вступу, й розміщення їх на офіційному сайті ЗВО, на всіх сторінках ЗВО у соціальних мережах; прозора процедура формування кадрового забезпечення вступної кампанії; оприлюднення всіх відомостей вступної кампанії (по кожному етапу) на офіційному сайті, інститут апеляція, громадський контроль, обов'язкова участь у всіх процедурах під час вступної кампанії

				Уповноваженого з питань запобігання корупції.
	Відсутність на офіційних сайтах закладів освіти програм та зрозумілих критеріїв оцінювання вступних випробувань (співбесіди, іспиту, творчого конкурсу), які проводяться закладами освіти самостійно (без застосування технологій зовнішнього незалежного оцінювання).	Середня	Середній	Затвердження та своєчасне розміщення на офіційному сайті ЗВО програм вступних випробувань, критеріїв оцінювання, прозора процедура формування кадрового забезпечення вступної кампанії ЗВО, обов'язкова участь у всіх процедурах під час вступної кампанії Уповноваженого з питань запобігання корупції; висвітлення всіх етапів вступної кампанії, результатів випробувань, інститут апеляції. 081 Право є Регульованою спеціальністю, із мінімальними (при вступі на програми зі скороченим терміном навчання, на основні диплома бакалавра чи магістра зі іншою спеціальністю) процедурами вступних випробувань.
Корупційні ризики під час навчання	Ризик надання або отримання неправомірної вигоди та/або подарунка (матеріальних, нематеріальних) під час навчання (за пропущені заняття / за можливість невідвідувати майбутні заняття; за складання іспиту чи заліку безпосередньо або через посередників; за направлення на стажування; за переведення на іншу	середній	Високий	Наявність низки локальних нормативних актів, із детальною регламентацією моделей поведінки всіх учасників освітньо-виховного процесу; Впровадження Системи електронного забезпечення навчання ЗНУ (Moodle), із мінімізацією контактних відносин під час поточного та підсумкового оцінювання (тестування). Прозора система накопичення балів для допуску до форми контролю та під час її

	спеціальність; за переведення до іншого університету тощо)			<p>проходження, із наданням відомостей про результати її проходження. Інститут апеляції, можливість комісійного оцінювання. Унормована процедура розгляду конфліктних ситуацій, що виникають під час навчального процесу і зокрема форм контролю.</p> <p>Наявна практика вирішення конфліктних ситуацій, аналіз її результатів.</p> <p>Наявність каналів для повідомлення про можливі протиправні діяння та заходи реагування.</p>
	Неофіційні прохання, вплив на викладачів з боку керівництва закладу вищої освіти, колег, третіх осіб з метою несправедливого оцінювання результатів навчання певного здобувача освіти	Середня	Високий	<p>Наявність низки локальних нормативних актів, із детальною регламентацією моделей поведінки всіх учасників освітньо-виховного процесу;</p> <p>Впровадження Системи електронного забезпечення навчання ЗНУ (Moodle), із мінімізацією контактних відносин під час поточного та підсумкового оцінювання (тестування).</p> <p>Персоніфікація екзаменатора та здобувача у разі наявності конфліктної ситуації (час доступу, кількість виконаних завдань, якість виконання тощо). Прозора система накопичення балів для допуску до форми контролю та під час її проходження, із наданням відомостей про результати її проходження. Інститут апеляції, можливість комісійного оцінювання.</p>

				<p>Унормована процедура розгляду конфліктних ситуацій, що виникають під час навчального процесу і зокрема форм контролю.</p> <p>Наявна практика вирішення конфліктних ситуацій, аналіз її результатів.</p> <p>Наявність каналів для повідомлення про можливі протиправні діяння та їх результати.</p>
	<p>Викладання дисципліни упродовж семестру в неповному обсязі / непроведення занять із наступною перевіркою під час іспиту знання матеріалу дисципліни в повному обсязі з метою отримання неправомірної вигоди/подарунка</p>	Низька	Низький	<p>Постійний контроль працівниками навчального відділу неухильного дотримання НПП графіку освітнього процесу та розкладу занять, узагальнення результатів контролю, оприлюднення результатів (щотижнево на ректораті, на деканаті), вжиття заходів; анонімне анкетування здобувачів про рівень задоволеності якістю організаційного супроводу освітнього процесу й своєчасне реагування та отримані результати (в т.ч. й із можливістю заміни НПП); Підготовка студентською радою ЗНУ результатів анонімного опитування щодо персональної задоволеності якістю освітнього процесу, із фіксуванням рівня задоволеності по кожному НПП, який забезпечує відповідний процес (Black book, White book).</p>
	<p>Вплив неофіційних стосунків між студентами і</p>	Висока	Високий	<p>Наявність локальних актів, якими визначаються внутрішні канали</p>

	викладачами на освітній процес (зокрема конфлікт інтересів, непотизм тощо)			повідомлень та процедура розкриття інформації про наявність потенційного або реального конфлікту інтересів у учасників освітньо-виховного процесу, зокрема: Положення про порядок запобігання і врегулювання потенційного та реального конфлікту інтересів у діяльності посадових осіб Запорізького національного університету; створено Комісію з розгляду таких питань; контроль зх. боку Уповноваженої особи з питань запобігання корупції за усуненням підстав конфлікту інтересів та своєчасне вжиття заходів для його врегулювання; наявна практика застосування Положення.
	Відсутність дієвого механізму моніторингу, контролю і реагування на порушення академічної доброчесності. (перевірка рукописів на наявність запозичень, тематична просвітницька робота, практика реагування)	Висока	Високий	Навчання здобувачів й курсу (року навчання) всіх рівнів вищої освіти (бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий) всіх спеціальностей та форм здобуття освіти (денна, заочна) з питань академічної доброчесності (тематичний курс), результати висвітлено на офіційному сайті ЗВО. Перевірка всіх рукописів на наявність запозичень, заходи реагування, формування нульової толерантності до порушень академічної доброчесності

<p>КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ, НЕ ПОВ'ЯЗАНІ З НАВЧАННЯМ.</p> <p>Корупційні ризики, пов'язані з професійною кар'єрою викладачів:</p>	<p>Ризик неофіційних платежів у зв'язку з підготовкою та захистом дисертаційного дослідження</p>	<p>Висока</p>	<p>Високий</p>	<p>Чітке унормування переліку платних послуг, які надає ЗВО при підготовці та захисті дисертаційних робіт; Щорічне заслуховування на засіданнях Вчених рад ЗВО та факультетів питань роботи спеціалізованих та разових рад; Чітке унормування розподілу функціональних обов'язків між співробітниками ЗВО щодо виконання організаційних дій по підготовці та захисту дисертацій; Систематичне опитування здобувачів щодо рівня їх задоволення якістю навчання, роботою із науковим керівником; Перевірка всіх доробків на наявність текстових запозичень; оприлюднення дисертації, супровідних документів на офіційному сайті ЗВО, публічний захист дисертації, із використанням прямого транслявання процедури захисту.</p>
	<p>Зменшення обсягу навантаження викладача, зменшення його /її тарифної</p>	<p>Низька</p>	<p>Низький</p>	<p>Унормування у локальному акті ЗВО засад формування навчального навантаження для НПП за різними (кожний вид і його розрахунок у годинах) видами робіт; попереднє планування та затвердження наприкінці поточного навчального року та остаточне затвердження навантаження на початку наступного навчального року за участю представників навчального відділу, начальника відділу кадрів, профільних</p>

				<p>проректорів, завідувачів кафедрами та декана, а також детальне обговорення проекту і остаточного варіанту навантаження на засіданнях кожної кафедри.</p> <p>При формуванні проекту навчального навантаження враховуються результати рейтингового оцінювання результатів роботи НПП, результати опитувань здобувачів щодо задоволеності якістю освітнього процесу, релевантність напрацювань та спеціалізації НПП освітньому компоненту.</p>
	Ризик використання сімейних чи дружніх зв'язків, сплата неофіційних платежів за працевлаштування	Висока	Високий	<p>Унормована процедура конкурсного відбору кадрів на заміщення канатних посад НПП, повідомлення на сайті ЗНУ, газета ЗВО, засідання конкурсної комісії, із залученням особи та представників кадрової служби, навчального відділу, профспілки, завідувачів кафедр і декана факультету.</p> <p>Прозора процедура добору кадрів на посади допоміжного персоналу.</p> <p>Виборність посад завідувачів кафедрами та деканів, ректора, погодження із Вченою радою кандидатур на посади проректорів.</p>
	Ризик порушення обмеження щодо спільної роботи близьких осіб	Висока	Високий	<p>Унормування відносин у Положенні про порядок запобігання та врегулювання корупційних ризиків у діяльності посадових осіб ЗНУ,</p>

				функціонування Комісії із оцінки корупційних ризиків у діяльності ЗНУ.
	Ризик неповідомлення працівником про потенційний чи реальний конфлікт інтересів	Висока	Високий	Систематична просвітницька діяльності у ЗНУ, попередження про можливу відповідальність за порушення вимог законодавства; моніторинг стану справ Уповноваженою особою із запобігання та виявлення корупції, а також контроль за станом справ у кожному підрозділі з боку керівника структурного підрозділу. Тематичне анкетування всіх учасників освітньо-виховного процесу.
	Ризик вимагання та/або одержання подарунків від підпорядкованих осіб	Низька	Низький	Систематична просвітницька діяльність всіх учасників освітньо-наукового процесу; Анкетування та аналіз його результатів, доведення до відома всіх співробітників ЗВО. Максимальне провадження засад колегіальності та публічності вирішення питань діяльності ЗВО.
	Ризики, пов'язані з наданням стимулюючих виплат працівникам (призначення і виплата премій, надбавок і доплат до посадового окладу за непрозорими критеріями)	Низька	Низький	Унормування локальним актом питань стимулювання учасників освітньо-виховного процесу, допоміжного персоналу, співробітників структурних підрозділів. Систематична звітність перед трудовим колективом за використання коштів, в т.ч. й на стимулювання співробітників.

<p>КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ, НЕ ПОВ'ЯЗАНІ З НАВЧАННЯМ:</p> <p>ризика, пов'язані з проживанням у гуртожитках</p>	<p>Непрозорі критерії поселення в гуртожиток або їх відсутність (коли кількість осіб, які потребують поселення, перевищує кількість вільних місць)</p>	<p>Висока</p>	<p>Високий</p>	<p>Унормування у локальному акті ЗВО. Електронна черга подання заявок на поселення, колегіальне вирішення питання поселення комісією, за участю представників студентської ради кожного факультету. Прозора процедура визначення вартості проживання. Моніторинг дотримання правил проживання комісією із співробітників виховного відділу та студентської ради.</p>
	<p>Неоприлюднення на офіційному сайті ЗВО актуальної інформації про кількість вільних місць у гуртожитках</p>	<p>Середня</p>	<p>Низький</p>	<p>Офіційна сторінка виховного відділу ЗНУ, із розміщенням всіх відомостей стосовно строків подання документів, електронної процедури подання документів для поселення, терміни роботи комісії із поселення, кількості поданих заяв, кількості місць, їх розподіл у гуртожитках, результати поселення.</p>
	<p>Створення умов для отримання неправомірної вигоди за поселення в гуртожиток у кімнату з кращими умовами проживання</p>	<p>Низька</p>	<p>Низький</p>	<p>Офіційна сторінка виховного відділу ЗНУ, із розміщенням всіх відомостей стосовно строків подання документів, електронної процедури подання документів для поселення, терміни роботи комісії із поселення, кількості поданих заяв, кількості місць (<i>із зазначенням кількості місць у кімнатах</i>), їх розподіл у гуртожитках, результати поселення. Практика збереження місця проживання у кімнаті за студентом впродовж періоду</p>

				його навчання у ЗВО. Інформація доступна для ознайомлення.
	Створення умов для отримання додаткових примусових платежів за проживання в гуртожитку порівняно з офіційно встановленою вартістю	Низька	Низький	Локальним актом визначається процедура нарахування вартості за проживання у гуртожитку, за послуги охорони. Проект вартості погоджується із студентською радою ЗВО й доводиться до відома всіх студентів. Анкетування систематичне про рівень задоволеності студентів проживанням і вартістю за проживання у гуртожитку. Систематичні зустрічі мешканців гуртожитку із ректором та представниками ректорату, деканами для вирішення поточних питань та реагування на запити. Була практика незадоволення студентів проектом вартості за послуги охорони гуртожитку і студентам було надано право запропонувати суб'єкта, який надає відповідні послуги (із ним було укладено договір).
	Примус до виконання з метою отримання сплати за звільнення від наявного обов'язку господарських та/або ремонтних робіт у приміщенні гуртожитку	Середня	Низький	Унормовані правила проживання, із визначенням обов'язків студентів. Куратори від факультетів, заступники деканів з виховної роботи, виховних відділ, студентські рада ЗВО та факультетів моніторять стан справ у гуртожитках. Немає практики залучення мешканців гуртожитків до виконання будь-яких різновидів робіт у гуртожитках. Зустрічі систематичні із ректором, деканами (окремо з

				кжною із посадових осіб) на предмет задоволення якістю проживання відносинами із комендантом тощо.
--	--	--	--	--